7

INSTYTUT TURYSTYKI

1. VII. 1972 – 31. XII. 1973

WARSZAWA

INSTYTUT TURYSTYKI

1. VII. 1972 – 31. XII. 1973

061.6:796.5

WARSZAWA

[1974]

DYREKTOR
Departamentu Nauki Turystycznej
Zbigniew Mikołajczak

OŚRODEK DOKUMENTACJI I INFORMACJI NAUKOWEJ
PRACOWNIA WYDAWNICZA
ul. Merliniego 9a, tel. 44-61-67
02-511 Warszawa

INSTYTUT TURYSTYKI * BIBLIOTEKA * WARSZAWA
6253

INSTYTUT TURYSTYKI – WARSZAWA, STYCZEŃ 1974 R.

Druk: P. P. „Uzdrowisko Kołobrzeg" zlec. 41 1000 egz. I. 74 W-102

SPIS TREŚCI

	str.
1. WSTĘP	5
2. NAUKA A TURYSTYKA	8
3. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA	16
3.1. Syntetyczny przegląd podstawowych problemów	16
3.1.1. Problem węzłowy	16
3.1.2. Problemy resortowe	21
3.1.3. Plan przestrzennego zagospodarowania Polski do roku 1990	23
3.1.4. Program ochrony walorów środowiska przyrodniczego	25
3.1.5. Program rozwoju kolejek i wyciągów turystycznych w górach	26
3.1.6. Makroregion południowy	27
3.1.7. Zagospodarowanie Kotliny Kłodzkiej i rejonu Śnieżnika	28
3.1.8. Zagospodarowanie Bieszczad	29
3.2. Działalność komórek naukowo-badawczych	31
3.2.1. Zakład Problemów Społecznych Turystyki	31
3.2.2. Zakład Ekonomiki i Organizacji Turystyki	34
3.2.3. Zakład Zagospodarowania Turystycznego	37
3.2.4. Ośrodek Dokumentacji i Informacji Naukowej	41
3.2.5. Pracownia Doskonalenia Kadr Turystyki	45
3.2.6. Oddział w Poznaniu	46
3.2.7. Oddział we Wrocławiu	49
3.2.8. Pracownia w Bydgoszczy	53
3.2.9. Pracownia w Katowicach	56
3.2.10. Pracownia w Krakowie	58
3.2.11. Pracownia w Szczecinie	60
3.2.12. Pracownia w Toruniu	62

str.

4. KONFERENCJE I KONTAKTY NAUKOWE KRAJOWE I ZAGRANICZNE 66

4.1. Konferencje i kontakty krajowe 66

4.2. Konferencje i kontakty międzynarodowe 80

5. DOROBEK INSTYTUCJI PRZEJĘTYCH PRZEZ INSTYTUT TURYSTYKI 84

5.1. Zakład Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT we Wrocławiu 84

5.2. Ośrodek Studiów Urządzeń Sportowych i Turystycznych GKKFiT w Poznaniu 89

5.3. Katedra Turystyki Akademii Wychowania Fizycznego 92

5.4. Zespół Problemowy Podstawowych Zagadnień Planowania Przestrzennego przy V Wydziale PAN /1957 - 1972/ 99

5.5. Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki 101

6. STRUKTURA I ORGANIZACJA INSTYTUTU 105

6.1. Zatrudnienie w Instytucie Turystyki 108

6.2. Działalność organizacji społecznych w Instytucie Turystyki 109

6.3. Wykaz adresów i telefonów Instytutu Turystyki i placówek terenowych 110

7. WYKAZ PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW INSTYTUTU TURYSTYKI 112

Summary 155

Résumé 157

Zusammenfassung 159

1. WSTĘP

Półtoraroczny okres istnienia Instytutu Turystyki stwarza możliwości retrospektywnego spojrzenia na dotychczasową działalność. W okresie tym uwaga kierownictwa Instytutu skupiona była w znacznym stopniu na pracach organizacyjnych i trudnym procesie scalania w jeden naukowo-badawczy warsztat pracy jednostek przejmowanych wraz z grupą ludzi o poważnych kwalifikacjach, ale o różnym stopniu przygotowania i rozumienia metod pracy naukowej. Analiza dorobku jednostek organizacyjnych i ludzi, włączonych do Instytutu, znalezienie wspólnej płaszczyzny działania, jak wreszcie zarysowanie jednolitego programu pracy rozproszonych po kraju oddziałów i pracowni oraz zakładów w stolicy, musiały ważyć na szali decyzji kierunkowych.

W wyniku tych decyzji nauka o turystyce, której wartościowe treści wdrażamy do życia społecznego i ekonomicznego, znalazła w Instytucie Turystyki stale doskonalony warsztat naukowo-badawczy.

Mając na uwadze całokształt problematyki społeczno-ekonomicznego rozwoju kraju rozpatrujemy turystykę i wypoczynek jako:

- dziedzinę gospodarki narodowej, organizującą i produkującą usługi i inne świadczenia, związane z zaspokajaniem potrzeb turysty i człowieka wypoczywającego;
- dziedzinę zajmującą poważne miejsce w planowaniu przestrzennym i urbanistycznym kraju, jak też w procesie ochrony środowiska naturalnego i dorobku kultury materialnej człowieka;
- poważny czynnik wychowania obywatelskiego oraz zapoznawania z kulturą, rozumianą jako suma działalności ludzkiej związanej z ideami postępu, sprawiedliwości społecznej, z walką o pokój, o niepodległość i wolność wszystkich narodów;
- czynnik regeneracji sił fizycznych i psychicznych osiągany w toku wycieczek, dopełnianych ćwiczeniami ruchowymi, zmniejszającymi niebezpieczeństwo "chorób cywilizacyjnych" oraz pozwalającymi na zachowanie sprawności do późnych lat życia.

Nurtem zasadniczym działalności Instytutu do końca 1973r.

było włączenie się do prac ogólno-krajowych nad prognozami do roku 1990 i 2000, do zadań społecznie użytecznych i możliwych do wykonania przez zespoły Instytutu, przy współdziałaniu i życzliwej pomocy resortu macierzystego GKKFiT.

Do czynników decydujących o konsolidacji zespołu Instytutu zaliczyć trzeba przede wszystkim problem węzłowy 11.2.1. "Podstawy przestrzennego zagospodarowania kraju" w realizacji Instytutu Geografii PAN, którego grupę tematyczną 09 "Struktura przestrzenna turystyki i wypoczynku" objął Instytut Turystyki. Do czynników tych należą również m.in. prace:

- Rządowego Zespołu Ekspertów d/s planu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, w którego skład powołano Dyrektora Instytutu, dla przygotowania "Wstępnych założeń przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 1990 w zakresie turystyki i wypoczynku";
- Koncepcja zagospodarowania Kotliny Kłodzkiej i rejonu Śnieżnika;
- Koncepcje zagospodarowania Bieszczad i Borów Tucholskich;
- Koncepcje zagospodarowania Zalewu Wiślanego i Wolińskiego Parku Narodowego;
- Koncepcje zagospodarowania Torunia, m. Chełmna i Stargardu Szczecińskiego;
- Organizacja III Zielonogórskiej Konferencji Naukowej n.t. modelu wypoczynku po pracy i nauce;
- Udział w sympozjum n.t. 100-lecia Turystyki w Polsce 1873-1973.

Pracownicy Instytutu prowadzą także prace dydaktyczne w zakresie ekonomiki zagospodarowania przestrzennego itp., biorą udział w konferencjach i spotkaniach międzynarodowych, jak też krajowych.

Nie ze wszystkiego co zrobiliśmy w drugiej połowie 1972 r. i w 1973 roku jesteśmy zadowoleni. Wiele było jeszcze improwizacji. Obecnie dostrzegamy to wyraźniej i wiemy jakie problemy w jakiej kolejności należy podejmować.

Dotychczasowe prace realizowane były w trudnych warunkach lokalowych, przy zbyt jednostronnym składzie kadry pracow-

niczej i niedostatecznym wyposażeniu pracowni.

Jeżeli mimo to Instytut wyraźnie zarysował programy badań naukowych i wdrożeniowych, wydał wartościowe publikacje, periodyki i biuletyny, wykonał szereg pozytywnie ocenionych prac - to znaczy, że zdał wstępny egzamin. Instytut Turystyki staje się przy tym wyraźnie resortową placówką naukowo-badawczą Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki.

2. NAUKA A TURYSTYKA

Do zadań Instytutu Turystyki należy prowadzenie badań naukowych związanych z turystyką i wypoczynkiem, współdziałanie w tym zakresie z innymi placówkami, współudział we wdrażaniu wyników badań oraz kształcenie i doskonalenie kadr specjalistów w dziedzinie turystyki.[1/]

Instytut przejął zadania w zakresie turystyki należące dotychczas do Instytutu Naukowego Kultury Fizycznej, katedr i zakładów turystyki w wyższych szkołach wychowania fizycznego oraz innych jednostek określonych przez Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki.[2/]

Problematyka współczesnej turystyki stanowi w szeregu krajów, również w Polsce, przedmiot badań interdyscyplinarnych oraz intersektoralnych. Badania te wymagają zintegrowanego współdziałania różnych gałęzi nauk zarówno społecznych jak i przyrodniczych. Pierwszy w Polsce Instytut Turystyki musi przeto zapewnić sobie w zakładach i pracowniach współpracę przedstawicieli różnych dyscyplin nauki. Dostateczna liczba wysokokwalifikowanych pracowników nauki jest szczególnie niezbędna w składzie jego Rady Naukowej, ważnego organu, gwarantującego integrację badań w zakresie różnych nauk. Burzliwy rozwój nauki, rewolucja naukowo-techniczna jaką przeżywa cały świat, również i w dziedzinie turystyki - zmusza do postawienia badań na turystyką na możliwie wysokim poziomie.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

1/ § 3 Uchwały nr 108 Rady Ministrów z dnia 26.4.1972 r., Monitor Polski nr 28, poz. 146, z dnia 2.5.1972 r.

2/ § 4 Uchwały j.w.; Instytut Turystyki przejął z dniem 1.7.72 r.: Katedrę Turystyki A.W.F. w Warszawie, Zakład Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT we Wrocławiu i Ośrodek Studiów Urządzeń Sportowych i Turystycznych GKKFiT w Poznaniu oraz, z dniem 1.4.73 r., część turystyczną Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki.

W świetle przepisów wynikających z Uchwały Rady Ministrów nr 108 z dnia 26.4.73 r. /M.P. nr 28, poz.146/ Instytut Turystyki jest zarówno komórką naukowo-badawczą, jak i naukowo-dydaktyczną i dysponuje w zakresie dydaktyki kadrą nauczycieli akademickich, przeniesionych głównie z Katedry Turystyki Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Bliższego sprecyzowania wymagałby zakres zainteresowań naukowo-badawczych Instytutu. Przez naukę, w sensie rezultatów badań, rozumie się zazwyczaj "systematycznie uporządkowany zbiór zdań naukowych, czyli zdań uważanych za prawdziwe i uzasadnione, a będących przedmiotem działalności naukowej".3/ W takim rozumieniu, przez naukę o turystyce należy rozumieć zbiór zdań naukowych, uważanych za prawdziwe i uzasadnione, a będących przedmiotem działalności naukowej obejmującej zjawiska i procesy wchodzące w zakres pojęcia turystyki.

"Działalnością naukową /czyli nauką w znaczeniu czynnościowym/ nazywamy zbiór ludzkich działań /umyślnych i zmierzających do celu zachowań się/, których bezpośrednim celem jest społecznie doniosła wiedza własna lub cudza".4/ Jeśli zastosuje się poprawne metody odpowiadające wymaganiom przyjętym w danym czasie i w danej dziedzinie działalności naukowej - to można już określić czym jest działalność naukowa, które przedmiotem jest turystyka.

Wiemy, że zjawiskami i procesami wchodzącymi w zakres pojęcia turystyka zajmują się różne dyscypliny nauk, których przedmiotem badań są takie czy inne zjawiska czy procesy. Zachodzi więc pytanie, czym zajmować się powinien Instytut Turystyki? Odpowiedź na to pytanie kojarzy się ściśle z faktem, że Instytut jest instytutem resortowym. Istnieje więc sprzężenie zadań badawczych Instytutu z potrzebami praktyki W szczególności z zadaniami GKKFiT, powołanego do sterowania, kierowania i zarządzania turystyką, jako gałęzią gospodarki narodowej. A więc układem materialnym, którego elementami są różne systemy i branże, w ich ramach przedsiębiorstwa i instytucje i ich elementy, działające we wzajemnej współzależności i sprzężeniach.

W wyniku tych sprzężeń powstają problemy. Problemy określa się często jako niezgodność pomiędzy wymaganiami a rzeczywistością. Problemy złożone składają się ze zbioru różnych elementów związanych ze sobą w sposób bardzo niekiedy skomplikowany. Praktyka problemy te rozwiązywać musi i to niezależnie od tego,

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

3/ Jan Zieleniewski - Organizacja i zarządzanie. PWN, str.48, Warszawa 1969.

4/ j.w. - str.47

czy i w jakim zakresie może w swoim procesie decyzyjnym oprzeć się na przesłankach i ustaleniach nauki. W związku z tym wzrasta i wzrastać musi zapotrzebowanie praktyki na ukierunkowane bądania naukowe. Praktyka rozwiązuje problemy w systemie decydującym - w koncepcjach prognostycznych, w decyzjach planistycznych, strategicznych, operatywnych, w systemie kierowania i zarządzania.

Dlatego też niektórzy cybernetycy, zajmujący się teorią zarządzania, porównują niekiedy zarządzanie do procesu produkcyjnego. Jego surowcem jest konieczny i wystarczający zestaw informacji. Proces ekonomiczny rozumie się jako przetwarzanie informacji. Produktem finalnym jest tu decyzja. Wśród zestawu informacji niezbędnych do podjęcia decyzji coraz większą rolę zajmuje informacja naukowa. Stawia to olbrzymie zadania przed nauką, jeśli dobrze ma służyć bezpośrednim potrzebom praktyki. Podstawowe zadanie polega więc na dostarczaniu praktyce dynamizujących koncepcji umożliwiających wykrycie ew. zasadniczych elementów niesprawności w sferze organizacji i zarządzania oraz wykazujących wyraźnie kierunki racjonalnego działania poprzez właściwe metody, środki i narzędzia działania.

Planowanie, organizacja i zarządzanie turystyką, jako gałęzią gospodarki narodowej, napotyka - jak wiemy - na szereg trudności. Chodzi o to, że zjawiska i procesy wchodzące w zakres turystyki z reguły nie powstają w oderwaniu od innych dziedzin życia. Wprost przeciwnie, są one bardzo ściśle związane z szeregiem innych problemów humanistycznych, ekonomicznych, technicznych i technologicznych. Wszystkie te problemy mogą być rozwiązywane w systemie gospodarki planowej jedynie kompleksowo. A więc w jednym procesie planowania, we wszystkich decyzjach strategicznych, taktycznych i operatywnych. Stąd oczywisty wniosek, że instytut resortowy, którego zadaniem jest praca naukowa na rzecz i na użytek praktyki, musi opierać swoją działalność naukowo-badawczą na interdyscyplinarnych podstawach.

Z powyższych rozważań wynikają następujące wnioski:

- Instytut Turystyki, biorąc udział w realizacji programu przyspieszenia społeczno-ekonomicznego rozwoju Polski na odcinku turystyki - problematykę i tematykę badań naukowych musi dostosowywać do zamówienia społecznego, a więc do potrzeb prak-

tyki.

- Zespolenie rewolucji naukowo-technicznej z socjalizmem wymaga integracji badań naukowych. W działalności Instytutu forma tej integracji wyrażać się powinna w tym, że wszystkie nurty wykonywanych prac badawczych winny być prowadzone w takim ujęciu, które umożliwiałoby rozwiązywanie konkretnego problemu badawczego. Oczywiście konieczny tu jest współudział przedstawicieli różnych dyscyplin nauki, które muszą wzajemnie się uzupełniać, splatać, warunkować i kontrolować.
- Treść tej integracji wyrażać się powinna w przestrzeganiu zasady koniecznej jednośći nauk przyrodniczych, technicznych, humanistycznych i społecznych. A, jak sądzimy, w niedalekiej zapewne przyszłości i matematycznych, w związku z potrzebą wprowadzenia nowoczesnych metod badawczych związanych z modelami matematycznymi, cybernetyką, informatyką, komputeryzacją.
- Warunkiem skutecznego współdziałania międzydyscyplinarnego / w ramach poszczególnych grup nauk społecznych, technicznych i przyrodniczych/ jest pogłębianie, rozwijanie i wdrażanie studiów nad fundamentalnymi rygorami postępowania metodologicznego. Realizacja tego warunku jest najtrudniejszym zadaniem Instytutu Turystyki, jeśli jego praca ma mieć wyraz skutecznej służby dla praktyki społecznej, politycznej i gospodarczej.

Powszechnie podzielany jest dziś pogląd, że wśród reguł postępowania metodologicznego na plan pierwszy wysuwa się systemowe podejście, systemowa metodologia. Pogląd ten znalazł dobitny wyraz na II Kongresie Nauki Polskiej.[5/] Słyszeliśmy to w wypowiedziach i ustaleniach nie tylko przedstawicieli nauk technicznych czy przyrodniczych, ale również nauk społecznych i humanistycznych. Stwierdzano, że ta metodologia była w znacznej mierze raczej intuicyjnie wyczuwana, aniżeli stosowana i uznawana. "Socjalistyczne społeczeństwo i jego gospodarka z istoty swej stanowią jednolity, całościowy system. Stąd systemowe podejście jest niemal adekwatne "naturze" świadomego kształtowania procesu socjalistycznego budownictwa. Systemowe, całościowe podejście nie jest czymś obcym. Wręcz przeciwnie. Jest ono najbardziej bliskie

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

5/ II Kongres Nauki Polskiej - 26-29.VI.73 r.
Nauka w służbie narodu.

metodzie marksistowskiej".[6/]

Podstawowe założenia przyjęte w przedstawionych już rozważaniach - to znaczy oparcia metodologii prac badawczych na systemowym podejściu do rozwiązywania problemów złożonych oraz programu badań Instytutu na zapotrzebowaniu społecznym - można przeto uznać za słuszne. To znaczy, że ukierunkowanie problematyki, a w jej ramach tematyki prac badawczych Instytutu, będzie dostosowane do potrzeb praktyki.

Należałoby również odpowiedzieć na pytanie - kiedy i w jakich warunkach wyniki badań naukowych rzeczywiście służyć mogą potrzebom praktyki? Na to pytanie pozwolimy sobie odpowiedzieć słowami zastępcy kierownika Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR prof. dr Jaremy Maciszewskiego i sekretarza I Wydziału PAN prof.dr Władysława Markiewicza.[7/]

Profesor Maciszewski mówił: "Jest rzeczą zrozumiałą, że badania naukowe, których celem są praktyczne zastosowania, mogą prawidłowo się rozwijać tylko wówczas, kiedy opierają się na wynikach badań podstawowych, teoretycznych. Stąd program badawczy każdego problemu musi być kompleksowy".

Profesor Markiewicz stwierdził natomiast: "Tylko dyscypliny, które osiągnęły wysoki poziom teoretyczny, tylko naukowcy świadomie aprobujący socjalizm, są w stanie służyć praktyce radą w pełni kompetentną i zarazem zgodną z celami, jakie stawiają sobie partia i rząd. Szczególnie cenną formą świadczeń ze strony nauk społecznych dla państwa socjalistycznego są opracowywane przez nie długoterminowe prognozy, stanowiące podstawę dla perspektywicznego planowania. Wyjątkowo doniosłą rolę w tej dziedzinie mają do spełnienia nauki ekonomiczne".

Dotychczasowe rozwiązania dotyczące zadań naukowo-badawczych Instytutu Turystyki i metod, przy pomocy których Instytut zamierza rozwiązywać problemy naukowe wynikające z tych zadań, prowadzą do dwóch wniosków:

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

6/ Prof.dr W.Zastawny. Wystąpienie na Partyjnej Naradzie Nauk Społecznych i Humanistycznych w kwietniu 1973 r.

7/ Fragmenty referatów wygłoszonych na naradzie - j.w.

1/ Przedmiotem pracy naukowo-badawczej Instytutu jest rozwiązywanie w sprzężonym i interdyscyplinarnym ujęciu całokształtu problemów naukowych, związanych z procesem sterowania, organizacji i zarządzania dziedziną działalności społecznej i gospodarczej /systemem/ zwaną turystyką, która, realizowana w ramach socjalistycznej, planowej gospodarki narodowej, oparta być powinna na współdziałaniu nauki z praktyką.

2/ W ustawieniu problemów złożonych, wymagających dla ich rozwiązywania współudziału różnych dyscyplin naukowych, Instytut posługiwać się będzie nowoczesnymi metodami badawczymi,w szczególności opartymi na systemowym podejściu, stanowiącym właściwą płaszczyznę integracji rozwoju wszystkich nauk, wspólnie rozwijających podstawowe problemy turystyki. W rozwiązywaniu problemów naukowych przestrzegać będzie zasady jedności zadań poznawczych, wdrożeniowych i dydaktycznych.

Tak ukierunkowany przedmiot badań, metody badawcze i zadania Instytutu Turystyki wskazują wyraźnie na powstanie warunków do uznania nauki o turystyce jako nowej dyscypliny.

Kiedy bowiem powstaje nowa dyscyplina nauki? W odpowiedzi na to pytanie posłużymy się słowami prof. dr J.Zieleniewskiego, który stwierdza, że warunkiem zasadniczym jest: "powtarzające się uświadomienie zagadnień wchodzących w zakres więcej niż jednej dyscypliny "tradycyjnej", które kieruje stale zainteresowanie pewnej liczby pracowników nauki na taki właśnie zbiór zagadnień kontynuując nową dyscyplinę, rozwijającą się na "pograniczu" dwu lub większej liczby dyscyplin "tradycyjnych"".[8/]

Dyscypliny naukowe są ze sobą powiązane. Granice między nimi nie były i nie mogą być wyraźne. Niezależnie od tego, zakres przedmiotowy dyscyplin naukowych kształtuje się historycznie pod wpływem różnych okoliczności. Wśród nich wzgląd na "czystość kwalifikacji" /jeżeli w ogóle taki występuje/ z reguły nie znajduje się na pierwszym miejscu. Stąd dana dyscyplina niejednokrotnie obejmuje obok zakresu swoistego, obcego innym dyscyplinom, pewne fragmenty badań uprawianych równocześnie przez inne dyscy-

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

8/ Jan Zieleniewski. Organizacja i zarządzanie.
PWN, str.49, Warszawa 1969.

pliny. I tak jest również w przypadku nauki o turystyce.

W dyskusji nad rozwojem tej nowej dyscypliny nauki niewątpliwie należałoby odpowiedzieć na pytanie - jak opisać /definicja/ tę nową dyscyplinę nauki i jak ją usytuować w ramach ogólnej systematyki. Próbę odpowiedzi na pytanie zawiera poniższa "robocza" definicja:

Nauka o turystyce jest dyscypliną nauki zajmującą się badaniami i stosowaniem praw przyrody, społecznych i ekonomicznych z uwagi na okoliczność sprzężonego i współzależnego mechanizmu ich działania powodującego zmiany wielkości, jakości, struktury bądź runkcji zjawisk i procesów turystycznych.

Instytut Turystyki jest jedynym instytutem naukowym GKKFiT. Należy oczekiwać, że uzyska on prawo promowania doktorów i doktorów habilitowanych. Doktoraty będą bowiem sprawdzianem przygotowania nowej kadry specjalistów w dziedzinie turystyki. Zarówno na polu czystej nauki, a więc teoretycznej, jak też w zakresie polityki turystycznej, a więc nauki stosowanej w procesie wdrażania wyników jej badań.

Doktoraty uzyskiwane dotychczas w poszczególnych uczelniach z dziedziny turystyki są w zasadzie dziełem dość indywidualnych decyzji zainteresowanego promotora. Potrzeby społeczne narzucają tymczasem konieczność prowadzenia długofalowej planowej polityki rozwoju nauki o turystyce. Polityki zapewniającej optymalne priorytety tematyczne z punktu widzenia realnych, najpilniejszych potrzeb społeczno-gospodarczych. Taką politykę może realizować Instytut, prowadząc systematyczną programowaną pracę badawczą i dydaktyczną, w szczególności w postaci studiów doktoranckich i studiów podyplomowych.

Studia tego rodzaju ułatwią integrację różnych dyscyplin. Pogłębią wartość konkretnych badań i dadzą gwarancję wysokiego poziomu. Przygotują nowe, tak potrzebne kadry wysokokwalifikowanych specjalistów - praktyków, naukowców, badaczy, analityków. Nadzieję i prace wdrożeniowe Instytutu, służące bezpośrednio praktyce ruchu turystycznego, uzyskają poziom jakości, odpowiadający tak koniecznemu zapleczu naukowo-badawczemu.

Działalność Rady Naukowej oraz prowadzenie prac doktor-

skich /przewodów/ pozwolą wreszcie skupić wokół Instytutu wysokowartościowy zespół naukowców różnych dyscyplin i wykorzystać ich kwalifikacje w badaniach problemów turystyki. Pozwoli to również na skoncentrowanie rozproszonych, indywidualnych wysiłków naukowców na kierunkach wytyczonych przez potrzeby praktyki i nauki, a nakreślonych w programie rozwoju społeczno-ekonomicznego kraju zawartym w uchwale VI Zjazdu PZPR 1971 r. i postanowieniach I Krajowej Konferencji PZPR - 1973 r.

Instytutu Turystyki jest na etapie końcowym swej organizacji. Powołana zostanie jego Rada Naukowa, do której uprawnień należeć będzie inicjatywa w zakresie rozwiązywania problemów węzłowych. Tych, które zdaniem naszym warunkują możliwości realizacji statutowych zadań Instytutu Turystyki i jego rozwoju.

/-/ Dr Stanisław Sobolski /-/ Prof.dr Zygmunt Filipowicz

3. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA

3.1. SYNTETYCZNY PRZEGLĄD PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW

3.1.1. PROBLEM WĘZŁOWY

Od szeregu lat organizacja badań naukowych, mających decydujące znaczenie dla współczesnego życia i przyszłości kraju, opiera się na systemie problemów węzłowych nauki i techniki. Jednym z nich jest problem 11.2.1. - "Podstawy przestrzennego zagospodarowania kraju", za którego realizację i koordynację odpowiedzialny jest Instytut Geografii PAN /koordynator I stopnia/.

Z dniem 1 stycznia 1973 r. Instytut Turystyki został włączony do realizacji wspomnianego problemu węzłowego i przejął koordynację grupy tematycznej 0.9 - "Struktura przestrzenna turystyki i wypoczynku". Na kierownika tej grupy tematycznej powołano dyrektora Instytutu Turystyki, prof.dr Z. Filipowicza.

Celem badań problemu węzłowego 11.2.1. jest "określenie roli spełnianej przez poszczególne struktury przestrzenne oraz ich wzajemnych relacji i zależności w rozwoju społecznym i gospodarczym kraju"[1/].

Celem badań w grupie tematycznej 0.9 jest określenie warunków optymalnego zaspokajania potrzeb społeczeństwa w dziedzinie turystyki i wypoczynku oraz dalszej aktywizacji turystyki zagranicznej na drodze uzyskania naukowych podstaw do sterowania procesami zagospodarowania turystycznego kraju, w szczególności zaś do ustalenia zasad użytkowania obszarów, szlaków i miejscowości o walorach turystycznych.

Raport końcowy, który ma być gotowy w 1975 r., powinien uwzględnić:

- stan walorów i zagospodarowania turystycznego kraju łącznie z kierunkowymi prognozami zmian i uwzględnieniem atrakcyjności turystycznej Polski dla turystyki zagranicznej;

1/ Plan koordynacyjny problemu węzłowego 11.2.1. z dnia 1.IV. 73 r., s.6.

- rozwój głównych rodzajów turystyki i wypoczynku, ich struktury przestrzennej i prognozy zmian;
- analizę istniejących i przewidywanych sprzężeń przestrzennych i struktur gospodarczo-przestrzennych obszarów o funkcjach turystyczno-wypoczynkowych;
- sprecyzowanie głównych typów funkcjonalnych i rozwiązań modelowych obszarów, szlaków i miejscowości turystycznych;
- możliwości gospodarowania przestrzenią obszarów turystycznych ze względu na warunki naturalne środowiska przyrodniczego przy optymalnym wykorzystaniu obszarów, szlaków, miejscowości i obiektów turystycznych;
- inwentaryzację i prognozowanie zmian struktury przestrzennej, form i modelu wypoczynku świątecznego i po pracy.

Raport końcowy będzie oparty o szczegółowe opracowanie następujących tematów:

1. Analiza stanu obecnego i prognoza przemian struktury przestrzennej turystyki i wypoczynku w Polsce.
2. Podstawowe typy i modele obszarów i miejscowości o funkcjach turystycznych i wypoczynkowych.
3. Badania nad chłonnością i pojemnością turystyczną różnych typów środowiska przyrodniczego.
4. Struktura funkcjonalna wypoczynku świątecznego mieszkańców większych miast.

Temat 1. Analiza stanu obecnego i prognoza przemian struktury przestrzennej turystyki i wypoczynku w Polsce.

Zadaniem tematu jest określenie tendencji i możliwości rozwojowych głównych rodzajów ruchu turystycznego i uzdrowiskowego w układzie przestrzennym, na tle przewidywanego rozwoju demograficznego oraz społeczno-gospodarczego kraju, z uwzględnieniem warunków środowiska geograficznego Polski i sposobów zagospodarowania.

Za realizację tematu odpowiedzialny jest mgr Stanisław Wawrzyniak - Oddział Instytutu Turystyki we Wrocławiu.

Na temat ten składają się następujące zadania badawcze:

1. Stan walorów turystycznych Polski w roku 1970 i prognoza zmian w zasobach walorów do roku 1990 - kierownik zadania mgr Jerzy Wyrzykowski.
2. Stan zagospodarowania turystycznego Polski w latach 1960-1970 - kierownik zadania mgr Stanisław Wawrzyniak.
3. Badania nad rozwojem głównych rodzajów turystyki urlopowej - kierownik zadania mgr Zygmunt Skórzyński.
4. Prognozy rozwoju turystyki urlopowej w Polsce i jej struktury przestrzennej - kierownik zadania mgr Janusz Gac.
5. Badania nad rozwojem turystyki uzdrowiskowej - kierownik zadania dr Stanisław Sobolski.
6. Analiza atrakcyjności turystycznej Polski dla przyjazdowej turystyki zagranicznej - kierownik zadania prof. dr hab. Kazimierz Libera.

Temat 2. Podstawowe typy i modele obszarów i miejscowości o funkcjach turystycznych i wypoczynkowych.

Zadaniem opracowania jest ustalenie głównych rodzajów sprzężeń przestrzennych występujących w turystyce wraz z określeniem typów obszarów, miejscowości i szlaków turystycznych zależnie od wypełnianych funkcji oraz wynikających z tego modeli rozwiązań przestrzennych. Jednocześnie podjęta zostanie próba określenia modeli gospodarczej struktury obszarów, miejscowości i ośrodków turystycznych różnych typów.

Za realizację tematu odpowiedzialny jest doc. dr Roman Peretiatkowicz - Pracownia Instytutu Turystyki w Krakowie.

Opracowanie końcowe wymaga wykonania następujących zadań badawczych:

1. Główne rodzaje sprzężeń przestrzennych występujących w krajowym turystycznym ruchu osobowym w Polsce /bez wypoczynku świątecznego/ - kierownik zadania doc. dr Roman Peretiatkowicz.
2. Funkcje i typy rejonów, miejscowości i szlaków turystycznych, wynikające z walorów turystycznych - kierownik zadania dr Maria Baranowska-Janota.

3. Wybrane modele funkcjonalno-przestrzenne rejonów, miejscowości i szlaków turystyczno-wypoczynkowych - kierownik zadania mgr inż. arch. Romana Przybyszewska-Gudelis.

4. Typowa struktura społeczno-gospodarcza w obszarach, miejscowościach i ośrodkach turystyczno-wypoczynkowych - kierownik zadania doc. dr Roman Peretiatkowicz.

Temat 3. Badania nad chłonnością i pojemnością turystyczną różnych typów środowiska przyrodniczego.

Opracowanie ma ustalić możliwości gospodarowania przestrzenią na obszarach turystycznych, wynikające z naturalnych warunków środowiska przyrodniczego, jak i sposobu jego zagospodarowania. Ma również określić optymalne możliwości wykorzystania obszarów, szlaków i obiektów turystycznych. W ramach badań podjęta zostanie próba ścisłego zdefiniowania chłonności i pojemności turystycznej.

Za realizację tematu odpowiedzialny jest mgr Stanisław Regel. Na temat ten składają się następujące zadania badawcze:

1. Określenie /ustalenie/ chłonności turystycznej różnych typów środowiska przyrodniczego - kierownik zadania mgr Stanisław Regel.

2. Badania nad pojemnością i przepustowością szlaków, obszarów i obiektów turystycznych - kier. zadania mgr Jan Pronobis.

Temat 4. Struktura funkcjonalna i przestrzenna wypoczynku świątecznego mieszkańców większych miast.

Celem opracowania będzie rozeznanie obecnej struktury przestrzennej i funkcjonalnej wypoczynku świątecznego w Polsce, a ponadto określenie form rekreacji codziennej i cotygodniowej w zależności od środowiska i powiązań społeczno-ekonomicznych i demograficznych. Opracowanie zajmie się również badaniem zmian, jakie w strukturze przestrzennej wypoczynku świątecznego spowoduje zwiększenie czasu wolnego. Końcowym etapem opracowania będzie sporządzenie prognozy rozwoju wypoczynku świątecznego w Polsce oraz przemian, jakie mogą nastąpić w związku z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju, skracaniem czasu pracy, rozwojem komunikacji i zmianami demograficznymi. Ponadto w prognozie uwzględniona zo-

stanie specyfika potrzeb mieszkańców aglomeracji i wielkich skupisk miejskich, małych miast i osiedli wiejskich.

Za realizację tematu odpowiedzialny jest mgr Bonifacy Gajdzik - Pracownia Instytutu Turystyki w Katowicach.

Na temat ten składają się następujące zadania badawcze:

1. Struktura przestrzenna i funkcjonalna wypoczynku świątecznego w Polsce w 1970 r. - kierownik zadania mgr Bonifacy Gajdzik.
2. Zbadanie metodą reprezentacyjną indywidualnych wyjazdów samochodowych - dr Zygmunt Klonek.
3. Klasyfikacja miejscowości docelowych pod względem walorów wypoczynkowych, zagospodarowania, wielkości ruchu i dostępności komunikacyjnej - kierownik zadania mgr Maria Suboczowa.
4. Monografia funkcjonalna typowych ośrodków wypoczynku świątecznego - kierownik zadania mgr Bonifacy Gajdzik.
5. Opracowanie modeli funkcjonalno-przestrzennych wypoczynku świątecznego - kierownik zadania mgr Zygmunt Skórzyński.
6. Badanie wpływu skracania czasu pracy na strukturę funkcjonalno-przestrzenną wypoczynku świątecznego - kierownik zadania mgr Zygmurt Skórzyński.

Rok 1973 był praktycznie pierwszym rokiem pracy Instytutu Turystyki w dziedzinie problemu węzłowego 11.2.1. grupy tematycznej 0.9. Analiza sprawozdań złożonych przez kierowników tematów wskazuje na wykonanie w tym roku około 1/5 zadań. Najmocniej zaawansowane są tematy pierwszy i trzeci.

Przystąpienie do wykonywania badań grupy tematycznej 0.9. połączone było z wieloma trudnościami natury obiektywnej. W 1972 r. przestał istnieć Zakład Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT, a nowa placówka, która przejęła funkcję koordynatora II stopnia - Instytut Turystyki, formalnie objęła zadania 1 stycznia 1973 r.

Przemiany organizacyjne spowodowały zmiany na stanowisku koordynatora II stopnia i jego zastępcy. Wprowadzić też trzeba było w wielu przypadkach nowych kierowników tematów i zadań badawczych. Od stycznia do marca 1973 r. przepracowano podstawową makietę, rozdzielono tematy i zadania badawcze, a następnie nawiązano kontakty z instytucjami, które podejmą się realizacji

zadań badawczych lub cząstkowych.

Udział poszczególnych Zakładów i Pracowni w realizacji zadań grupy tematycznej 0.9. jest różny. Największy w Pracowni Katowickiej i Toruńskiej i znaczny w Oddziale Wrocławskim.

Tematyka problemu węzłowego realizowana jest głównie w zakładzie Zagospodarowania Turystycznego Instytutu, który wykonuje i koordynuje 14 zadań badawczych na ogólną ilość 18. Zakład Problemów Społecznych zaangażowany jest w koordynację i wykonywanie 4 zadań badawczych poprzez swoje dwie pracownie: Odnowy Sił i Kultury Czasu Wolnego.

3.1.2. PROBLEMY RESORTOWE

Instytut Turystyki pracuje także nad szeregiem problemów resortowych, to znaczy:

- Problemem resortowym nr 107 - "Prognozy rozwoju krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego".

Problem ten został ujęty i szczegółowo rozpracowany w ramach "Planu przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r.", wykonanego przez zespół pracowników Zakładu Zagospodarowania Turystycznego Instytutu Turystyki i Zakładu Przestrzennego Zagospodarowania Polski Komisji Planowania przy RM pod kierownictwem mgra inż. Zb. Krasnodębskiego - /Warszawa, kwiecień 1973 r./. Opracowanie to, po zaakceptowaniu przez Rządowy Zespół Ekspertów, w kwietniu 1973 r. weszło w skład materiałów wykorzystywanych ostatecznie przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów do Syntezy Planu Krajowego Przestrzennego Zagospodarowania Polski do 1990 r.

Niezależnie od powyższego prowadzone są w tym zakresie prace studialne, wykonywane poza Instytutem przez Zespół pod kierownictwem prof. dra K. Libery i mgra St. Wawrzyniaka.

Temat powyższego problemu resortowego zbieżny jest kierunkowo z tematem 1 problemu węzłowego PAN.

- Problemem resortowym nr 109 - Podstawowe typy i modele obszarów i miejscowości o funkcjach turystycznych oraz koncepcja zagospodarowania ich z uwzględnieniem ochrony środowiska naturalnego.

Ramowe rozpracowanie problemu w skali krajowej wraz z wnioskami z przeprowadzonej analizy poszczególnych typów obszarów i miejscowości oraz ogólnymi wytycznymi dot. sposobu ich zagospodarowania, zostało dokonane również w wyżej wymienionym "Planie przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r.", opracowanym w kwietniu 1973 r. przez zespół pracowników Zakładu Zagospodarowania Turystycznego IT, pod kierownictwem mgra inż.Zb. Krasnodębskiego.

Szczegółowe ujęcie niektórych zadań badawczych, wchodzących w zakres powyższego problemu, przewidziane jest w kilku oddzielnych opracowaniach o charakterze studialnym i koncepcyjno-modelowym, których zakończenie ma nastąpić w latach 1974-75.

- Problemem resortowym nr 110 - Modernizacja wybranych elementów bazy materialno-technicznej dla rozwoju kultury fizycznej i turystyki.

Kilka spośród prac wykonywanych bieżąco przez pracowników Oddziału Instytutu Turystyki w Poznaniu może stanowić materiał przyczynkowy do rozwiązania w/w problemu. Samo zagadnienie, o podstawowym znaczeniu dla rozwoju turystyki w Polsce, zostało zasygnalizowane w sposób ramowy również we wcześniej omawianym "Planie przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r.", opracowanym w kwietniu 1973 r. przez zespół pracowników Zakładu Zagospodarowania Turystycznego IT, pod kierunkiem mgra inż. Zb. Krasnodębskiego; natomiast w sposób szczegółowy i kompleksowy będzie mogło zostać ujęte dopiero w programie prac Instytutu na lata 1973-75.

- Problemem resortowym nr 108 - Organizacyjne i ekonomiczne zagadnienia obsługi ruchu turystycznego /patrz omówienie - punkt 3.2./

3.1.3. PLAN PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO POLSKI DO ROKU 1990

Zarządzenie Nr 10 Prezesa R.M. z dnia 24.I.1972 r. spowodowało podjęcie prac nad "Planem przestrzennego zagospodarowania Polski do roku 1990" z udziałem wszystkich resortów. W Komisji Planowania przy R.M. powołano ponadto Zakład Przestrzennego Zagospodarowania Kraju /ZPZK/ z zadaniem koordynacji i przygotowania syntezy opracowań resortowych. W wyniku porozumienia pomiędzy KP przy RM i GKKFiT opracowanie problematyki turystycznej powierzono Instytutowi Turystyki. Dyrektor prof. dr Z. Filipowicz wszedł w skład Rządowego Zespołu Ekspertów /RZE/ KP przy RM.

Porozumienie między ZPZK i Instytutem Turystyki zapoczątkowane w listopadzie 1972 r.doprowadziło do ustalenia zasad współpracy. Opracowano konspekt obejmujący całokształt przestrzennego zagospodarowania turystycznego kraju do 1990 r.W skład powołanej w Instytucie "Grupy Problemowej Planu 1990 r." weszło 9 pracowników naukowo-badawczych z Warszawy,Wrocławia,Bydgoszczy i Katowic oraz 2 z Zakładu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Kierownikiem Grupy Problemowej 90 został mgr inż.arch. Z.Krasnodębski.W pracach merytorycznych uczestniczył prof.dr Z.Filipowicz.

Prace merytoryczne rozpoczęto w pierwszych dniach lutego i zakończono 16 kwietnia 1973 r. W tym okresie odbyło się szereg spotkań roboczych z przedstawicielami i kierownictwem ZPZK dla dokonania uzgodnień i skontrolowania postępu prac. Z uwagi na krótki termin opracowania Planu, ZPZK przygotował równolegle, w miarę kończenia opracowań cząstkowych, syntezę problematyki turystycznej. Synteza ta została zamknięta w zeszycie 10 materiałów na posiedzenie Rządowego Zespołu Ekspertów p.t. "Wstępne założenia przestrzennego zagospodarowania kraju do 1990 r. w zakresie turystyki i wypoczynku". Przygotowane materiały rozpatrzył 25 kwietnia 1973 r. Zespół Problemowy Nr 2 pod przewodnictwem prof.dra B. Malisza, a 26 kwietnia 1973 r. Plenum Rządowego Zespołu Ekspertów, które przyjęło je jako podstawę do opracowania syntezy "Planu Przestrzennego Zagospodarowania Polski do roku 1990". Grupa Problemowa 90 jako materiał wyjściowy przyjęła "Plan kierunkowy zagospodarowania turystycznego Polski" i "Inwentaryzację bazy

noclegowej" opracowane przez ZZT GKKFiT oraz aktualne opracowania Zespołów KP przy R.M.

Na "Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do roku 1990" złożyły się trzy podstawowe rozdziały:

I. Ocena walorów i stanu zagospodarowania turystycznego na 1970 r.

II. Prognoza rozwoju ruchu i zagospodarowania w zakresie turystyki i wypoczynku do 1990 r.

III. Założenia zagospodarowania turystycznego do 1990 r.

Osiągnięciem Grupy Problemowej 90 i novum w stosunku do prac wcześniejszych jest synteza walorów wypoczynkowych i krajoznawczych, zamknięta wyznaczeniem zespołów obszarów turystycznych do zagospodarowania według przyjętego układu - intensywne, umiarkowane, ekstensywne.

Opracowanie zawiera elementy oceny stanu istniejącego,które zostaną wykorzystane do opracowań grupy tematycznej 09, natomiast elementy projektowo-planistyczne do opracowań grupy tematycznej 32, kierowanej przez prof. Bolesława Malisza,p.n. "Plan przestrzennego zagospodarowania Pokski do roku 1990".

Decyzją Międzynarodowej Komisji d/s Nauki Polskiej pod patronatem Polskiej Akademii Nauk i Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, opracowanie powyższe /tj. "Plan .."/ zostało uznane za osiągnięcie naukowo-techniczne o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gospodarki, nauki i kultury narodowej i jako takie wpisane zostało do Księgi Czynów Nauki Polskiej,ustanowionej z okazji Roku Nauki Polskiej i przedłożonej najwyższym władzom partyjnym i państwowym w czasie inauguracji II Kongresu Nauki Polskiej w czerwcu 1973 r.

Wydanie drukiem "Planu przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do roku 1990", z przeznaczeniem do użytku służbowego przewidziane jest na I kwartał 1974 roku.

3.1.4. PROGRAM OCHRONY WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Walory turystyczne zasobów środowiska przyrodniczego uległy w ostatnich dziesięcioleciach wyraźnemu zmniejszeniu, a to głównie wskutek intensywnego rozwoju przemysłu, silnych procesów urbanizacyjnych i przekształcenia się wielu atrakcyjnych miejscowości wypoczynkowych w wielofunkcyjne miasta. Do procesów degradujących walory środowiska przyrodniczego przyczynił się również nadmierny - w niektórych rejonach - rozwój ruchu turystycznego i inwestycji turystycznych, często zbyt jednostronnych, a także nader intensywna eksploatacja lasów. Na problem ten zwracano uwagę w wielu opracowaniach. Dopiero jednak Zarządzenie Nr 98 Prezesa Rady Ministrów z dnia 27.XII.1972 r. w sprawie opracowania kompleksowego programu ochrony środowiska człowieka dało asumpt do podjęcia prac w o wiele szerszym niż poprzednio zakresie. W pracach tych omawiany problem stanowi wyodrębnioną część, w której mają być wykazane negatywne zjawiska oraz znalezione właściwe drogi,sposoby i środki zahamowania negatywnych procesów. Do prac tych został włączony Oddział Wrocławski Instytutu Turystyki, który opracował materiały wyjściowe, a następnie program ochrony walorów środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki /jako opracowanie wstępne/.

Jak dalece problem ten jest ważny dla dalszego rozwoju turystyki może świadczyć fakt, iż według dotychczasowych szacunków, przeprowadzonych niezależnie w różnych opracowaniach, pojemność turystyczna obszarów wypoczynkowych w Polsce określana jest na ok. 5 mln osób. Prognozy rozwoju turystyki wykazują, iż pojemność ta może być w pełni wykorzystana już w latach 90-tych bieżącego stulecia. Każde więc dalsze uszczuplenie obszarów o walorach wypoczynkowych środowiska przyrodniczego zmniejsza jednocześnie możliwości zaspokojenia stale rosnących potrzeb społecznych w dziedzinie turystyki. Z drugiej strony przyśpieszony rozwój gospodarczo-społeczny kraju wymaga intensyfikacji wielu dziedzin gospodarki, co może w określonych przypadkach powodować konieczność rezygnacji z rozwoju turystyki na niektórych obszarach. Decyzje w tym względzie winny być podejmowane ze świadomością wywoływanych skutków i - w miarę możności - z programem przeciwdziałania zjawiskom ujemnym.

3.1.5. PROGRAM ROZWOJU KOLEJEK I WYCIĄGÓW TURYSTYCZNYCH W GÓRACH

Przewodniczący GKKFiT decyzją nr 2 z dnia 14.II.1973 powołał Resortową Komisję dla opracowania programu rozwoju sieci kolejek i wyciągów turystycznych w górach, powierzając jej kierownictwo doc. dr Romanowi Peretiatkowiczowi a obsługę krakowskiej pracowni Instytutu.

Zadaniem Komisji było ustosunkowanie się do różnych projektów budowy kolejek i wyciągów oraz opracowanie jednolitego poglądu. Komisja nie ograniczyła się do zrealizowania tego zadania i opracowała dodatkowo kompleksowo ujęty zespół wniosków "modelowych" dotyczących funkcji turystycznych oraz zasad budowania, eksploatowania i lokalizacji wspomnianych urządzeń turystycznych. Dzięki temu powstało opracowanie o charakterze ogólnym,stanowiące fragment zasad zagospodarowania turystycznego gór polskich a także modeli szlaków i rejonów turystycznych opracowywanych w ramach problemu węzłowego.

Prace Komisji, do których zaproszono w charakterze ekspertów mgra Jerzego Bukowskiego, mgra inż. Jerzego Osmólskiego,Zbigniewa Płonkę, dra inż. Zbigniewa Schneigerta oraz dra Andrzeja Ziemilskiego, zakończono w czerwcu 1973, a dorobek jej zawarto w obszernym zbiorze pt.: "Dokumenty i materiały dotyczące rozwoju sieci kolejek i wyciągów turystycznych w terenach górskich".

Zbiór ten obejmuje:

1 - uchwalone przez Komisję dokumenty - uchwałę końcową oraz raport końcowy przedstawiające ogólnie dorobek działalności;

2 - szczegółowe ustalenia dotyczące terenów uznanych jako predestynowane do intensywnego zagospodarowania, do instalowania pojedyńczych urządzeń oraz tych, na których kolejek i wyciągów podporowych nie należy budować, a także wykaz ok. 120 obiektów zakwalifikowanych pozytywnie i zespół map;

3 - opracowane przez Jerzego Gajewskiego i Romana Peretiatkowicza obszerne tezy zawierające ustalenia modelowe i wnioski dotyczące budowy, eksploatacji oraz lokalizacji kolejek i wyciągów, a również szereg fragmentów opracowań ekspertów oraz typowe modele zespołów według Jerzego Gajewskiego.

Zbiór materiałów został przekazany Głównemu Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki we wrześniu 1973 roku.

3.1.6. MAKROREGION POŁUDNIOWY

Makroregion Południowy obejmuje teren województwa opolskiego, katowickiego i krakowskiego wraz z miastem Krakowem. Siedziba Głównego Projektanta Makroregionu mieści się w Katowicach, natomiast Komisję Turystyki i Wypoczynku usytuowano w Krakowie. Do prac nad programem rozwoju turystyki w Makroregionie włączono Pracownię Krakowską od początku 1973 r., a jej kierownikowi powierzono koordynowanie zbierania materiałów dla oceny stanu wyjściowego. Również jemu polecono opracowanie oceny stanu turystyki w Makroregionie Południowym. Została ona przedyskutowana i zaakceptowana w styczniu 1973 r., na specjalnym posiedzeniu wspomnianej Komisji.

W następnych miesiącach przystąpiono do formułowania programu rozwoju turystyki i wypoczynku w Makroregionie, przy czym w toku tych prac zawiązała się bezpośrednia współpraca pomiędzy pracownią Generalnego Projektanta Makroregionu a Krakowską Pracownią Instytutu. Pracownia zestawiała i opracowywała potrzebne projektantom materiały, opracowała 7 map problemowych. Wspólnie przekonsultowano tekst opracowania przedłożonego przez Generalnego Projektanta Makroregionu Komisji Planowania Rady Ministrów.

Na prośbę Generalnego Projektanta, Pracownia Krakowska w oparciu o uprzednie ustalenia i uzgodnienia opracowała w IV kwartale 1973 kompleksowo ujęty zespół tez, formułujących koncepcję programu rozwoju turystyki i wypoczynku w Makroregionie Południowym. Autorem całości był doc. dr Roman Peretiatkowicz. Materiały dla poszczególnych zagadnień opracowali: dr Maria Baranowska-Janota, mgr Krystyna Cholewa, Jerzy Gajewski, mgr Zygmunt Kruczek, mgr Bolesław Prażanowski i mgr inż. Danuta Ptaszycka-Jackowska. Opracowanie zawierające omówienie roli makroregionu w turystyce polskiej, prognozę rozmiarów i struktury ruchu turystycznego, założenia rozwiązania ważnych problemów oraz uwagi dotyczące programu inwestycyjnego, posiada charakter koncepcji mo-

delowej, zwracającej wiele uwagi na zagadnienia programowe w ruchu turystycznym i elementy polityki turystycznej. Wiele z tych tez wymaga rozwinięcia w trakcie specjalnych prac studyjnych, które winny być wykonane w toku dalszej współpracy z Generalnym Projektantem Makroregionu Południowego.

3.1.7. ZAGOSPODAROWANIE KOTLINY KŁODZKIEJ I REJONU ŚNIEŻNIKA

Koncepcja zagospodarowania północno-wschodnich podnóży i stoków Śnieżnika Kłodzkiego dla rekreacji i sportów zimowych powstała latem 1971. Zainicjowały ją studia i analizy terenowe prowadzone pod kier. dr Andrzeja Ziemilskiego w ramach byłego Zakładu Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT. Miały one na celu optymalną lokalizację kompleksowych ośrodków wypoczynku w górach polskich. Potrzebę takich inicjatyw dyktowała zarówno chęć położenia kresu bezplanowości inwestycji turystycznych w górach, jak i narastająca dążność czynników państwowych i społecznych do ukształtowania nowoczesnego modelu wypoczynku, zdolnego w pełni realizować funkcje zdrowotne, wychowawcze i rekreacyjne /Zespół byłego ZZT GKKFiT, z udziałem wyżej wymienionego oraz inż.inż.arch. arch. Olafa Chmielewskiego, Bolesława Kubicza oraz Władysława Lechowicza nakreślił na użytek wymienionej koncepcji cztery warianty wstępne rozwiązań przestrzennych, opierając je na oryginalnym opracowaniu programowym dostosowującym parametry i wskaźniki alpejskie do warunków polskich /"Polska stacja sportów zimowych - koncepcja modularna"/.

W oparciu o wybrany wariant - wykonano z kolei studium planistyczne rejonu Śnieżnika-Kamienicy w skali 1:5 tys., przedstawione następnie publicznie /Sympozjum Turystyki Zimowej, Kraków, marzec 1972, dyskusja o "Drugim Zakopanem" - lato 1972/.

Już w ramach Instytutu Turystyki, zespół /w częściowo zmienionym składzie: na miejsce inż. arch. W. Lechowicza wszedł mgr Bogumił Węgiełek/ opracował koncepcję zagospodarowania całego obszaru Śnieżnika w skali 1:10 tys. Uzyskała ona pełną aprobatę Prezydium WRN we Wrocławiu i stała się podstawą zlecenia zespoło-

wi wykonania planu miejscowego przyszłego zespołu jednostek osadniczych Śnieżnika na tle studium szczegółowego planu regionalnego całej Kotliny Kłodzkiej. Praca ta została wykonana do czerwca 1973 i stała się podstawą określonych sformułowań Uchwały Rady Ministrów z dn. 6.VII.1973 /Nr 102 par.10 pkt. 2/, nakazujących władzom wrocławskim przygotowanie I etapu budowy zespołu ośrodków wypoczynkowych pod Śnieżnikiem do roku 1980.

Wspomniany plan zakłada powstanie wielkiego zespołu jednostek rekreacyjnych o całorocznym funkcjonowaniu, mogących zaspokajać potrzeby wypoczynkowe, turystyczne i sportowe różnorodnych grup użytkowników krajowych i zagranicznych w oparciu o bogaty program obiektów, urządzeń i terenów zagospodarowanych.Plan kładzie specjalny nacisk na właściwą izolację przestrzenną ośrodków. Obszarom o wysokim stopniu nowoczesnego zainwestowania turystyczno-sportowego przeciwstawia świadomie znacznie większe obszary otuliny przyrodniczej, szczególnie chronionej przed dewastacją i rabunkową eksploatacją. Plan przewiduje wzrost aktywizacji ludności miejscowej, jej stabilizację, zaspokojenie aspiracji młodzieży dzięki możliwości pracy w atrakcyjnych zawodach związanych z nowoczesną gospodarką turystyczną. Budowa zespołu Śnieżnika - wg zgodnych poglądów inicjodawców opinii społecznej i najwyższych czynników państwowych winna oznaczać zdecydowany postęp w sposobach projektowania, realizacji i funkcjonowania wielkich centrów wypoczynku ludzi pracy w Polsce Ludowej.

3.1.8. ZAGOSPODAROWANIE BIESZCZAD

Temat turystycznego zagospodarowania Bieszczad podjęty przez zespół Pracowni Ziem Górskich Instytutu /kierownik mgr inż. arch. B. Kubicz oraz mgr inż. arch. O.Chmielewski, mgr inż. A. Jeziorska i mgr inż. arch. T. Juraszyński - w ramach realizacji postanowień Uchwały Rady Ministrów Nr 35/73, z dn. 2 marca 1973 r. - jest, obok wykonanych już planów zagospodarowania Kotliny Kłodzkiej i rejonu Śnieżnika Kłodzkiego, drugim tematem o podstawowym znaczeniu dla rozwoju i właściwego zagospodarowania terenów górskich kraju.

Zgodnie z intencją Uchwały Rady Ministrów zespół, kontynuując dotychczasową działalność Pracowni ukierunkowaną na planistyczno-projektowe prace wdrożeniowe, wykonał przedmiotowe opracowanie w uzgodnieniu i ścisłej współpracy z władzami i jednostkami planowania przestrzennego i gospodarczego Rzeszowa i Leska.

Niezwykle kontrowersyjne stanowiska co do sposobu zagospodarowania Bieszczad i popularność tematu, wymagały szczególnie wnikliwej oceny i analizy stanowisk i koncepcji prezentowanych w wystąpieniach publicystycznych, a przede wszystkim w szeregu dotychczas wykonanych opracowań studialnych, planistycznych, branżowych opracowań biur projektowych, jak również zamierzeń poszczególnych resortów. W szczególności zwrócono uwagę na problematykę ochrony środowiska przyrodniczego i elementy struktury społeczno-gospodarczej, wiążącej się w integralny sposób z funkcjami turystyki i wypoczynku, a m.in. gospodarki rolno-leśnej, rozwoju sieci osiedleńczej, komunikacji, usług itp.

Szerokie, kompleksowe podejście do problemu zagospodarowania turystycznego wynika nie tylko z przyjętych wiodących rekreacyjnych funkcji regionu i konieczności podporządkowania im funkcji uzupełniających, ale przede wszystkim z pilnej potrzeby społecznej stworzenia podstaw dla dalszych planowych decyzji.W oparciu o powyższe, zespół opracował oryginalną koncepcję zintegrowanego układu przestrzennego, łączącego walory przyrody z potrzebą jej odnowy, zaspokajającego różnorodne potrzeby społeczne w zakresie turystyki i wypoczynku z jednoczesnym zapewnieniem harmonijnego rozwoju innych elementów struktury.

Opracowanie będzie podstawą ustaleń dalszego toku prac planistyczno-projektowych i programu działań zmierzających do racjonalnego zagospodarowania przestrzennego powiatu bieszczadzkiego i dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

INSTYTUT TURYSTYKI BIBLIOTEKA W WARSZAWIE

3.2. DZIAŁALNOŚĆ KOMÓREK NAUKOWO-BADAWCZYCH

3.2.1. ZAKŁAD PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH TURYSTYKI

Zakład prowadzi badania w zakresie ruchu turystycznego i związanych z nim zjawisk społecznych, zdrowotnych i wychowawczo-kulturowych. Prace realizacyjne prowadzą pracownie specjalistyczne:

1. Pedagogiczna - kierownik dr Tadeusz Chudoba - Sekretarz Zakładu.
2. Kultury Czasu Wolnego - kierownik mgr Zygmunt Skórzyński.
3. Odnowy Sił Człowieka - kierownik dr Zdzisław Szamborski.
4. Socjologiczna - kierownik dr Andrzej Ziemilski.
5. Badań i Analiz Ruchu Turystycznego - kierownik mgr Stanisław Ostrowski.

Zakład Problemów Społecznych podejmował różnorodne charakterem badania nad zespołem zjawisk natury pozaekonomicznej wynikłych w sposób bezpośredni lub pochodny z faktu uprawiania turystyki oraz z uczestnictwa w różnych pozaturystycznych formach wypoczynku. Zakład współuczestniczy w badaniach problemu węzłowego 11.2.1. Pracownicy Zakładu wykonali ponadto prace ujęte we wcześniejszej wersji planu pracy Instytutu np. Prof. dr Zygmunt Filipowicz oraz dr Tadeusz Chudoba /wraz z doc.dr hab.J.Wolskim/ napisali pracę "Metodyka pracy organizatora turystyki". Dr T.Chudoba jest współautorem /z mgr L.Dzierżanowskim/ skryptu "Geografia turystyczna Polski". Pracownicy Zakładu opracowali szereg referatów na III Konferencję Zielonogórską i na Sympozjum w Zakopanem.W tym referaty podstawowe na obie Konferencje.

Zakład Problemów Społecznych był obok Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej - głównym organizatorem III Konferencji Zielonogórskiej.

Poszczególne pracownie koncentrowały się na następujących zadaniach:

1. Pracownia Pedagogiczna.

W ramach tematyki - "Analiza problemów związanych z uprawianiem turystyki" - mgr H.Borne-Falencik kończy opracowanie ma-

teriałów związanych z pisaniem rozprawy doktorskiej p.t.: Turystyka i wypoczynek w dużym zakładzie pracy na przykładzie Huty "Warszawa". /Studia doktoranckie A.W.F./. Mgr J. Bystrzanowski w ramach tematu - "Model organizacyjny i programy podnoszenia poziomu kadr turystyki" - pisze rozprawę doktorancką p.t.: "Model organizacyjny turystyki studenckiej". /Studia doktoranckie A.W.F./.

2. Pracownia Kultury Czasu Wolnego.

Opracowała tezy generalne n.t. modelu turystyki i wypoczynku w PRL do roku 2000, wykorzystane w głównym referacie Instytutu Turystyki na III Konferencji Zielonogórskiej. W ramach problemów węzłowych rozpoczęto studia socjo-urbanistyczne poświęcone problemowi końca tygodnia w wielkich aglomeracjach miejskich. Problematyka ta była przedmiotem referatu kierownika pracowni, wygłoszonego na światowym Kongresie w Brukseli, który był poświęcony problemowi czasu wolnego.

3. Pracownia Odnowy Sił Człowieka.

W ramach planowanej realizacji tematu "Badania nad rozwojem turystyki uzdrowiskowej" ukończyła dwa opracowania - "Uzdrowisko elementem infrastruktury społecznej każdej aglomeracji wielkomiejskiej"/Autorzy: prof. dr J.Chmielewski, dr J.Potocki, dr S. Sobolski, dr Ż.Szamborski i dr E.Wysocka/ oraz "Warunki i możliwości wykorzystania wód termalnych, solankowych wód wgłębnych i wody morskiej dla budowy basenów kąpielowych leczniczych i rekreacyjnych na obszarze pasa nadmorskiego" - /dr J.Potocki, dr Z. Szamborski/. "Aspekty zdrowotne turystyki" - to przedmiot wstępnych prac dr I.Potockiego, dr Z.Szamborskiego i dr S.Sobolskiego.

4. Pracownia Socjologiczna.

Bada przede wszystkim przemiany społeczno-kulturowe pod wpływem turystyki.

Zespół Pracowni ma swój poważny wkład w przygotowaniu planu turystycznego zagospodarowania Kotliny Kłodzkiej i Masywu Śnieżnika. Dr A.Ziemilski był współautorem projektu i kierownikiem zespołu studialnego. Mgr M.Zürn opracował część dotyczącą zagadnień ekonomiczno-społecznych. Tematem wiodącym są obecnie studia nad turystyką, jako czynnikiem przemian społecznych i kul-

turowych mikroregionu. Badania tego typu podejmowane są na przy - kładzie Stronia Śl. i wsi położonych w sąsiedztwie Śnieżnika /mgr M.Zdrn/.

5. Pracownia Badań i Analiz Ruchu Turystycznego.

Przedmiotem działalności pracowni są badania statystyczne ruchu turystycznego, a w szczególności:

1/ Prace związane z charakterystyką dotychczasowych trendów ruchu turystycznego w Polsce oraz prognozowaniem przyszłego rozwoju tego ruchu:

- "Trendy rozwojowe ruchu turystycznego w Polsce w latach 1967-1972 /mgr T. Konwicka, dr J. Tarkowski/,
- "Ruch turystyczny w roku 1972" /mgr S. Ostrowski/,
- "Prognoza ruchu wycieczkowego i wypoczynku świątecznego" /mgr S.Ostrowski/,
- "Udział w opracowaniu Resortowej Komisji Prognozowania GKKFiT "Program rozwoju turystyki i wypoczynku w Polsce do roku 1990" /mgr T. Konwicka, mgr S. Ostrowski, dr J. Tarkowski/.

2/ Badania socjologiczne nad zagranicznym ruchem turystów polskich:

- Konceptualizacja analizy wyników badania "Zagraniczny ruch turystyczny" /mgr T. Konwicka/ oraz opracowanie dwóch kolejnych wersji badania ruchu polskich turystów na Węgrzech /badanie przeprowadzone będzie w przyszłym roku - mgr T.Konwicka, dr J. Tarkowski/.

3/ Badania socjologiczne nad krajowym ruchem turystycznym /we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym/:

- Udział w opracowaniu założeń, metodologii i narzędzi badawczych ogólnopolskiego reprezentacyjnego badania ruchu turystycznego oraz
- opracowanie dla potrzeb GUS-u dwóch kolejnych wersji badania wykorzystania bazy hotelowej przez turystów i osoby na delegacji służbowej - dr J. Tarkowski.

4/ Prace nad systemem sprawozdawczości statystycznej w zakresie

krajowego ruchu turystycznego:

- "Dane GUS-u na temat krajowego ruchu turystycznego" oraz
- "Aktualny stan sprawozdawczości statystycznej w zakresie krajowego ruchu turystycznego /dr J. Tarkowski/.

3.2.2. ZAKŁAD EKONOMIKI I ORGANIZACJI TURYSTYKI

Zakład Ekonomiki i Organizacji Turystyki rozpoczął działalność naukowo-badawczą dopiero w połowie 1973 r. Skompletowano 14-osobowy zespół Zakładu, a pracownicy dawniej zatrudnieni, stopniowo kończyli zadania służące organizacji i rozwojowi Instytutu jako całości.

Przedmiotem działalności Zakładu są problemy ekonomiczne i organizacyjno-prawne turystyki zarówno w skali kraju, jak i w skali jednostek świadczących usługi na rzecz turystów. Dla scharakteryzowania głównych kierunków działalności Zakładu można wskazać na trzy pola badawcze:

Pierwszym jest problem resortowy nr 108: "Organizacyjne i ekonomiczne zagadnienia obsługi ruchu turystycznego", w tym:

1. Badanie zasobów rekreacyjnych środowiska przyrodniczego; spodziewanym efektem pracy jest określenie kierunków i zasad racjonalnej gospodarki walorami turystycznymi z punktu widzenia regeneracji sił człowieka i wzrostu wydajności pracy. /Praca mgr J. Kamienieckiej/.
2. Badanie w bazie hotelarskiej urządzeń materialnych, służących turystycznym formom wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej /struktura, lokalizacja przestrzenna, funkcje społeczno-gospodarcze/. Praca mgr I. Dzierżanowskiej zmierza do określenia kierunków zagospodarowania turystycznego Polski pod kątem potrzeb turystyki młodzieżowej.
3. Rozpoznanie szeregu problemów zatrudnienia w turystyce w celu zaprogramowania kierunków racjonalnej polityki w tej dziedzinie. /Praca mgr H. Schupp/.
4. Problematyka kadry turystycznej; temat podjęła G. Konsewicz, zmierzając do opracowania systemu kształcenia kadr dla potrzeb turystycznych zakładów pracy w związku z reformą oświa-

ty w PRL.

5. Polityka zatrudnienia podjęta przez mgr M. Zawadzkiego, który poprzez porównanie istniejących systemów płac przygotowuje projekt rozwiązania, uwzględniającego swoiste warunki pracy w hotelarstwie.

6. Ocena istniejących i poszukiwanie wzorcowych struktur organizacyjnych zakładów hotelarskich /problematyka badawcza mgr E. Kurpisz/.

7. Funkcjonowanie zakładu hotelarskiego, obowiązujące w nim rozwiązania ekonomiczne, narzędzia skutecznego sterowania tego rodzaju mikroorganizmem gospodarczym /prace mgr J. Pustoły/.

8. Więzi gospodarcze typu terytorialnego i poszukiwanie racjonalnych metod zarządzania bazą hotelarską w granicach miejscowości turystycznej /ośrodka, rejonu/ opracowuje mgr M. Strączkowska.

9. Stan i funkcjonowanie aparatu usług pośrednictwa turystycznego w PRL - to problem badany przez mgr S. Zapolską, która poszukuje pożądanych społecznie i uzasadnionych gospodarczo kierunków przekształceń istniejącego stanu w systemie funkcjonowania biur podróży.

10. Usprawnienie systemu informacji turystycznej, propagandy i popularyzacji usług świadczonych turystom na podstawie oceny obecnego stanu jest celem pracy Z. Śliwińskiej.

11. Problematyka zarządzania w skali "makro" w odniesieniu do bazy hotelarskiej - zajmuje się mgr J. Pacuski; poświęca główną uwagę systemom finansowania usług hotelarskich, cenom, zaangażowanym funduszom spożycia społecznego, itp.

12. Prace nad prawem turystycznym rozpoczął mgr W. Beyer od przygotowania rozprawy o umowach w międzynarodowym obrocie turystycznym. Efektem badań problematyki prawnej w turystyce powinna być ocena aktualnego stanu prawnego i jego następstw pod kątem widzenia usprawnienia usług turystycznych i stworzenie dla nich optymalnych form organizacyjno-prawnych /np. konstrukcje umów turystycznych, zasady odpowiedzialności organizatorów turystyki, reklamacje turystów, ujednolicenie prze-

pisów hotelowych, itp./.

13. Badania różnych środowisk konsumentów, usług turystycznych prowadzi doc. dr hab. B. Libicki, w szczególności tematy:

- "Wypoczynek świąteczny w praktyce środowiska kajakarskiego Warszawy",
- "Formy aktywnej rekreacji świątecznej w zakładach "Warel",
- "Rola społecznej działalności organizacyjnej w rozwoju turystyki w wielkim zakładzie przemysłowym",
- "Udział imprez turystycznych w świadczeniach socjalnych wielkich zakładów przemysłowych w Warszawie".

14. Pierwszą próbą sumarycznego podejścia do problemu resortowego nr 108 są prace dr J. Sierpińskiego n.t. "Wstęp do wiedzy o turystyce"[x/] i "Ekonomika zakładu hotelarskiego". Obie prace mają formę podręczników i są próbą uporządkowania wiedzy w tej dziedzinie.

Drugim polem działania Zakładu jest przygotowanie prac monograficznych, informujących o aktualnym stanie gospodarki turystycznej. Nawiązano łączność z wieloma doświadczonymi działaczami administracji gospodarczej, których opracowania opublikowane przez Instytut Turystyki pod wspólnym tytułem "Materiały źródłowe" - pozwolą na orientację m.in. w zakresie:

- zarządzania różnymi odcinkami turystycznej gospodarki /obiekty PTTK, rad narodowych, wczasy pracownicze, kolonie, uzdrowiska itp./,
- funkcjonowania typowych obiektów hotelarskich,
- organizacji i świadczenia usług pośrednictwa turystycznego /działalność biur podróży krajowych i zagranicznych/.

Opracowaniem "Materiałów źródłowych" kieruje G. Konsewicz.

Trzecim polem prac naukowo-badawczych są, nie dające się zaliczyć do dwóch poprzednich, prace mające szczególne znaczenie dla rozwoju naukowej myśli turystycznej. Do takich moż-

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

x/ wydany przez TNOiK, Kraków 1973.

na zaliczyć podjętą przez doc. dr hab. B.Libickiego rozprawę teoretyczną n.t. "Turystyka w życiu i koncepcjach społeczno-gospodarczych Stanisława Staszica".

Wszystkie tematy zostały przedyskutowane i przyjęte na posiedzeniach seminaryjnych Zakładu oraz zgłoszone do programu prac IT i będą rozpatrzone przez Radę Naukową. Większość opracowań znajduje się w fazie studiowania literatury, zbierania tworzywa informacyjnego i wyboru metod badawczych.

W półrocznym okresie działalności Zakładu podjęto 14 tematów naukowo-badawczych, z których 12 ma charakter rozpraw doktorskich. Spośród 27 opracowań ukończonych w formie referatów, artykułów, przyczynków itp. 17 zostało opublikowanych, a 8 jest przygotowanych do druku. Ponadto recenzowano różne opracowania z dziedziny turystyki, w tym również autorów spoza Instytutu Turystyki. Współdziałano przy różnych opracowaniach typu metodycznego, jak np. ramowy program doskonalenia kadr.

Pracownicy Zakładu brali aktywny udział w 5 konferencjach naukowych o tematyce turystycznej.

Odbyło się 25 posiedzeń seminaryjnych.

3.2.3. ZAKŁAD ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

Zakład Zagospodarowania Turystycznego IT, dysponujący obecnie łącznie 10 etatami, powstał głównie w oparciu o dawną Pracownię Warszawską Zakładu Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT.

Działalność nowego zakładu, w jego obecnym kształcie organizacyjnym i półtorarocznym okresie istnienia Instytutu, można podzielić wyraźnie na 3 - zróżnicowane tematycznie i organizacyjnie - etapy półroczne:

Etap I, tj. orientacyjnie VII-XII.1972 r., w którym decyzją dyrekcji Instytutu z sierpnia 1972 r. powołany został w Warszawie Zespół d.s. programowania i planowania przestrzennego /kierowany przez mgra inż. Z.Krasnodębskiego/, w skład którego weszła większość pracowników d. ZZT GKKFiT, zatrudnionych w Warszawie.

Zespołowi temu, oprócz bieżąco wykonywanych prac podstawowych - z zakresu wyżej wspomnianej problematyki, przejętych w drodze kontynuacji działalności d. ZZT, powierzono m.in. zadanie przygotowania propozycji struktury organizacyjnej oraz programu prac nowo tworzonych zakładów: Zagospodarowania Turystycznego i Budownictwa Turystycznego, co - w formie pisemnych propozycji ramowych - wykonane zostało w odniesieniu do Zakładu Zagospodarowania z wyłączeniem, ze względów organizacyjnych, dalszych prac dotyczących Zakładu Budownictwa.

Etap II, tj. orientacyjnie I-VI.1973 r., w którym powołane zostały kolejno: /w styczniu 1973 r./ grupa problemowa dla opracowania planu zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r, pod kierownictwem mgra inż. arch.Z.Krasnodębskiego, a następnie /w maju 1973 r./ pierwsze nowo utworzone pracownie oraz ich kierownicy w osobach: mgr inż.arch. A.Cosmy - Pracownia Wielkich Centrów Krajoznawczych i Zagadnień Makroskalowych, mgr K. Klimaszewskiego - Pracownia Turystyki Wodnej i mgr inż. arch.B. Kubicza - Pracownia Zagospodarowania Ziem Górskich oraz mgr B. Węgiełka - Pracownia Zadań Specjalnych.

Równocześnie, nowo mianowani kierownicy pracowni weszli w skład utworzonego doraźnie kierownictwa kolegialnego zakładu, którego głównym zadaniem pozostało dopracowanie struktury organizacyjnej zakładów Zagospodarowania Budownictwa.

Etap III, tj. orientacyjnie VII-XII.1973 r., w którym, w ramach dalszych zmian organizacyjnych wewnątrz Instytutu mgr B.Węgiełek wraz ze swoją pracownią przeszedł do nowo utworzonego Sekretariatu Naukowego, natomiast rolę koordynatora działalności, zarówno organizacyjnej jak i merytorycznej Zakładu Zagospodarowania Turystycznego przejął z dniem 1.XII.1973 r. mgr inż. arch. A. Cosma, powołany z tym dniem na sekretarza Zakładu.

Dotychczasowy, podstawowy dorobek prac wykonanych przez Zakład w okresie półtorarocznym i w poszczególnych etapach obejmuje przede wszystkim:

A. Prace o charakterze dyrektywno-programowym w skali krajowej.

1/ "Program rozwoju zagospodarowania turystycznego Polski do roku 1980" /wersja poprawiona/ praca zbiorowa z udziałem

3 pracowników ZZT z Warszawy: mgr inż.arch.Z.Krasnodębskiego, mgr K.Klimaszewskiego i mgr inż.arch.A.Cosmy, wykonana na zlecenie GKKFiT, z przeznaczeniem do użytku służbowego, jak materiał wyjściowy i dyrektywny do dalszych prac programowych i planistycznych.

2/ "Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r." /Vide pkt. 3.1.3./.

3/ Aneks do Planu Przestrzennego Zagospodarowania Turystycznego Polski do 1990 r. - zawierający wytyczne etapowe do 1980r. propozycje modelowe zagospodarowania poszczególnych typów obszarów oraz studium struktury ekonomiczno-organizacyjnej turystyki i wypoczynku w Polsce. Praca wykonywana przez zespół w składzie: mgr inż. arch.Z.Krasnodębski /kierownik zespołu/ i mgr inż. arch.A.Cosma, z przewidywanym udziałem od 1.I.1974 r. również mgra K.Klimaszewskiego, zakończona ma być w I kw. 1974 r. z przeznaczeniem do użytku służbowego.

B. Prace o charakterze studialno-wdrożeniowym /skali regionalnej/

1/ "Plan zagospodarowania turystycznego Kotliny Kłodzkiej" /Vide pkt. 3.1.7./.

2/ "Plan zagospodarowania przestrzennego kompleksu rekreacyjnego w rejonie Masywu Śnieżnika". /Vide pkt. 3.1.7./.

3/ "Koncepcja zagospodarowania turystycznego powiatu bieszczadzkiego". /Vide pkt. 3.1.8./.

4/ "Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej i uzdrowiskowej oraz sportów wodnych i zimowych w rejonie Zalewu Wiślanego - praca zbiorowa o charakterze dyrektywno-programowym wykonana w ramach zespołu powołanego przez Prezesa Rady Ministrów z udziałem prof. dra Z.Filipowicza oraz 2 pracowników ZZT w Warszawie: mgr inż. arch. Z.Krasnodębskiego i mgr K.Klimaszewskiego.

C. Prace o charakterze problemowym i zasięgu krajowym.

1/ "Podstawowe kierunki rozwoju turystyki kwalifikowanej w Polsce w latach 1973-85 /turystyka wodna/" - praca o cha-

rakterze programowo-dyrektywnym, przejęta w ramach kontynuacji działalności b. ZZT i wykonana w 1972 r. na zlecenie Komisji Resortowej d.s. rozwoju turystyki kwalifikowanej przez mgra K.Klimaszewskiego, z przeznaczeniem do użytku służbowego.

2/ "Założenia rozwoju turystyki wodnej na lata 1971-85" - stanowiące aktualizację opracowania pod tym samym tytułem, wykonanego wcześniej w b. ZZT przez mgra K. Klimaszewskiego i zawierającego cztery oddzielne części /a - program, b - klasyfikacja, c - pojemność, d - zagospodarowanie szlaków i akwenów oraz portów/ z przeznaczeniem do użytku służbowego przewidywane wydanie drukiem w I półroczu 1974 r.

3/ "Harmonogram zadań w zakresie realizacji programu rozwoju turystyki kwalifikowanej na 1973 r." - opracowany na polecenie GKKFiT w 1972 r. przez mgra K.Klimaszewskiego /dział turystyka wodna i współpraca przy pozostałych/ i wydany w styczniu 1973 r. z przeznaczeniem do użytku służbowego.

4/ "Adaptacja do celów turystycznych kilkuset wybranych zabytków architektury w Polsce jako czynnika aktywizacji ekonomicznej poszczególnych regionów oraz ochrony dziedzictwa kulturowego" - praca zespołowa o charakterze studium analityczno-programowego i dyrektywnego rozpoczęta w IV kw. 1973 r. przez zespół w składzie: mgr inż. arch. A. Cosma i mgr inż. arch. D. Poniż z przeznaczeniem zarówno do użytku służbowego, jak też jako materiał wdrożeniowy. Przewidywany termin ukończenia I półrocza 1975 r.

Ponadto w okresie sprawozdawczym wykonano w Zakładzie szereg opracowań o charakterze opinii i ekspertyz na rzecz GKKFiT oraz innych instytucji, w tym przede wszystkim opinie dot.otrzymanych koncepcji rozwojowych do 1990 r. dla 3 makroregionów Polski oraz niektórych województw jak też opinie dot. koncepcji zagospodarowania sportowego rejonu Tatr i Podtatrza.

3.2.4. OŚRODEK DOKUMENTACJI I INFORMACJI NAUKOWEJ

W skład Ośrodka wchodzi Pracownia Wydawnicza, Pracownia Dokumentacji i Informacji oraz Biblioteka.

Szeroką działalność rozwinęła jako pierwsza Pracownia Wydawnicza. Od lutego 1973 r., kiedy to uzyskano zgodę na wydawanie periodyków, ukazało się osiem numerów "Biuletynu Informacyjnego", a dziewiąty jest w druku /nakład 300 egz./. Biuletyny w aktualnej formie, dają przede wszystkim szeroki przegląd działalności Instytutu Turystyki. Biuletyn redaguje kolegium pod przewodnictwem prof. dr Zygmunta Filipowicza.

W omawianym okresie ukazało się ponadto osiem pozycji nieperiodycznych; dalszych osiem jest w druku /vide spis/. W łącznym zestawieniu działalność wydawnicza Instytutu objęła około 160 arkuszy wydawniczych, co świadczy o wielkim wysiłku Pracowni Wydawniczej. Szczególnego podkreślenia wymaga m.in. wkład zespołu Pracowni Wydawniczej w przygotowanie materiałów pokonferencyjnych, celem wydania ich przez Instytut Wydawniczy C.R.Z.Z.

Na czoło wysuwa się sprawa planowanych Zeszytów Naukowych. Zeszyty Naukowe winny stanowić szerokie forum, umożliwiające publikowanie dorobku naukowego w dziedzinie turystyki i wypoczynku. Przedmiotem publikacji powinny być przede wszystkim:prace teoretyczne, wdrożeniowe i analityczne, fragmenty prac habilitacyjnych, doktorskich i magisterskich, recenzje prac naukowych. Przewiduje się wydawanie Zeszytów Naukowych 2 razy w roku.

Pracownia Dokumentacji i Infołmacji - opracowuje kwartalnik "Przegląd Piśmiennictwa Turystycznego", który obejmuje analizy dokumentacyjne oraz część informacyjną. Dotychczas ukazały się dwa numery. Trzeci jest w druku /nakład dwóch pierwszych numerów 300 egzemplarzy, a trzeciego - 400 egzemplarzy/.

Dla opracowania "Przeglądu" wykorzystuje się 24 pisma z krajów socjalistycznych, 26 pism z krajów kapitalistycznych,prasę krajową oraz inne materiały źródłowe.

Prenumeruje się wycinki prasowe "Globu", które otrzymują pracownicy zainteresowani daną tematyką.

Pracownia Informacji nie rozwinęła dotychczas w pełni swojej działalności. Ostatnio obsadzono stanowisko kierownika tej

pracowni /do 31.12.73 na pół etatu/.

Przystąpiono do koordynacji działalności informacyjnej w terenie z Pracownią Dokumentacji i Informacji w Warszawie. M.in. istnieje już dwuosobowa komórka informacji w Oddziale Instytutu w Poznaniu.

Biblioteka Instytutu w Warszawie powstała z przejęcia zbiorów warszawskich b. Zakładu Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT, Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki oraz nowych nabytków. Aktualny stan ok. 650 tomów książek oraz 72 roczniki czasopism.

Trwają obecnie prace nad przejęciem zbiorów spoza Instytutu, m.in. prowadzone są rozmowy w tej sprawie z Zarządem Głównym PTTK. Zbiory biblioteczne, oparte m.in. o najnowsze osiągnięcia powinny stanowić istotną pomoc w podejmowanych pracach naukowych.

Placówki terenowe Instytutu mają również swoje biblioteki. Przystąpiono do pracy nad skoordynowaniem działalności biblioteki w Warszawie z bibliotekami placówek terenowych.

Pracownicy Ośrodka, poza opisaną działalnością, brali również aktywny udział w szeregu konferencjach w kraju i zagranicą, w tym zielonogórskiej i zakopiańskiej, jak również mają swój wkład w opracowanie szeregu zagadnień naukowych, ekspertyz, recenzji, opinii, itp.

Wykaz publikacji

I. Pozycje wydane:

1. "Bibliografia turystyki polskiej 1800-1899"
   dr A.Jackowski.
2. "Turystyka. Charakterystyczne dane podstawowe"
   Prof. dr W.Hunziker /tłumaczenie z jęz.franc./.
3. "Główne problemy turystyki zimowej w Polsce"
   /Materiały z ogólnopolskiego sympozjum/. Praca zbiorowa.
4. "Wskaźniki chłonności środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych". Praca zbiorowa.

5. "Stacje sportów zimowych w krajach alpejskich"
   dr A. Ziemilski,
6. "Institute for Tourism in Poland"
   /Kongres AIEST/.
7. "Nauka o turystyce - samodzielną dyscypliną w Polsce Ludowej"
   dr S.Sobolski,
8. "Turystyczna baza noclegowa w Polsce 1970"
   Praca zbiorowa,
9. "Biuletyn Informacyjny"
   Nr 1, 2, 3
   Nr 4-5
   Nr 6
   Nr 7
   Nr 8
10. "Przegląd piśmiennictwa"
    Nr 1, 2

II. <u>Pozycje w druku:</u>

1. "Bibliografia turystyki polskiej - wybór do roku 1972"
   dr A.Jackowski,
2. "Turystyczne zagospodarowanie przestrzenne Chełmna jako ośrodka krajoznawczego"
   mgr M. Drzewiecki,
3. "Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r."
   Praca zbiorowa,
4. "Założenia rozwoju turystyki wodnej w Polsce w latach 1971-1985"
   mgr K. Klimaszewski,
5. "Turystyczne zagospodarowanie przestrzenne Stargardu jako ośrodka krajoznawczego. Studium"
   mgr L. Sarosiek,
6. "Turystyczne zagospodarowanie przestrzenne Torunia, jako wielkiego centrum krajoznawczego"

mgr inż. arch. R.Przybyszewska-Gudelis i mgr S.Iwicki.

7. "Model wypoczynku po pracy i nauce - III Zielonogórska Konferencja Naukowa - 24-26 września 1973 r."

8. "Biuletyn Informacyjny"
   Nr 9

9. "Przegląd piśmiennictwa"
   Nr 3

10. III Zielonogórska Konferencja Naukowa. Synteza.

III. Pozycje w przygotowaniu do druku:

1. "Instytucje naukowe i badawcze w Polsce zajmujące się zagadnieniami turystyki"
   mgr J. Wawrzyk, mgr M. Walczak,

2. "Bibliografia turystyki polskiej 1966-1970"
   dr A. Jackowski.

3.2.5. PRACOWNIA DOSKONALENIA KADR TURYSTYKI

Pracownia została utworzona 1.IV.73 r. po likwidacji Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki, przejmując niektóre jego zadania w zakresie turystyki. W pierwszym okresie dokonano podstawowych czynności organizacyjnych, określając warunki działania Pracowni oraz zakresy czynności dla poszczególnych pracowników. Dla wypracowania modelu optymalnych warunków do stałego podnoszenia kwalifikacji kadr turystycznych oraz dla zapewnienia Pracowni prawidłowej linii działania, powołano Radę Organizacyjno-Programową d/s Doskonalenia Kadr.Do końca 1973 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady, na których omawiano kierunki działania Pracowni, plan pracy, założenia wydawnicze pomocy dydaktycznych oraz koncepcję i program kursu doskonalenia dla pracowników naukowych Instytutu Turystyki.

Prowadzone prace koncentrowały się wokół niżej przedstawionych grup zadaniowych:

1. Doskonalenie kadr kierowniczych

Poddano korekcie i uzupełnieniom "Ramowy program doskonalenia kadr kierowniczych". II wydanie "Programu" zostało przedstawione do dyskusji wewnętrznej w Instytucie i jest w przygotowaniu do druku. Opracowano założenia wydawnicze pomocy dydaktycznych do "Programu".

W oparciu o wym. "Program" realizowany jest 2-letni, zaoczny kurs "Hotelarstwo i rekreacja" /przy udziale ok. 400 słuchaczy/. Kurs przeznaczony jest dla kadry kierowniczej OSTiW-ów i terenowych działaczy turystyki. Organizatorem jest TNOiK-Kraków przy współpracy Pracowni. Efektem tej współpracy jest m.in.skrypt "Wybrane zagadnienia z prawa", pozytywnie rozpatrzone wnioski Pracowni skierowane do GKKFiT i Min. Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska o uznanie ukończenia kursu za spełnienie wymagań kwalifikacyjnych w zakresie wykształcenia hotelarskiego. Staraniem Pracowni przekazano ok. 800 map jako pomoc dydaktyczną dla słuchaczy.

Pracownia steruje i nadzoruje akcję szkolenia kierowników wycieczek szkolnych, organizowaną przez WKKFiT-y i KOS-y /ok. 5 tys. przeszkolonych rocznie/. W 1973 r. akcja przebiegała planowo, jednak jej ostateczne wyniki będą znane na początku 1974 r.

Na podstawie opracowanych przez b. CODKKFiT materiałów, nakładem Wydawnictwa "Sport i Turystyka" ukazał się poradnik "Turystyka szkolna", którego układ i treść są dostosowane do programu szkolenia. Obecnie SiT realizuje drugi, czterokrotnie większy nakład.

2. Doskonalenie pracowników Instytutu Turystyki

Nawiązano współpracę z ZPHT przy organizacji szkolenia objazdowego dla kadry hotelarskiej. W szkoleniu wzięło udział 11 pracowników naukowych Instytutu, wytypowanych przez kierowników Zakładów i Pracowni. Uczestnicy,biorąc udział w wykładach i zwiedzając 16 obiektów różnego typu,mieli możność rozszerzenia swej wiedzy o zagadnienia z zakresu hotelarstwa.

Przygotowywany jest kurs dla pracowników naukowych Instytutu z zakresu organizacji i zarządzania procesem naukowo-badawczym oraz metodyki prowadzenia prac naukowych. Opracowano założenia organizacyjne i program kursu, który po dyskusji zostanie wdrożony do realizacji. Rozpoczęcie kursu nastąpi w I kw.1974 r. Realizatorem będzie Ośrodek Postępu Technicznego NOT w Warszawie.

3. Działalność wydawnicza i informacyjna

Poza wymienionymi w pkt. 1 pozycjami, w okresie sprawozdawczym wydano i rozpowszechniono pomoce do branżowej nauki języków obcych - dla hotelarzy oraz dla pilotów,w jęz. niemieckim - "Wademecum des Reiseleiters". W druku znajdują się: wybór przepisów prawnych, "Szkolenia kursowe i doskonalenie zawodowe w dziedzinie turystyki" oraz materiał pomocniczy dla pilotów do nauki jęz. francuskiego "Le Vade-mecum du Guide-interprète".

Prowadzi się ewidencję planowanych i prowadzonych przez pracowników Instytutu rozpraw doktorskich i habilitacyjnych.

3.2.6. ODDZIAŁ W POZNANIU

Oddział Instytutu Turystyki w Poznaniu wywodząc się z poprzedniego układu organizacyjnego nie od razu mógł wyzbyć się określonych obciążeń, wynikających z dominującego charakteru resortowej jednostki usługowo-badawczej. W pracach Oddziału domi-

nuje w dalszym ciągu tematyka techniczna, co wynika ze specjalizacji, jak również stanu zatrudnienia dużej grupy fachowców z przygotowaniem inżynierskim.

Półtora roku istnienia Oddziału, jako jednostki naukowo-badawczej, nie stanowi wystarczającego okresu, by móc w pełni dokonać wielopłaszczyznowych rozliczeń z uwagi na:

- planowanie i prowadzenie tematów naukowo-badawczych na ogół przez kilka lat,
- brak pełnej merytorycznej oceny dotychczasowych opracowań,
- tworzenie w ostatnich miesiącach nowych pracowni, których efekty będą rozliczane dopiero w następnych latach.

Poza elementami wymiernymi - w postaci określenia ilości opracowanych tematów - zostały stworzone warunki sprzyjające dalszej pracy naukowej.

Problematyka związana z bazą hotelarską, w ujęciu kompleksowym, jest w Oddziale poznańskim rozwijana i stopniowo poddawana wielopłaszczyznowym studiom. Dzięki już wykonanym opracowaniom studialnym, wypełnia się lukę w dotychczasowej, zresztą bardzo skromnej literaturze fachowej; i tak np. prace dr Lecha A. Dębskiego pt. "Ogólne zasady kształtowania architektonicznego obiektów hotelarskich", "Wymogi i zasady lokalizacji szczegółowej zakładów hotelarskich sytuowanych na terenach zainwestowania miejskiego" oraz "Obiekty hotelarskie - zasady lokalizacji i elementy kształtowania architektonicznego" - są konsekwentnym ciągiem studiów tego złożonego problemu, a przedstawione wnioski pozwalają na określenie zależności między lokalizacją, programem a funkcją różnych obiektów hotelarskich. Studia nad tym zagadnieniem są prowadzone wielopłaszczyznowo z różnych punktów widzenia: ekonomicznego, prawnego, urbanistycznego, architektonicznego itd. Wymienione pozycje mają charakter rozpraw doktorskich i zapoczątkowanej pracy habilitacyjnej, stanowiąc konkretny dorobek w tej dziedzinie. W omawianym czasie podjęto również studia nad systemami transportu pionowego osób w hotelach. Sfinalizował ten temat, w postaci pracy doktorskiej pt.: "System sterowań i ich wpływ na optymalne programowanie transportu pionowego osób w hotelach", mgr inż. E. Szymkowiak.

Literatura krajowa, a nawet i europejska, posiada wyraźne luki w tej dziedzinie. Problemom związanym z transportem pionowym poświęcono dotychczas bardzo mało miejsca, co wynikało m.in. z braku dotąd społecznego zapotrzebowania, jak również ze względu na złożoność zagadnienia. Obecnie, w dobie dynamicznego rozwoju techniki i wzrostu wymagań, istnieją realne przesłanki, by to zagadnienie poprawnie opracować. Stosowana dotąd analogia z budownictwem mieszkaniowym, czy obiektami użyteczności publicznej, nie odpowiada specyfice eksploatacji i wymaganiom obowiązującym w hotelarstwie.

Wymieniona praca jest próbą określenia zależności jakie występują w poszczególnych kategoriach i typach obiektów, jak również przedstawienia metody i podstaw teoretycznych do właściwych wyliczeń potrzeb występujących w tej dziedzinie.

Dalszy temat, który został doraźnie podjęty w ramach prac byłego Ośrodka Studiów, a dopiero teraz może być w pełni rozwinięty, to zagadnienie związane z wprowadzeniem również na odcinku hotelarskim uprzemysłowionych metod wykonawstwa. Jest to praca inż. arch. J. Dzierbińskiego pt. "Kształtowanie rozwiązań funkcjonalnych obiektów bazy hotelowej - realizowanej - metodami uprzemysłowionymi" /planowana jako rozprawa doktorska/. Uwzględniając aktualność tematu i społeczną potrzebę w/w opracowania - autor poprzez szczegółowe studia istniejących systemów podjął próbę określenia zakresu i typu stosowanej technologii dla utrzymania, a nawet zabezpieczenia przyszłych potrzeb funkcjonalnych hotelu.

Industrializacja niesie z sobą nierozerwalnie problem rekreakcji, który nie sprowadza się do budowy nowych ośrodków wypoczynkowych ale również do dostosowania dużych aglomeracji miejskich do tej funkcji. Prowadzone studia nad miejskimi centrami rekreakcji /mgr inż. arch. Regina Pawuła "Miejskie centra rekreacji", praca doktorska/ mają określić program, funkcję i podstawowe zależności w kształtowaniu nowych centrów miejskich z określoną rolą rekreacyjną dla jej mieszkańców. Wizje demograficzne lat najbliższych zmuszają nas do podjęcia tego tematu i stworzenia odpowiedniego systemu, zabezpieczającego w dużych aglomeracjach miejskich niezbędne warunki bytowania.

Poza studiami w ujęciu makro Oddział w Poznaniu podjął studia na węższym odcinku dot. wyposażenia ,próbując określić zależność między standardem, funkcją i wyposażeniem hotelu /mgr inż. arch. Z. Błądek "Wyposażenie jako czynnik określający funkcję i standard hotelu", praca doktorska/. Próba określenia tych zależności jak również powiązanie wyposażenia hotelowego z wymogami ergonomii i uchwycenie czynników wpływających na komfort i dobre samopoczucie użytkowników jest zagadnieniem nowym i niezbędnym w dobie wszechstronnego rozwoju gospodarczego i wzrostu wymagań społecznych.

Oddział poznański zapoczątkował również szereg tematów studialnych, w tym kilka prac doktorskich, zakończenia których należy oczekiwać w najbliższych 2-3 latach; są to m.in. takie tematy jak:

- "Obsługa młodzieżowego ruchu turystycznego w Europie Zach. w zakresie usług noclegowych oraz ocena możliwości zastosowania niektórych rozwiązań w warunkach polskich";
- "Koncepcje zastosowania technik marketingowych w badaniu rynku turystycznego";
- "Ocena stanu badań nad spożyciem turystycznym w PRL";
- "Ekonomiczne i socjologiczne podstawy turystyki w Europie".

W Oddziale wykonano ponadto szereg prac wdrożeniowych i normalizacyjnych.

Oddział prowadzi stałe wydawnictwo pt. "Biuletyn", którego w omawianym okresie 1,5 roku wydano 6 numerów.

3.2.7. ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU

Generalny profil prac Oddziału Instytutu Turystyki we Wrocławiu dotyczy problematyki przestrzennej, zwłaszcza w zakresie walorów i zagospodarowania turystycznego. Prace te można podzielić na trzy grupy:

a/ prace mające na celu gromadzenie materiałów wyjściowych o charakterze ewidencyjnym i inwentaryzacyjnym, stanowiących bazę materiałową do wielu różnych opracowań,

b/ analizy przestrzenne i klasyfikacyjne /badania układów i zjawisk/,

c/ prace o charakterze projektowo-badawczym i prognostycznym.

W początkowej fazie pracy Oddziału prowadzone prace były prostą kontynuacją tematów podjętych i zaawansowanych w Zakładzie Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT. Dalsze tematy podejmowane były w wyniku konkretnych zleceń GKKFiT, planu pracy Instytutu Turystyki na lata 1973-1975, włączenia się Oddziału do prac nad problemem węzłowym dotyczącym struktury przestrzennej kraju w grupie tematycznej 09 /struktura przestrzenna turystyki i wypoczynku/.

Do pierwszej grupy prac zaliczyć należy:

1. Prace nad ewidencją turystycznej bazy noclegowej w Polsce wg stanu na rok 1970. Przeprowadzenie takiej ewidencji było konieczne z uwagi na to, iż oficjalna statystyka turystyczna nie daje szczegółowego rozmieszczenia przestrzennego tej bazy, co jest nieodzowne w pracach planistycznych. Ponadto chodziło tu o zebranie materiału umożliwiającego porównanie z danymi zebranymi w takim samym układzie jak w latach 1960 i 1965. Zbieranie materiału ewidencyjnego prowadzone było przez duży zespół pracowników /w tym znaczny udział pracowników spoza Instytutu Turystyki. Na podstawie zebranego materiału opracowano pod kierunkiem mgr S. Wawrzyniaka szereg zestawień w różnych układach, w tym również zeszyt ilustrujący stan ilościowy i strukturalny turystycznej bazy noclegowej w Polsce w 1970 r. w układzie wg województw, powiatów i miejscowości wraz ze wstępnym omówieniem wyników /wyd. Instytut Turystyki - Warszawa 1973 - A4 str. 81 + 2 mapy w tekście/.

2. Prace nad ewidencją danych i materiałów ilustrujących inne elementy /poza bazą noclegową/ zagospodarowania turystycznego i paraturystycznego miejscowości z turystyczną bazą noclegową. Praca nie ma charakteru zamkniętego. Dotychczas doprowadzono do zewidencjonowania wybranych danych z NSP-1970 oraz z kilku innych źródeł. Pracę wykonuje mgr M. Wysocka i J. Za-

widowska.

3. Prace nad ewidencją danych dotyczących wartości, standardu i stanu technicznego turystycznej bazy noclegowej wykonywane przez mgr T. Siedleckiego i mgr Z. Jurasa. Praca rozpoczęta, zaawansowanie minimalne. Podjęto próbę zebrania materiału z woj. wrocławskiego dla wypracowania optymalnej metody.

4. Waloryzacja turystyczna Polski - prace ewidencyjne i inwentaryzacyjne, prowadzone w dwóch podstawowych grupach:

- walory wypoczynkowe - w obecnej fazie analizowane są różne metody oceny walorów wypoczynkowych wraz z konfrontacją wyników; prace prowadzi mgr J. Wyrzykowski wraz z mgr R.Leśko i mgr A. Kutkowską /termin zakończenia 1974/75/.

- walory krajoznawcze - doprowadzono do założenia kart katalogowych działowych i dla miejscowości; prace te zaawansowane są w 50%, a ich zakończenie przewiduje się w I półroczu 1974; prace prowadzi mgr B. Mikułowski, dr D. Nespiak, mgr Z. Werner i mgr M. Nowak.

Powyższe prace, z racji ich charakteru, mają formę zestawień tabelarycznych, kartotek ilustracyjno-ewidencyjnych, opracowań graficznych itp.

Do drugiej grupy prac można zaliczyć 6 większych tematów. Są to:

1/ Ocena środowiska geograficznego Polski dla potrzeb urlopowej turystyki wypoczynkowej - praca zbiorowa zawierająca kilka bardziej samodzielnych części; wykonywana pod kierunkiem mgr J. Wyrzykowskiego /przewidywany termin zakończenia: 1975 r./.

2/ Ocena środowiska geograficznego Polski dla potrzeb turystyki krajoznawczej. Praca zbiorowa /szereg samodzielnych części/ pod kierunkiem mgr B. Mikułowskiego. Przewidywany termin zakończenia: 1975 r.

3/ Struktura przestrzenna zagospodarowania turystycznego Polski w 1970 r. Praca zbiorowa pod kierunkiem mgr S. Wawrzyniaka /termin zakończenia - 1974 r./.

4/ Rozwój turystycznej bazy noclegowej w Polsce w latach 1961-1970 - S. Wawrzyniak /zakończenie - I półrocze 1974 r./.

5/ Gospodarka turystyczna w gminach - mgr M. Wysocka; /zakończenie w 1975 r./.

6/ Techniczne i ekonomiczne wartości zagospodarowania turystycznego /w układzie przestrzennym/ - mgr T. Siedlecki i mgr Z. Juras, prace w fazie wstępnej /termin zakończenia - 1975 r./.

Formą finalną w/w tematów są opracowania tekstowo-tabelaryczne z ilustracjami kartograficznymi; niektóre części i pochodne oraz syntezy będą przygotowywane do publikacji. Wszystkie tematy będą wykorzystane, a niektóre są częściami zadań problemu węzłowego 11.2.1 w grupie tematycznej 09.

Do trzeciej grupy prac zalicza się:

1/ Założenia rozwoju turystyki zimowej - współpraca z Pracownią Krakowską nad zakończeniem tematu zaawansowanego w byłym ZZT GKKFiT - mgr S. Wawrzyniak i mgr Jerzy Bohdanowicz - w tym opracowanie dotyczące Sudetów /końcowa redakcja - zespół w składzie: mgr J. Wyrzykowski, mgr J. Bohdanowicz, mgr B. Mikułowski, mgr Z. Werner i mgr Z. Ziółkowski/.

2/ Układ funkcjonalno-przestrzenny rejonu Lądecko-Międzygórskiego z punktu widzenia rozwoju turystyki zimowej /końcowa redakcja opracowania wykonanego w b. ZZT przez zespół w składzie jak wyżej/.

3/ Współpraca przy pracach nad planem perspektywicznym zagospodarowania przestrzennego kraju do 1990 r. w części dot. zagospodarowania turystycznego - mgr J. Wyrzykowski i mgr B. Mikułowski.

4/ Program rozwoju zagospodarowania turystycznego Polski do 1980 - praca zespołowa pod kier. mgr S. Wawrzyniaka, ostateczna redakcja: mgr S. Wawrzyniak, mgr J. Wyrzykowski, mgr B. Mikułowski i mgr J. Bohdanowicz. Materiał wydany w ujęciu syntetycznym, jako druk urzędowy GKKFiT pt. "Program potrzeb rozwoju bazy noclegowej w Polsce na lata 1971-1980" /Materiały dla Komisji Rządowej powołanej Zarządzeniem Nr 46 Prezesa Rady Ministrów z dn. 12.VI.1972 /Zeszyt Nr 10 - Warszawa 1972 r./.

5/ Program rozwoju zagospodarowania turystycznego Sudetów do

1980 r. - praca wykonana dla potrzeb Prezydium WRN we Wrocławiu i Rządowego Zespołu Ekspertów d.s. rozwoju Sudetów. Pracę wykonali mgr S. Wawrzyniak i mgr J. Wyrzykowski.

6/ Program ochrony walorów środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki. Wykonano dwa opracowania:

- materiały wyjściowe do programu - mgr J. Wyrzykowski, mgr B.Mikułowski, mgr Z. Werner i mgr Z. Ziółkowski.
- program - praca zespołowa pod kierunkiem mgr S. Wawrzyniaka i mgr J. Wyrzykowskiego.

Wszystkie prace w tej grupie zostały zakończone w formie opracowań tekstowo-tabelarycznych z ilustracjami kartograficznymi i wykorzystane przez jednostki centralne, rządowe zespoły eksperтów, rady narodowe itp. Ponadto opracowania te stanowią podstawę metodologiczną lub materiałową do innych prac. W sumie podjęto /łącznie z pracami kontynuowanymi po włączeniu Zakładu Zagospodarowania Turystycznego do Instytutu Turystyki/ 16 zadań, w tym zakończono 7.
W tematach nie zakończonych, a także w oparciu o materiały i prace wykonane, opracowano w formie zamkniętej /rodziały, części, artykuły, doniesienia, referaty/, jako części prac lub pochodne, 20 prac cząstkowych, w tym 9 opublikowanych i 5 oddanych do druku.

3.2.8. PRACOWNIA W BYDGOSZCZY

W okresie sprawozdawczym realizowano niżej podany program:
Zagospodarowanie turystyczne miejscowości krajoznawczych.
Temat "Zasady zagospodarowania przestrzennego wielkich centrów krajoznawczych na przykładzie Torunia" to opracowanie rozpoczęte w 1971 r. w b. Zakładzie Zagospodarowania Turystycznego, kontynuowane w Instytucie Turystyki przez ten sam zespół autorski: mgr inż. arch. Romanę Przybyszewską-Gudelis, mgr Stefana Iwickiego, mgr Macieja Drzewieckiego i mgr Irenę Banach. W końcu czerwca 1972, po dyskusji specjalistycznej, opracowanie przekazano władzom miasta Torunia, jako materiał studialny do planów

urbanistycznych. W r. 1973 zweryfikowaną wersję opracowania oddano do druku w Pracowni Wydawniczej Instytutu Turystyki, a tytuł jej brzmi: "Turystyczne zagospodarowanie przestrzenne Torunia jako wielkiego centrum krajoznawczego". Publikację przygotowali: R. Przybyszewska-Gudelis i S. Iwicki, ryciny wykonała - I. Banach.

Temat "Zasady zagospodarowania przestrzennego ośrodków krajoznawczych na przykładzie Chełmna", to również opracowanie rozpoczęte w 1971 r. przez zespół podany wyżej.W lipcu 1972 r. zaawansowanie tematu wynosiło 70%. Dyskusja nad ukończonym opracowaniem odbyła się na konferencji naukowej w listopadzie 1972 r., a przekazano go władzom miasta Chełmna - 14 marca 1973 r., jako studium zagospodarowania turystycznego do wykorzystania w planach urbanistycznych i wdrożenia w pracach inwestycyjno-porządkowych. Opracowanie przygotował do druku mgr M. Drzewiecki, grafika - mgr I. Banach, wyda Instytutu Turystyki.

Prace przy Planie Krajowym Zagospodarowania Turystycznego Polski.

W temacie "Program rozwoju bazy turystycznej w Polsce do r. 1980" - opracowano część obejmującą analizę struktury bazy noclegowej otwartej w latach 1960-70 oraz potrzeby rozwoju tej bazy do r.1980 w miastach. Autorzy: R. Przybyszewska-Gudelis i S. Iwicki. Opracowano też prognozę ruchu turystyki krajoznawczej na r. 1980.

Do tematu "Plan Zagospodarowania Turystycznego Polski do roku 1990" z udziałem R. Przybyszewskiej-Gudelis w okresie luty-kwiecień 1973 opracowano prognozy ruchu urlopowo-wakacyjnego w Polsce do r. 1990 oraz podjęto współpracę merytoryczną przy ustalaniu koncepcji przestrzennej rozwoju turystyki w Polsce.

Zagospodarowanie turystyczne pojezierzy.

Temat "Bory Tucholskie jako przykład rejonu turystycznego o zróżnicowanych funkcjach" - /analiza funkcji i predyspozycji rozwoju różnych form turystyki/ stanowi podstawę opracowania studium zagospodarowania turystycznego powiatu tucholskiego. Referat na ten temat R. Przybyszewskiej-Gudelis na III Konferencji Zielonogórskiej, we wrześniu 1973, opublikowano w „Biuletynie In-

formacyjnym nr 4-5.

Temat "Studium zagospodarowania turystycznego rejonu nizinnego o funkcjach mieszanych na przykładzie Tucholi" w opracowaniu zespołowym: mgr inż. arch. R. Przybyszewska-Gudelis, mgr M. Drzewiecki, mgr S. Iwicki, mgr A. Zwoliński, mgr I. Banach, mgr E. Konarska, rozpoczęto w I kw. 1973. Praca ma charakter badawczo -wdrożeniowy i pokazuje prawidłowe kierunki rozwoju turystyki w pow. tucholskim; przewiduje się zaakceptowanie rezultatów opracowania uchwałą PRN w Tucholi w marcu 1974 r. Planowana publikacja skrótu pracy w r. 1974.

Temat "Warunki naturalnej przydatności jezior polodowcowych dla celów rekreacji na przykładach wybranych jezior woj. bydgoskiego" - to opracowanie metodologiczne oraz studialne do tematu związane z pracą doktorską mgr Antoniego Zwolińskiego w Instytucie Geografii PAN w Toruniu. Przewidywane ukończenie w r. 1975.

Temat "Ocena atrakcyjności środowiska przyrodniczego w pow. tucholskim pod kątem przydatności dla rozwoju turystyki" to praca związana z pokrewnym tematem pracy doktorskiej mgr Stefana Iwickiego na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Studia i wnioski wykorzystywane są w omówionym wyżej temacie "Studium zagospodarowania turystycznego rejonu nizinnego...".

Inne opracowania -

Pracownicy Pracowni Bydgoskiej wzięli ponadto aktywny udział w konferencjach problemowych dot. zagospodarowania turystycznego miejscowości krajoznawczych - w kwietniu 1973 r. w Stargardzie oraz w listopadzie 1973 r. w Świnoujściu, gdzie wygłoszono referaty: R. Przybyszewska-Gudelis - "Zasady klasyfikacji miejscowości krajoznawczych" i M. Drzewiecki - "Uwagi na marginesie dotychczasowych prac naukowo-badawczych nad Toruniem, Szczecinem, Stargardem, Chełmnem i Świnoujściem".

Wykonano ponadto ekspertyzy i opinie fachowe na temat zagospodarowania turystycznego woj. bydgoskiego /wyszczególnione najważniejsze: - dla Woj. Komitetu Ochrony Przyrody - wrzesień 1972, dla Państw. Wojewódzk. Inspektora Sanit. - czerwiec 1973, dla Wojew. Pracowni Urbanistycznej - listopad 1973/.

3.2.9. PRACOWNIA W KATOWICACH

Pracownia Katowicka po 1 lipca 1972 r. kontynuowała prace uprzednio rozpoczęte w b. Zakładzie Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT oraz podjęła nowe tematy zgodnie z planem prac Instytutu Turystyki. Pracownia zajmowała się wyłącznie problematyką dotyczącą wypoczynku świątecznego i po pracy. W dniu 1.7. 1972 r. zatrudniała 2 pracowników naukowo-badawczych.

W okresie sprawozdawczym podjęto szereg badań w zakresie ruchu wypoczynku świątecznego i po pracy, jego wielkości, kierunków i natężenia w czasie, jak również badano strukturę funkcjonalno-przestrzenną stref jego koncentracji.

Pracownia została włączona do badań związanych z problemem węzłowym 11.2.1. grupa tematyczna 09, temat 4 "Struktura funkcjonalna i przestrzenna wypoczynku świątecznego mieszkańców większych miast".

W okresie sprawozdawczym opracowano następujące tematy:

1/ mgr Bonifacy Gajdzik - "Wycieczki autokarowe mieszkańców wielkich miast polskich w 1967 roku". Na podstawie polis ubezpieczeniowych PZU przebadano 115 tysięcy wycieczek. Badania pozwoliły na wytyczenie kierunków i natężenia wycieczkowego ruchu autokarowego w Polsce oraz na wyznaczenie 4500 turystycznych miejscowości docelowych. Syntetyczne ujęcie pracy opublikowano w Biuletynie Informacyjnym Instytutu Turystyki Nr 2.

2/ mgr Bonifacy Gajdzik, mgr Maria Suboczowa - "Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku w Chorzowie - modelowy ośrodek wypoczynku po pracy i nauce". Opracowanie było referowane na III Zielonogórskiej Konferencji Naukowej oraz publikowane w Biuletynie Informacyjnym Instytutu Turystyki Nr 4-5. Praca pozwala na uchwycenie pozytywnych i negatywnych form działalności Parku i może być wykorzystana w projektowaniu podobnych parków w innych miastach.

3/ mgr Bonifacy Gajdzik, mgr Maria Suboczowa - "Przejazdy wycieczkowe za biletami powrotnymi PKP ze zniżką 33%". Artykuł opublikowano w Biuletynie Informacyjnym Instytutu Turystyki Nr 7 a zamieszczone w nim uwagi są do wykorzystania przez Ministerstwo Komunikacji w stosowaniu polityki zniżek dla lud-

ności wielkich skupisk miejskich. Wykazano istniejące braki taryfy kolejowej, zwłaszcza dla takich miast jak Warszawa, Olsztyn, Łódź, Koszalin, Bydgoszcz itp.

4/ mgr Bonifacy Gajdzik - "Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 roku". Wykonane opracowanie obejmuje część tematu dotyczącego wypoczynku świątecznego i codziennego. Opracowanie do wykorzystania przez Rządowy Zespół Ekspertów d/s Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

5/ mgr Maria Suboczowa - "Kartoteka miejscowości i ośrodków wypoczynku świątecznego". Praca ciągła. Źródłowy materiał do wszelkich prac w zakresie wypoczynku.

Prace w ramach problemu węzłowego /09.4./

Pracownia została włączona do prac nad problemem węzłowym 11.2.1. temat 09.4. "Struktura funkcjonalna i przestrzenna wypoczynku świątecznego mieszkańców większych miast".

Celem realizacji tego tematu podjęto opracowanie następujących zadań badawczych:

6/ mgr Zdzisław Borys, mgr Jerzy Tomska - "Opracowanie zagadnienia wyjazdów na wypoczynek mieszkańców miast liczących w 1970 roku ponad 50 000 ludności przy użyciu środków transportu publicznego". Termin ukończenia w 1975 r.

7/ mgr Henryka Święczkowska, prac. Instytutu Transportu Samochodowego - "Zbadanie metodą reprezentacyjną indywidualnych wyjazdów samochodowych" praca pod nadzorem Pracowni, zlecona przez Instytut Turystyki. Termin zakończenia 1.3.1975 r.

8/ mgr Maria Suboczowa - "Przeprowadzenie klasyfikacji miejscowości docelowych pod względem walorów wypoczynkowych, zagospodarowania, wielkości, ruchu i dostępności komunikacyjnej". Termin ukończenia w 1975 r.

9/ mgr Bonifacy Gajdzik, mgr Maria Suboczowa - "Wypoczynek świąteczny i po pracy - studium struktury funkcjonalno-przestrzennej stref koncentracji wypoczynku świątecznego". Praca przeznaczona do publikacji w 1974 r.

10/ mgr Maria Suboczowa - "Potok Złoty - Ośrodek wypoczynkowy GOP i CZOP". Termin ukończenia w 1974 r.

Pracownia utrzymuje stałe kontakty /w trybie roboczym/ z PTTK, Pol.Tow.Geogr.,TNOiK, Woj.Radą Naukową, WKFiT, Woj. Komitetem Ochr.Przyrody, Wojew. Pracownią Planów Regionalnych i Woj. Prac. Urbanistyczną, WSE, WSWF, Śl.Instytutem Naukowym.

3.2.10. PRACOWNIA W KRAKOWIE

W drugiej połowie roku 1972 w pracowni kontynuowano prace nad turystyką zimową, prowadzone od paru lat. Najważniejsze wyniki tych prac zostały opublikowane w książce pt. "Główne problemy rozwoju turystyki zimowej" /praca zbiorowa/ wydanej przez Instytut Turystyki w lutym 1973 r.

Od początku 1973 r. na czoło wysunęły się zagadnienia organizacyjne, ponieważ z dawnego składu osobowego pozostały tylko 3 osoby; odszedł na emeryturę wieloletni kierownik, mgr inż. arch. Tadeusz Piela, a co najważniejsze, przed placówką stanęły nowe zadania. Prace organizacyjne wypełniły cały rok 1973. Skompletowano niemal w pełni obsadę. W grudniu 1973 pracownia zatrudniała już 16 pracowników naukowo-badawczych.

Zgodnie z ustaloną strukturą organizacyjną zorganizowano pracownie: geografii turystycznej, turystyki górskiej i problemów ekonomicznych a także stanowisko pracy dla kontynuowania bibliografii turystyki polskiej. Organizacja pracowni problemów prawnych jest poważnie zaawansowana. Odczuwa się jednak brak adiunktów, co wynika ze szczególnie niekorzystnego ustawienia ich w siatce płac.

Nie czekając na zorganizowanie pracowni uruchamiano prace naukowo-badawcze, rozwijając je według planu zestawionego już w końcu marca 1973. Plan ten został przede wszystkim podporządkowany potrzebom problemu węzłowego. Ponieważ zastosowano zasadę jednoosobowego autorstwa tematów, poszczególne prace podejmowano w miarę kompletowania obsady pracowni, a więc znaczna ich część została rozpoczęta dopiero w końcu r. 1974, choć niektóre już w I i II kwartale.

W 1972 r. zdołano zakończyć redakcje autorskie paru prac planowych i poważniejszych opracowań podejmowanych dla potrzeb praktyki. Są to:

- dr Maria Baranowska-Janota: "Wartości graniczne klas walorów turystycznych" /praca planowa/,
- tejże autorki: "Zaleganie pokrywy śnieżnej w terenach górskich na podstawie komunikatów śniegowych KTN" /opracowanie specjalne/,
- mgr Krystyna Cholewa" "Wykorzystanie bazy noclegowej w zakładowych domach wypoczynkowych terenów górskich Ziemi Krakowskiej w roku 1972" /praca planowa/,
- doc. dr Roman Peretiatkowicz: "Ocena stanu turystyki w Makroregionie Południowym" /praca specjalna dla Makroregionu/,
- tenże autor wraz z zespołem: "Program rozwoju turystyki i wypoczynku w Makroregionie Południowym w okresie do roku 1990" /opracowanie specjalne, koncepcyjne, dla Makroregionu/,
- Jerzy Gajewski i Roman Peretiatkowicz: "Tezy dotyczące organizacji budowy i zasad eksploatacji oraz zasad lokalizacji kolejek i wyciągów turystycznych w terenach górskich" /opracowanie specjalne, koncepcyjne, wykonane na zlecenie GKKFiT/.

Pozostałe prace planowe podjęte w początkach 1973 r. są już poważnie zaawansowane. Dotyczy to przede wszystkim opracowań: mgr Bolesława Prażanowskiego na temat badań nad dostępnością komunikacyjną głównych centrów turystycznych oraz mgr inż. Danuty Ptaszyckiej-Jackowskiej formułującej zasady wykorzystywania turystycznego rezerwatów leśnych /jest to zarazem praca doktorska/. Niezależnie od tego wykonano parę drobniejszych prac przyczynkowych oraz opracowano ponad 20 map problemowych, w tym część dla Makroregionu Południowego.

Wykonano także nieodpłatnie ekspertyzę dla PRN w Żywcu oraz współuczestniczono w obliczeniu pojemności turystycznej w warunkach zimowych Tatr i Podhala /dla potrzeb Zakopanego/. Wreszcie w ramach współpracy ze szkolnictwem obsługiwano zajęcia na Podyplomowym Studium Ekonomiki i Organizacji Turystyki WSE w Krako-

wie, z zakresu turystyki na AWF w Krakowie oraz w punkcie konsultacyjnym TNOiK w Krakowie, w ramach kursu organizowanego przez Instytut Turystyki.

Dane te nie obejmują artykułów napisanych specjalnie dla Biuletynu Informacyjnego Instytutu, recenzji oraz paru artykułów już zgłoszonych do druku.

Pracownia stara się brać żywy udział w konferencjach naukowych. Szczególnie liczny i aktywny udział zapewniono w konferencjach zielonogórskiej, zakopiańskiej i w Świnoujściu.

Poważne znaczenie dla rozwoju życia naukowego w ramach pracowni mają cotygodniowe seminaria, objazdy szkoleniowe /5 w roku 1973/ oraz zorganizowanie biblioteki podręcznej, liczącej już ponad tysiąc pozycji.

3.2.11. PRACOWNIA W SZCZECINIE

Kierownik Pracowni Szczecińskiej Instytutu Turystyki do marca 1973 r. pełnił funkcje Kierownika Pracowni Polski Północnej w Szczecinie i w Bydgoszczy. Ze stanowiska kierownika zespołów w Bydgoszczy został odwołany z dniem 8.III.1973 r., pozostając kierownikiem Samodzielnej Pracowni w Szczecinie; równocześnie Dyrektor Instytutu mianował dra Cz. Piskorskiego swoim zastępcą dla spraw Problemu Węzłowego /z-cą koordynatora II stopnia/.
Pracownia liczy 3 pracowników naukowo-badawczych oraz 1 pracownika inżynieryjno-technicznego.
Realizowane są dwie grupy badań. Jedna związana jest z planem zagospodarowania turystycznego Polski i obejmuje:

1. Zasady przystosowania do potrzeb turystyki wybitnych przyrodniczych obiektów krajoznawczych /opracowanie wstępne na przykładzie Wolińskiego Parku Narodowego: dr Cz. Piskorski i mgr K. Sarosiek; materiały graficzne: mgr I. Banachowa i E. Habela, Szczecin 1972 r./. Jest to pierwsza w kraju próba określenia zasad zagospodarowania obiektów przyrodniczych dla potrzeb turystyki krajoznawczej. Praca ukończona, 1 egz. przekazano Dyrekcji WPN. Materiał przekazany Pracowni Wydawniczej Instytutu Turystyki do druku.

2. Zasady zagospodarowania przestrzennego ośrodków krajoznawczych /opracowanie wstępne na przykładzie Stargardu Szczecińskiego/. Napisał mgr L. Sarosiek. Opracowanie przekazano PMRN w Stargardzie, a wyniki pracy omówiono podczas 2 konferencji poświęconych tym zagadnieniom /w Bydgoszczy 24.XI.72 i w Stargardzie 11.IV.73/. Materiał przygotowany do wydania przez Instytut Turystyki.

3. Studium struktury przestrzennej walorów krajoznawczych i ruchu turystycznego zespołu Szczecin - Świnoujście. Opracował zespół w składzie: dr Cz. Piskorski, mgr L. Sarosiek, mgr K.Kromanowa i E. Habela. Materiał omówiono podczas konferencji w Świnoujściu w listopadzie 1973 r. i przekazano PMRN w Świnoujściu. Praca ukończona; w opracowaniu sprawozdanie z konferencji, które ukaże się w formie broszury.

4. Studium struktury przestrzennej walorów krajoznawczych i ruchu turystycznego miasta Poznania. Pracownik wiodący mgr L.Sarosiek. W początkach 1974 r. odbędzie się konferencja merytoryczna w Poznaniu i przekazanie materiałów miastu w celu ich uwzględnienia w planach rozwojowych.

5. Zasady zagospodarowania przestrzennego ośrodka krajoznawczego na przykładzie Kamienia Pomorskiego. Pracownik wiodący mgr K. Kromanowa. Rozpoczęto zbieranie materiałów, przewidywane ukończenie w 1975 r. Temat będzie wykorzystany przy zagospodarowaniu turystycznym miasta oraz powinien dać materiał dot. zasad zagospodarowania miejscowości krajoznawczych II rangi.

Druga grupa-związana z problemem węzłowym 11.2.1. grupa 09-obejmuje:

1. Badania nad przepustowością turystyczną muzeów /w oparciu o wybrane przykłady/. Pracownik wiodący - etnograf mgr A. Gerlach-Jósewicz. Po wykonaniu będzie przekazane do PAN.

2. Badania ruchu turystycznego w czołowych ośrodkach wypoczynku świątecznego /na przykładzie Morzyczyna nad j. Miedwie/. Opracowanie monograficzne pod kierunkiem dra Cz. Piskorskiego związane z tematem 4 problemu węzłowego ma na celu określenie form rekreacji ruchowej codziennej i cotygodniowej i jej uwarunkowań w zależności od różnych czynników. Przeprowadza się uzgodnienia konspektowe w fazie wstępnej. Ukończenie w końcu 1974 r.

Zaplanowana publikacja:

3.2.12. PRACOWNIA W TORUNIU

Pracownia w Toruniu, kontynuując badania nad środowiskiem geograficznym Polski, realizowała prace naukowo-badawcze problemu węzłowego 11.2.1. PAN, grupa tematyczna 09, temat 3 - "Badania nad chłonnością i pojemnością turystyczną różnych typów środowiska przyrodniczego".

W I etapie ukończono prace nad następującymi problemami szczegółowymi:

1/ Generalizacja podstawowych typów obszarów turystycznych pod względem chłonności środowiska przyrodniczego.

Wykonano zestawienie wszelkich dostępnych materiałów źródłowych, w zgeneralizowanym układzie, wg podstawowych typów i elementów środowiska: rzeźby, szaty roślinnej, wód. Zestawienie to stanowi podsumowanie istniejącego dorobku w zakresie badań chłonności środowiska. Poddano wstępnej analizie i oceniono stan badań oraz ujęć metodologicznych, rozeznano środowiska naukowe, urbanistów i planistów przestrzennych zajmujących się przedmiotową problematyką. Ostatecznym wynikiem było tabelaryczne zestawienie, obejmujące wszystkie zebrane wskaźniki chłonności, uszeregowane w przedziałach odpowiadających poszczególnym elementom środowiska. Układ zestawienia wskazuje na stopień zaawansowania badań poszczególnych autorów i na różnorodność stosowanych metod. Dowodem są znaczne rozpiętości wartości liczbowych wskaźników, w obrębie jednego elementu środowiska, a nawet jego fragmentu.

Rozliczenie tego problemu objęło 3 opracowania, w tym publikację "Wskaźniki chłonności środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych", opracował zespół w składzie: St.Regel, K. Regel, A. Zwoliński, R. Dysarz, Bydgoszcz 1973, stron 57.

2/ Typologia obszarów chłonnościowych Polski.

Przeanalizowano istniejące układy taksonomiczne z zakresu regionalizacji i typologii, pod kątem wyodrębnienia zespołu typów chłonnościowych Polski dla obszarów lądowych i wodnych.

Interesujące wyniki uzyskano na drodze analizy zespołów środowiska przyrodniczego /krajobrazów/. Ustalono, że obszary chłonnościowe pokrywają się generalnie z typami krajobrazów Polski. Stwierdzono również, że przy obliczaniu wskaźników chłonności istnieje konieczność stosowania, w zależności od skali opracowania, jednostek odpowiadających przyjętym podziałom typologicznym. Uzyskano potwierdzenie, iż największą dokładność uzyska się w planowaniu szczegółowym, analizując wartości wskaźnika na obszarze niższego rzędu, niż uroczysko /facja/. Rozliczenie problemu objęło 4 opracowania.

3/ Analiza wskaźników różnych typów środowiska przyrodniczego dla określenia podstawowych parametrów chłonności obszarów turystycznych. W opracowaniach przeanalizowano stosowane parametry, służące do oznaczeń wskaźników chłonności i uzyskano potwierdzenie wiodącej roli podstawowych elementów środowiska: szaty roślinnej /pokrycia terenu/, rzeźby /spadków i litologii/ oraz wód.

Prace nad uzyskaniem odpowiednich parametrów dla obszarów wodno-lądowych wykazują daleko idącą analogię w możliwościach konstrukcji wskaźników. Wydaje się jednak, że przed ich sprecyzowaniem należy przeprowadzić szereg badań analitycznych i modelowych. Analizie poddano wpływ działalności gospodarczej człowieka na obszarach turystycznych, pod kątem oddziaływania tego wpływu na wartości wskaźników chłonności. Dużą wagę przywiązywano do analizy środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych, w różnej skali, w celu bliższego określenia realiów ruchu, jego konsekwencji dla środowiska przyrodniczego i struktury przestrzennej. W tym zakresie przeprowadzono analizę w skali regionu, jednostki osadnictwa turystycznego, a także jej fragmentu i określono strukturę przestrzenną, czas trwania obciążenia ruchem oraz charakter zmian środowiska, wynikających z tych obciążeń. Wykazano różnice w skutkach działalności turystycznej, rozpatrywanych w różnych

skalach planów przestrzennych. Jednym z podstawowych wyników prac było udokumentowanie konieczności stosowania odmiennych rodzajów wskaźników, w zależności od stopnia przekształceń środowiska przyrodniczego oraz wykazanie roli wskaźników w możliwościach sterowania procesami inwestycyjnymi, już w fazie planowania. Rozliczenie problemu objęło 8 opracowań.

4/ Chłonność złożonych typów obszarów turystycznych wodno-lądowych, ze szczególnym uwzględnieniem problemu chłonności wód. Ustalono podstawowe parametry chłonności w złożonym typie środowiska, jaki stanowi zbiornik lub ciek wodny wraz z obrzeżem. Wykazano również ścisłą analogię wyznaczonych parametrów z parametrami przyjętymi dla obszarów lądowych. Ustalono, że powierzchnia akwenu, wbrew przewidywaniom, jest czynnikiem drugorzędnym.

Prowadzone badania w pełni wykazały dominującą rolę wód na obszarach turystycznych Polski Północnej i Środkowej. Eliminacja zbiornika wodnego pozbawia dany obszar podstawowego waloru i wpływa na zmniejszenie lub nawet całkowity zanik funkcji turystycznej. Na podstawie całości dotychczas przeprowadzonych prac określono potrzeby odbiorcy opracowywanych materiałów i wyznaczono kierunki badań, których wynik końcowy powinien stanowić jeden z instrumentów gospodarowania przestrzenią obszarów turystycznych.

Przeprowadzono analizę dotychczas stosowanych definicji i wprowadzono zmodernizowane definicje chłonności i pojemności, adekwatne do potrzeb planowania w turystyce. Przeprowadzono próbę bilansowania recepcyjności, rozumianej jako suma chłonności i pojemności obszarów turystycznych, w skali planu krajowego, regionalnego i miejscowego oraz wyznaczono dalsze kierunki prac nad problemami chłonności, metodami konstrukcji wskaźników w oparciu o ustalone parametry. Rozliczenie problemu objęło 2 opracowania.

Obecnie Pracownia kontynuuje prace nad drugim etapem badań, realizując 3 problemy szczegółowe:

- Wskaźniki przyrodnicze stopnia i tempa rozwoju procesów degradacji środowiska przyrodniczego.

- Wielkości progowe zmian środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych.
- Metody ochrony czynnej środowiska przyrodniczego dla utrzymania i zwiększenia chłonności.

Prace te ukończone zostaną do 31.III.1974 r.
Pracownia podjęła wstępne czynności w badaniach nad pojemnością szlaków, obszarów i obiektów turystycznych. Wspólnie z Pracownią w Szczecinie opracowuje problem szczegółowy: "Zagadnienia wielkości i struktury ruchu krajoznawczego w miejscowościach i obiektach - z uwzględnieniem sezonowości", a we własnym zakresie: "Przepustowość i pojemność szlaków turystycznych: pieszych, motorowych i wodnych".

Prowadzenie badań nad całym zadaniem "2" przewidywane jest, po podpisaniu umowy z Instytutem Geografii PAN, w roku 1974. Zakończenie prac planowane jest w 1975 roku. Ponadto, w ramach prac na rzecz miasta i regionu, wykonano opracowanie pt. "Program rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu, Turystyki i Wypoczynku na lata 1973-1980" /Program rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu, Turystyki i Wypoczynku w Toruniu na lata 1973-1980, opracował zespół w składzie: St. Regel, J. Pronobis, K.Regel, J. Owsiak, R. Dysarz i J. Sewerniak, Toruń 1973, stron 32/, które Prezydium MRN w Toruniu przyjęło w 1973 r. do realizacji.

4. KONFERENCJE I KONTAKTY NAUKOWE KRAJOWE I ZAGRANICZNE

4.1. KONFERENCJE I KONTAKTY KRAJOWE

Zasadniczym elementem rzutującym na zakres naukowych kontaktów z innymi instytucjami naukowo-badawczymi w kraju było powierzenie Instytutowi funkcji koordynatora badań w dziedzinie turystyki. Dzięki temu wszystkie niemal komórki organizacyjne Instytutu włączone zostały w uregulowany zarządzeniami państwowymi system mający na celu przybliżenie warsztatu naukowego do aktualnych potrzeb gospodarki narodowej. Sprawozdania poszczególnych zespołów, względnie Oddziałów, omawiają ten odcinek współpracy szczegółowo, wskazując na mnogość powiązań.

Inny charakter mają kontakty ze szkolnictwem wyższym. Wewnątrz resortu GKKFiT kontakty te ułatwione są dzięki powołaniu dyrektora Instytutu prof. dra hab. Z. Filipowicza na stanowisko wiceprzewodniczącego resortowej Komisji Nauki. Jeśli chodzi o szkoły wyższe podległe innym resortom - najdalej posunięta została współpraca z Wyższymi Szkołami Ekonomicznymi. Pierwsze miejsce zajmuje Wyższa Szkoła Ekonomiczna we Wrocławiu, która w swej Filii w Jeleniej Górze prowadzi specjalizację turystyczną. Z Wyższą Szkołą Ekonomiczną podpisano w październiku 1973 r. porozumienie o współpracy, obejmujące nie tylko działalność naukowo-badawczą, ale również dydaktyczną, wydawniczą i organizacyjną. W wykonaniu tego porozumienia opracowany został i przekazany do Jeleniej Góry wykaz tematów prac magisterskich, którymi Instytut byłby zainteresowany.

Innego typu umowa łączy Instytut z Wyższą Szkołą Ekonomiczną w Poznaniu, w której ramach prowadzone są badania z tytułu udziału w międzypaństwowym programie badawczym TOUR, o czym niżej w części dotyczącej kontaktów zagranicznych.

W dziedzinie kontaktów naukowych szczególna rola przypada Oddziałom i Samodzielnym Pracowniom Instytutu, zlokalizowanym poza Warszawą. Od pierwszych chwil swego istnienia stanowią one częstokroć dzięki swej działalności w poprzednim układzie

organizacyjnym, zebranym wówczas doświadczeniom i zdobytej pozycji - ośrodki integrujące różne poczynania badawcze, wchodzące w zakres zainteresowania Instytutu, a uprawiane przez różne szkoły wyższe i instytuty, zlokalizowane w danym mieście. Notuje się przypadki, że dzięki inicjatywie Oddziału, względnie Samodzielnej Pracowni, kilkanaście zakładów naukowych wchodzących w skład różnych wyższych uczelni wnosi swój wkład w opracowanie jednego problemu. W ten sposób Instytut Turystyki stara się integrować nie tylko warszawskie, ale i terenowe środowiska naukowe dla interdyscyplinarnego rozpatrywania problemu turystyki, dla uzyskania wielostronnego spojrzenia na dane zagadnienie.

Podobny charakter ma udział przedstawicieli Instytutu w pracach różnych komisji, radach naukowych i podobnych ciałach kolegialnych organizacji naukowych, społecznych i tym podobnych działających na niwie turystyki - np. PTTK, LOK, TKKF, IZS, PZŻ, PZKajakowy. Niezależnie od prac organizacyjnych uczestniczyli oni niejednokrotnie w konferencjach naukowych, organizowanych przez te towarzystwa. I tak odnotować należy udział przedstawiciela Oddziału w Poznaniu w konferencji na temat osiągnięć i potrzeb badawczych województwa koszalińskiego, w czasie której poruszano wielokrotnie problemy turystycznego zagospodarowania. Warto dodać, że uczestnicy podkreślając potrzebę prowadzenia stosownych badań, proponowali diametralnie różne formy organizacyjne, od powołania w województwie Oddziału Instytutu Turystyki do utworzenia samodzielnej placówki naukowo-badawczej. Wysunięty został również postulat uruchomienia wyższej uczelni turystycznej.

Żywe są również kontakty Instytutu z towarzystwami naukowymi, zarówno o zasięgu ogólnokrajowym, jak np. Polskie Towarzystwo Geograficzne, Towarzystwo Urbanistów Polskich, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Towarzystwo Naukowej Organizacji i Kierownictwa, jak i regionalnymi, jak np. Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Wolińskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej i in.

Instytut kontynuuje również - rozpoczęte jeszcze przez Społeczną Pracownię Turystyki Mieszkańców Wsi przy Katedrze Turystyki AWF w Warszawie - kontakty z wiejskim ruchem turystycznym: i tak przedstawiciel Instytutu uczestniczył w II Ogólnopolskiej Naradzie Aktywu Turystycznego Wsi w grudniu 1972 r., a dy-

rektor Instytutu prof. dr hab. Z.Filipowicz wygłosił wykład inauguracyjny na temat "Turystyka - zjawisko społeczne i ekonomiczne" na Uniwersytecie Ludowym w Rudziskach Pasymskich /pow. Szczytno/ w grudniu 1973 r.

Szczególne są formy współdziałania z organami władzy państwowej zarówno na szczeblu najwyższym jak i na szczeblach niższych. Chronologicznie pierwsze było uczestnictwo w Zespole powołanym przez Prezesa Rady Ministrów w czerwcu 1972 r. dla opracowania wniosków dotyczących systemu organizacyjnego turystyki i wypoczynku. Zespół, pod przewodnictwem wiceprezesa Rady Ministrów Zdzisława Tomali, dokonał wnikliwej analizy aktualnego stanu organizacyjnego. Przygotowane w trakcie prac Zespołu materiały / 11 zeszytów/ stanowią niewątpliwie cenny zbiór zarówno dla praktyki zarządzania, jak i dla pracy badawczej. W skład Zespołu wchodził Dyrektor Instytutu prof. dr hab. Z.Filipowicz. Podobny charakter nosił udział w pracach innego Zespołu, również powołanego przez Prezesa Rady Ministrów we wrześniu 1972 r. dla opracowania założeń zagospodarowania Zalewu Wiślanego i aktywizacji m.Elbląga.Grupa robocza pod przewodnictwem dyrektora Instytutu prof. dra hab. Z.Filipowicza opracowała zagadnienie turystyki i wypoczynku oraz lecznictwa i uzdrowisk, a pracownicy Instytutu przygotowali wstępne założenia przestrzennego zagospodarowania Zalewu Wiślanego dla potrzeb turystyki i wypoczynku.

Intensywne i owocne były kontakty z Komisją Planowania przy Radzie Ministrów, szczególnie podczas opracowywania dokumentów w zakresie ustalenia planu przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r. w ramach prac Rządowego Zespołu Ekspertów, w którym uczestniczył dyrektor Instytutu. Dla Komisji Planowania przygotowano również materiały dotyczące kadr w hotelarstwie, zatrudnienia w turystyce i inne.

Do kontaktów na szczeblu centralnym zaliczyć należy również współpracę z Radą Motoryzacyjną, powołaną przez Prezesa Rady Ministrów w roku 1957, w której uczestniczy, przewodząc Zespołowi Ekonomicznemu, dyrektor Instytutu prof. dr hab. Z. Filipowicz. Przyjęta przez Radę tematyka prac analityczno-badawczych nad stanem i rozwojem turystyki motorowej wskazuje na wiele punktów,które są zbieżne, względnie zbliżone do zainteresowań Instytutu.

Szczególnie żywe były kontakty Instytutu z Wojewódzkimi Komitetami Kultury Fizycznej i Turystyki oraz z organami planowania przestrzennego i pracowniami urbanistycznymi, szczególnie we Wrocławiu, Rzeszowie i Bydgoszczy.

Wymienione tu - skrótowo - kontakty z organami władzy państwowej różnych szczebli stanowią jedną z transmisji, jakimi wiedza i doświadczenie pracowników nauki - a ujmując to szerzej - myśl naukowa uprawiana w Instytucie dociera do praktyki. Wymiana wzajemnej informacji o potrzebach i możliwościach współdziałania mogą niewątpliwie i w krótkim czasie podnieść praktyczną efektywność tych kontaktów. Coraz częstsze angażowanie pracowników Instytutu w charakterze ekspertów ma swe źródło również w zmienionym ostatnio stylu pracy organów władzy. Występuje to zjawisko zarówno na szczeblu centralnym, jak i w województwach. Przygotowanie decyzji administracyjnych po wysłuchaniu opinii doświadczonych praktyków oraz pracowników nauki otwiera nowe pola działalności przed Instytutem, pozwala korygować własne plany stosownie do potrzeb życia, podnosząc jednocześnie poczucie przydatności prowadzonych badań.

Podobnym przejawem działalności Instytutu jest udział w krajowych konferencjach naukowych. Udział ten niejednokrotnie wymagał szeroko pomyślanych prac przygotowawczych, absorbując cały prawie aparat naukowy Instytutu. Ale też efekty dawały pełną satysfakcję, wskazując nie tylko na nowy etap organizacyjnego stanu pracy naukowej w dziedzinie turystyki i wypoczynku, ale i demonstrując aktualny poziom prac badawczych prowadzonych przez poszczególnych pracowników naukowych zgrupowanych w Instytucie.

Wśród konferencji tych były zarówno ogólnokrajowe / jak III zielonogórska na temat wypoczynku po pracy i nauce, czy zakopiańska z okazji stulecia turystyki polskiej/ jak i "lokalne" /bydgoska np. na temat zagospodarowania ośrodków krajoznawczych na przykładzie Chełmna i Stargardu Szczecińskiego/. Pracownicy Instytutu uczestniczyli czynnie w konferencjach organizowanych przez wyższe uczelnie /np. Uniwersytet Warszawski na temat ochrony środowiska ekologicznego/ i przez zrzeszenia fachowe /np. Zrzeszenie Polskich Hoteli Turystycznych/, przez resorty /np. konferencja w Jaszowcu/ i towarzystwa naukowe /np. PTE na temat ekono-

micznych problemów turystyki/. Niektóre z tych konferencji omawiamy oddzielnie, inne kwitujemy jedynie wzmianką. Wszystkie jednak były przejawem aktywności pracowników Instytutu, nie zasklepiających się w pracy we własnej jedynie placówce.

III Zielonogórska Konferencja

Model wypoczynku po pracy i nauce

W dniach 24–26 września 1973 r. odbyła się w Zielonej Górze III Konferencja Naukowa na temat wypoczynku po pracy i nauce, poświęcona omówieniu "modelu wypoczynku i turystyki w PRL w perspektywie roku 2000". Konferencji - podobnie jak dwóm poprzednim - patronowała Centralna Rada Związków Zawodowych, Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz władze polityczne i administracyjne województwa zielonogórskiego. Organizatorem konferencji był Instytut Turystyki, była Krajowa Rada Ogólnozwiązkowej Federacji Sportu, Wychowania Fizycznego i Turystyki, obecnie Rada Kultury Fizycznej i Turystyki CRZZ, oraz Lubuskie Towarzystwo Naukowe.

W konferencji wzięło udział ponad 160 teoretyków i praktyków w dziedzinie turystyki i wypoczynku. Obradom przewodniczył prof. dr Mirosław Orłowski z SGPiS w Warszawie. Przedstawiono 26 referatów, w tym podstawowy dyrektora Instytutu Turystyki prof. dra Zygmunta Filipowicza i mgra Zygmunta Skórzyńskiego pt. "Model turystyki i wypoczynku w PRL - zarys tez ogólnych" oraz kilkanaście dalszych opracowań pracowników IT.

Podczas konferencji odbyła się, w obecności wszystkich zebranych, dyskusja "okrągłego stołu" z udziałem znanych ekspertów, obrady plenarne oraz obrady w dwóch sekcjach - problemów społecznych i ekonomicznych oraz zagadnień zagospodarowania przestrzennego. W dyskusji zabrało głos 35 osób. W wyniku konferencji powzięto uchwałę zawierającą 60 wniosków i dezyderatów ogólnych oraz 15 do określonych adresatów. Uchwała zawiera:

I. Wprowadzenie.
II. Ogólne konkluzje i wnioski:
    a/ w zakresie problematyki organizacyjno-przestrzennej,
    b/ w zakresie problematyki organizacyjno-ekonomicznej,
    c/ w zakresie spraw programowo-wychowawczych,

d/ w zakresie długofalowych badań naukowych.

III. Dezyderaty pod adresem PAN, MNSWiT, GKKFiT, GUS i WRN w Zielonej Górze.

Podkreślenia wymaga przyjęcie przez uczestników konferencji tezy, że najbardziej społecznie pożądanym modelem wypoczynku jest wypoczynek aktywny, zapewniający skutecznie regenerację sił psychicznych i fizycznych. Ponieważ w Polsce dominują jeszcze bierno-konsumpcyjne lub konsumpcyjno-rozrywkowe formy wypoczynku - w bieżącej polityce i planowaniu uprzywilejować trzeba wypoczynek aktywny.

Uczestnicy Konferencji doszli do wniosku, że - w świetle prognoz rozwojowych kraju, w tym turystyki, do 1990 r. - należy uważnie śledzić i badać efektywność bazy turystycznej - tak ekonomiczno-organizacyjną, jak i społeczno-wychowawczą i kulturową.

Do warunków determinujących dobry wypoczynek należy zapewnienie stałego dopływu odpowiednio wykształconych kadr - zawodowych i społecznych - obsługi ruchu turystycznego. Uczestnicy konferencji zwracali m.in. uwagę na konieczność doskonalenia programów i praktyki dydaktycznej w systemie szkolnictwa turystycznego, a również celowość powołania wyższej szkoły turystycznej, powiązanej merytorycznie z istniejącym od ponad roku Instytutem Turystyki. Wysunięto również wniosek dotyczący stworzenia Instytutowi Turystyki warunków umożliwiających zorganizowanie studiów podyplomowych w dziedzinie turystyki i wypoczynku przy współpracy z wyższymi uczelniami.

Realizacja wytycznych uchwały VI Zjazdu PZPR wymaga także w dziedzinie turystyki rozwinięcia frontu badań różnych aspektów turystyki i wypoczynku, tak ekonomicznych, organizacyjnych w dziedzinie zarządzania, jak również socjologicznych, kulturowych, historycznych, fizjologicznych. Badania te powinny w coraz szerszym zakresie służyć praktyce, to znaczy częściej niż dotychczas być inspirowane przez praktykę i szerzej niż dotychczas przez praktykę wykorzystywane.

Po zakończeniu konferencji jej kierownictwo i komitet organizacyjny przyjęte zostały przez przedstawicieli władz poli-

tycznych i administracyjnych województwa zielonogórskiego. Podczas spotkania pozytywnie oceniono przebieg ostatniej, a także dorobek poprzednich konferencji. Podobnie jak w poprzednich latach materiały z III Zielonogórskiej Konferencji Naukowej wydane będą w komplecie przez Instytut Wydawniczy CRZZ.

Po konferencji odbyła się wycieczka studyjna po ośrodkach turystycznych województwa zielonogórskiego oraz przygranicznych rejonach NRD.

Uczestnicy konferencji i jej organizatorzy wypowiedzieli się za kontynuowaniem w przyszłości tego rodzaju spotkań, mających na celu wymianę poglądów i doświadczeń oraz dyskusję nad projektami nowych rozwiązań, służących lepszemu zaspokojeniu społecznych potrzeb.

Sympozjum Naukowe
z okazji 100-lecia Turystyki Polskiej

W roku 1973 przypada 100-lecie zorganizowanej polskiej turystyki. Z tej okazji odbyło się w dniach 19-21 października 1973 r. sympozjum naukowe w Zakopanem.

W sympozjum wzięło udział liczne grono naukowców i praktyków reprezentujących różne dziedziny wiedzy. Tematem wiodącym były: "Problemy turystyki zagranicznej". Z zadowoleniem warto podkreślić duży udział Instytutu Turystyki zarówno w pracach przygotowawczych - w osobie doc. dra Peretiatkowicza, który był członkiem Komitetu Organizacyjnego Sympozjum - jak również w trakcie samych obrad.

Obradom plenarnym przewodniczył wespół z prof. drem hab. A.Wrzoskiem, prof. dr hab. Z.Filipowicz, którego referat pt."Węzłowe problemy turystyki" zainaugurował pierwszy dzień obrad plenarnych.

W drugim dniu prace przebiegały w zespołach, przy czym pracownicy Instytutu Turystyki uczestniczyli we wszystkich czterech sekcjach, wnosząc do ich prac swój czynny wkład. Obradom sekcji ekonomiki turystyki przewodniczył dr Wł.Reczek i z-ca dyr. Instytutu Turystyki dr J.Sierpiński. Spośród 9 wygłoszonych refe-

ratów, trzy opracowali pracownicy Instytutu, a mianowicie:

- Kadry w hotelarstwie polskim - dr J.Sierpiński, mgr H.Schupp,
- Obcokrajowcy w uzdrowiskach polskich - doc. dr J.Wolski,
- Budowa hoteli w Polsce dla potrzeb turystyki międzynarodowej - dr inż. L.Dębski.

W obradach sekcji geografii turystyki na ogólną liczbę 9 referatów dorobek Instytutu prezentowała grupa 4 referatów z Instytutu, z następującymi tematami:

- Powiązania funkcjonalno-przestrzenne w turystyce - mgr J. Bohdanowicz,
- Rozwój turystycznej bazy noclegowej w Polsce - mgr St. Wawrzyniak,
- Ocena środowiska geograficznego Polski dla potrzeb urlopowej turystyki wypoczynkowej - mgr J. Wyrzykowski,
- Prace nad oceną środowiska geograficznego dla potrzeb turystyki krajoznawczej - mgr B. Mikułowski.

W obradach sekcji problemów społeczno-wychowawczych z ogólnej liczby 12 referatów, 4 z nich zostały przedstawione przez naszych pracowników, a mianowicie:

- Przedmiot kultury turystycznej - dr T. Chudoba,
- Turystyka zagraniczna młodzieży na przykładzie pracy BZTM "Juventur"- dr Cz.Skrudlik,
- Próba konstrukcji ogólnego wskaźnika aktywności turystycznej młodzieży - mgr M. Zürn,
- Struktura zagranicznego ruchu turystycznego w Polsce północno-zachodniej - dr Cz. Piskorski.

W sekcji problemów prawno-organizacyjnych, pracownik naszego Instytutu, G. Konsewicz w toku dyskusji zreferowała problemy etyki zawodowej kadry hotelarstwa. Również prace komisji wnioskowej tej sekcji przebiegały przy aktywnym udziale mgr U. Chrzanowskiej - pracownika Instytutu.

W trzecim i ostatnim dniu konferencji, w czasie obrad plenarnych, przedstawiciel Instytutu doc. dr R. Peretiatkowicz,

przewodniczący sekcji wniosków, podsumował dorobek konferencji, przedstawiając projekt uchwały.

Przebieg obrad wskazał raz jeszcze, że turystyka jako zjawisko społeczno-gospodarcze rozgrywa się w układzie nie jednego, ale wielu resortów, że turystyka jako przedmiot badań naukowych wymaga udziału specjalistów z wielu różnych dyscyplin wiedzy, że wreszcie badania te muszą mieć charakter zarówno podstawowych jak i stosowanych. Stąd też wyraźnie uwypukliła się rola Instytutu Turystyki, jako placówki powołanej do kompleksowych ujęć programu badań, do unifikacji ich wyników przy wielostronnej współpracy wszystkich zainteresowanych, do wzajemnej konfrontacji doświadczeń z innymi krajami i do udziału w koordynacji prac wdrożeniowych. Udział pracowników Instytutu wydaje się świadczyć, że Instytut tej właśnie roli może się podjąć.

Konferencja naukowa w Jaszowcu
na temat "Społeczne funkcje wypoczynku i turystyki"

W dniach 24 i 25 października 1972 r. odbyła się w Jaszowcu konferencja naukowa na temat "Społeczne funkcje wypoczynku i turystyki" zorganizowana przez Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

W konferencji wzięli m.in. udział: I Zastępca Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Józef Pińkowski, Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych Wincenty Kawalec, Wiceprzewodniczący Centralnej Rady Związków Zawodowych Roman Stachoń, Dyrektor Departamentu Turystyki Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki Stanisław Ostrowski, Wiceprzewodniczący Prezydium WRN w Katowicach Stanisław Kiermaszek oraz przedstawiciele środowisk naukowych, instytucji państwowych i działacze gospodarczy i społeczni, związani z turystyką i innymi formami wypoczynku. Ogółem w konferencji uczestniczyło ponad 100 osób.

Instytut Turystyki reprezentowali m.in. autorzy referatów: dr Jerzy Sierpiński i dr Andrzej Ziemilski oraz doc. dr Roman Peretiatkowicz i mgr Zygmunt Skórzyński.

Celem konferencji było "... znalezienie dróg rozwoju

społecznych i socjalnych aspektów wczasów i turystyki, określenie miejsca i roli turystyki i wypoczynku w polityce społecznej i działalności socjalnej naszego socjalistycznego państwa" / cytat z wystąpienia Wincentego Kawalca - "Społeczne funkcje wypoczynku i turystyki", Konferencja w Jaszowcu 24-25.X.1972 r., Dyskusje; Wyd. Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 1972, s. 30-31/. Szereg referatów wskazywało na ogólno-społeczne czynniki rozwoju turystyki. Wyróżniono czynniki demograficzne, socjalne, geograficzne, ogólno-gospodarcze oraz uprzemysłowienia i urbanizacji.

Dużo uwagi poświęcono jednemu z najaktualniejszych czynników - zwiększaniu się czasu wolnego przez skracanie czasu pracy. W referatach wygłaszanych przez reprezentantów poszczególnych województw wysuwane były na pierwszy plan regionalne aspekty rozwoju turystyki.

Jednym z głównych wątków konferencji było poszukiwanie takich narzędzi polityki społecznej w dziedzinie turystyki, które uwzględnią elementy przestrzenne, ekonomiczne i organizacyjne. Wśród nich najszerzej dyskutowanym problemem była postawiona przez przedstawicieli Ministerstwa Pracy, Płac i Spraw Socjalnych teza o planowej gospodarce funduszami socjalnymi. Wyżej wymienione problemy posuszane w referatach i dyskusji na konferencji w Jaszowcu były analizowane wspólnie przez praktyków - specjalistów w zakresie wypoczynku wczasowego i turystyki oraz naukowców zajmujących się tą dziedziną życia, w tym pracowników Instytutu Turystyki.

Przedstawiciele nauki starali się nie tylko pomóc w praktycznym rozwiązaniu poszczególnych zagadnień, ale wiele uwagi poświęcili też wskazaniu kierunków badań, które należy kontynuować, bądź podjąć aby osiągnąć jak najlepsze zagospodarowanie czasu wolnego ludzi pracy.

Konferencja Problemowa Zrzeszenia Polskich Hoteli Turystycznych

Konferencję ZPHT poświęcono zagadnieniom kadrowym oraz warunkom pracy w hotelarstwie. W przygotowaniu merytorycznym tej konferencji i w jej pracach wzięli udział między innymi: dr Jerzy

Sierpiński i Grażyna Konsewicz.

W obradach uczestniczyli także: prof. dr hab. Zygmunt Filipowicz, doc. dr hab. Bolesław Libicki, mgr Hanna Schupp, dr Tadeusz Chudoba i mgr Andrzej Sobolewski.

Spośród ośmiu prezentowanych na Konferencji referatów problemowych, dwa zostały opracowane i wygłoszone przez przedstawicieli Instytutu Turystyki:

- dra J. Sierpińskiego "Kadry zakładów hotelarskich na tle rozwoju turystyki" /referat wprowadzający/,
- G. Konsewicz "Podnoszenie kwalifikacji kadr hotelarskich".

Udział wymienionych w przygotowaniu i realizacji Konferencji wyraził się - poza aktywnym udziałem w obradach - także m. in. w następujących działaniach:

- prowadzenie przez G. Konsewicz obrad Zespołu do spraw szkolnictwa zawodowego i opracowanie redakcyjne protokołu z tych obrad;
- opracowanie przez G. Konsewicz ramowego projektu uchwały i opracowanie ostatecznego jej tekstu, skorygowanego w wyniku przebiegu obrad;
- opracowanie przez G. Konsewicz planu realizacji uchwały, który Zrzeszenie przyjęło do wykonania;
- dokonanie oceny istniejącej jeszcze rozbieżności poglądów hotelarzy i przedstawicieli resortu oświaty /opublikowano na ten temat artykuł G. Konsewicz pt. "Dwugłos, ale jeszcze nie duet" w numerze 8 "Hotelarza"/,
- uaktualnienie charakterystyki zawodowej "technik hotelarz", opracowanej przez dra J. Sierpińskiego i G. Konsewicz na zlecenie Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, w 1970 r.,
- rozwinięcie przez mgr Hannę Schupp i G. Konsewicz niektórych tez Konferencji ZPHT w opracowaniu prognostycznym na temat zatrudnienia i systemu kształcenia kadr hotelarskich w perspektywie 1990 r. /na zlecenie Komisji Planowania przy Radzie Ministrów/, przygotowanie publikacji Instytutu Turystyki na ten temat,
- wygłoszenie przez prof. dra hab. Z. Filipowicza, Dyrektora Instytutu, na sesji plenarnej Konferencji przemówienia sumującego.

Konferencja naukowa poświęcona ekonomicznym problemom turystyki

W dniach 28-29 listopada 1972 r. odbyła się w Zakopanem konferencja naukowa poświęcona ekonomicznym problemom turystyki, zorganizowana przez PTE w Krakowie. W konferencji tej uczestniczyli z ramienia Instytutu Turystyki m.in. Z-ca Dyrektora Instytutu dr Jerzy Sierpiński, doc. dr R. Peretiatkowicz, mgr S. Wawrzyniak.

Dr J. Sierpiński opracował referat pt."Ekonomiczne przesłanki zmian w metodach zarządzania turystyką w PRL". Referat dra J. Sierpińskiego dotyczył, nie podejmowanych dotychczas na szerszym forum, istotnych problemów z zakresu organizacji i zarządzania turystyką w PRL. Zawarte w nim rozważania wskazywały, iż należy spodziewać się przekształcania dotychczasowych rozdrobnionych form zarządzania w jednolity system podporządkowany ośrodkowi centralnej dyspozycji.

Konferencja ta była poświęcona bogatej problematyce z zakresu ekonomiki turystyki. Przedyskutowano wiele zagadnień obecnie najpilniejszych do rozwiązania. Można stwierdzić, że IX Konferencja w Zakopanem wniosła wiele w rozwój wiedzy o turystyce, pozwoliła na wymianę poglądów praktyków i pracowników nauki, przyczyniła się do zacieśnienia współpracy między tymi środowiskami. Wieloletnia tradycja corocznych konferencji naukowych, organizowanych przez krakowskie środowisko ekonomistów, stanowi godny naśladowania przykład systematycznej pracy stwarzającej warunki, w których nauka spełnia funkcję wspierającą politykę turystyczną.

Konferencja problemowa na temat zagospodarowania ośrodków krajoznawczych na przykładzie Chełmna i Stargardu Szczecińskiego

Tematem konferencji, która odbyła się w dniu 24 listopada 1972 r. w Bydgoszczy, były opracowania wykonane w latach 1971-72 w pracowniach Instytutu Turystyki /dawnego Zakładu Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT/ w Bydgoszczy i Szczecinie:

1. "Zasady zagospodarowania przestrzennego miast stanowiących ośrodki krajoznawcze na przykładzie Chełmna", autorzy - zespół Pracowni Bydgoskiej: mgr Maciej Drzewiecki, mgr inż. arch. Romana Przybyszewska-Gudelis, mgr Stefan Iwicki, mgr Irena Banach.
2. "Zasady zagospodarowania przestrzennego miast stanowiących ośrodki krajoznawcze na przykładzie Stargardu Szczecińskiego", autor: mgr Lech Sarosiek z Pracowni Szczecińskiej.

Analizowane miejscowości reprezentują grupę 56 miast określonych w planach krajowych zagospodarowania turystycznego Polski jako "ośrodki krajoznawcze".

Organizatorzy - pracownie Instytutu Turystyki w Bydgoszczy i Szczecinie - wyznaczyli konferencji następujące cele:

- przedyskutowanie w gronie fachowców problematyki turystyki krajoznawczej i organizacji ruchu turystycznego w ośrodkach krajoznawczych, w tym szczególnie Chełmna i Stargardu;
- omówienie sposobu uwzględnienia problematyki turystycznej w miejscowym planowaniu przestrzennym ośrodków krajoznawczych;
- przedstawienie władzom administracyjno-gospodarczym, politycznym i organizacjom społecznym zagadnień właściwego zagospodarowania turystycznego omawianych miast i szansy ich aktywizacji gospodarczej poprzez zainwestowanie turystyczne, stymulujące ruch turystyczny;
- wytyczenie kierunków dalszych niezbędnych prac naukowo-badawczych, sprecyzowania ogólnych zasad zagospodarowania turystycznego miejscowości krajoznawczych, określenia wskazań lokalizacyjnych i ewentualnie normatywnych wytycznych programowych.

W konferencji wzięły udział 63 osoby w tym m.in. reprezentanci GKKFiT, władz politycznych i administracyjno-gospodarczych województwa bydgoskiego i szczecińskiego, przedstawiciele świata nauki, centralnej i terenowej prasy.

Obrady zainaugurował i zakończył dyrektor Instytutu Turystyki, poseł na Sejm PRL prof. dr Zygmunt Filipowicz; naradzie przewodniczył kierownik Oddziału Wrocławskiego

Instytutu Turystyki - mgr Stanisław Wawrzyniak. Obrady podsumował dr Czesław Piskorski.

Konferencja okazała się imprezą potrzebną, gdyż pozwoliła na ocenę prac Pracowni Rydgoskiej i Szczecińskiej przez grono specjalistów i przyszłych realizatorów, pokazała konieczność dalszego pogłębiania tematu po przeprowadzeniu typologii i ośrodków krajoznawczych oraz rozszerzenia prac na inne ośrodki krajoznawcze.

4.2. KONFERENCJE I KONTAKTY MIĘDZYNARODOWE

Dla każdej placówki naukowo-badawczej, a szczególnie dla placówki znajdującej się na początku swej drogi rozwojowej, współpraca międzynarodowa jest jednym z istotnych czynników ułatwiających wykonanie zadań. Przynależność i czynne uczestnictwo w pracach międzynarodowych i zagranicznych organizacji naukowych, stałe i bezpośrednie kontakty z bratnimi instytucjami, szczególnie w krajach socjalistycznych, więzi osobiste polskich pracowników nauki z kolegami z innych krajów sprzyjają podnoszeniu własnych kwalifikacji, ułatwiają dostęp do materiałów niejednokrotnie unikalnych, przyspieszają procesy badawcze przez czerpanie z dorobku innych środowisk naukowych. Dzięki takim kontaktom zdobywa się orientację o aktualnych kierunkach pracy naukowej na świecie i o jej najnowszych osiągnięciach. Ważnym efektem jest również uzyskanie możliwości prezentowania osiągnięć polskiej nauki wobec fachowego audytorium.

Spośród organizacji międzynarodowych, z którymi łączą Instytut stałe kontakty, na pierwszym miejscu wymienić należy Międzynarodowe Stowarzyszenie Naukowych Ekspertów Turystyki /AIEST/. Dyrektor Instytutu, prof. dr Z.Filipowicz, jest członkiem tego stowarzyszenia od 1958 r.; uczestniczył w XXII Kongresie w Stambule /w 1972 r./, którego tematem były metody badawcze turystyki i ich zastosowanie w rozwoju krajów i regionów oraz w XXIII Kongresie we wrześniu 1973 r. w Villach /Austria/. Głównym tematem było zagadnienie marketingu w turystyce.

Nieco odmienny charakter miało seminarium międzynarodowe, zorganizowane przez Departament Turystyki Indii i Międzynarodowy Związek Oficjalnych Organizacji Turystycznych /New Delhi, marzec 1973/. Tematem seminarium było przestrzenne zagospodarowanie turystyczne. W seminarium z ramienia Polski uczestniczył m.in. prof.Z.Filipowicz.

Europejska Komisja Turystyczna UIOOT oraz organizacja Europa Nostra zorganizowały w listopadzie 1973 r. w Kopenhadze konferencję na temat „Turystyka i Ochrona Środowiska Człowieka". Prof. dr Z.Filipowicz, delegowany przez GKKFiT do udziału w tej konferencji, w swym wystąpieniu zapoznał uczestników z aktual-

nym stanem organizacyjnym tego zagadnienia w naszym kraju.

Ten sam temat, aczkolwiek w innym ujęciu, był przedmiotem prac jednej z komisji Światowego Kongresu Sił Pokoju w Moskwie w październiku 1973 r. Komisja ta, w której uczestniczył prof. dr Z.Filipowicz, debatowała na temat współpracy w dziedzinie ochrony środowiska.

Ten krótki przegląd uczestnictwa pracowników naukowych Instytutu zamyka odnotowanie udziału doc. dra hab. J.Wolskiego i mgra Z.Skórzyńskiego w kongresie na temat kształtowania czasu wolnego w społeczeństwie uprzemysłowionym, który odbył się w Brukseli, w kwietniu 1973 r.

Informacje sprawozdawcze z tych kongresów publikowane były w Biuletynie Informacyjnym Instytutu Turystyki.

Oddzielna wzmianka należy się udziałowi przedstawiciela Instytutu w delegacji polskiej na II Spotkanie Instytutów Turystycznych Europejskich Krajów Socjalistycznych /Sofia, listopad 1973 r./. Przebieg tego spotkania odzwierciedla sytuację organizacyjną placówek naukowo-badawczych zajmujących się problemami turystyki w krajach socjalistycznych. Prowizoryczny porządek dzienny zapowiadał wprawdzie jako temat spotkania "naukowo-techniczną współpracę w świetle programu kompleksowej integracji zgodnie z uchwałami XXV Sesji RWPG", ale nie doszło jeszcze - głównie z przyczyn formalnych - do zawarcia wielostronnej umowy o współpracy między instytucjami. Niemniej uczestnicy spotkania omówili przesłanki dotyczące takiej współpracy. Za jedną z nich uznano opracowanie - dyskutowanej już na I Spotkaniu Instytutów w 1971 r. - bibliografii turystycznej. Sprawa ta ostatnio zaczyna się krystalizować i w GKKFiT przygotowywane są odpowiednie decyzje. W czasie spotkania rozważano również realność przygotowania wspólnego opracowania na temat stanu i perspektyw rozwoju turystyki wewnętrznej i zagranicznej w krajach RWPG do 1990m Przygotowania metodologii dla takiego opracowania podjęły się delegacje bułgarska i węgierska. Poszczególne Instytuty poszukują ponadto form współpracy bilateralnej. Jest to jednak nieco utrudnione, głównie z uwagi na różne zakresy kompetencyjne poszczególnych Instytutów, a także różnice w ustawieniu resortowym. Niemniej Instytutowi udało się już taką współpracę nawiązać. I

tak:

- w Czechosłowackiej Socjalistycznej Republice nawiązano kontakty z Czechosłowackim Instytutem Ruchu Turystycznego. Wzajemne wizyty pracowników nauki doprowadziły ostatnio do sprecyzowania przez stronę czechosłowacką zapowiedzi zawarcia formalnej umowy o współpracy.

- Instytut w Budapeszcie, pozostający w pionie resortu Handlu Wewnętrznego, skierował w grudniu 1972 r. delegację do Warszawy w celu nawiązania wstępnych rozmów. Dotychczasowa współpraca polega na wymianie publikacji z dziedziny turystyki.

Znacznie silniejsza, bo z dłuższą tradycją, jest współpraca z Ośrodkiem Studiów Zjednoczenia Interhotel w NRD. Już w 1971 r. ówczesny Ośrodek Studiów Urządzeń Sportowych i Turystycznych w Poznaniu zawarł z tym partnerem formalne porozumienie o współpracy, które oczywiście zostało przejęte przez Oddział Instytutu w Poznaniu. W czasie wizyty, jaką złożyli przedstawiciele Ośrodka Interhotel w Instytucie doszło do sprecyzowania propozycji rozszerzenia współpracy na inne odcinki. Propozycje te są obecnie rozważane przez GKKFiT. Podstawą formalną jest - jak na razie - protokół o współpracy między resortami handlu wewnętrznego obu krajów.

Odnotować należy również kontakt Pracowni w Szczecinie z Instytutem Ochrony Krajobrazu i Przyrody - Oddział w Poczdamie: Zakładu Zagospodarowania Turystycznego ze swym odpowiednikiem w Ministerstwie Turystyki w Bukareszcie, jak również wykorzystanie Konferencji Zielonogórskiej do zorganizowania zapoznawczego objazdu nadgranicznych terenów NRD. Zakład Zagospodarowania Turystycznego gościł również przedstawicieli służby planowania regionalnego i ochrony środowiska z Ottawy /Kanada/.

Z tego krótkiego przeglądu wynika dowodnie jak trudną - ale i ważną dla dalszego rozwoju pracy - jest sprawa znalezienia właściwych form dla nawiązania roboczych, stałych kontaktów z pokrewnymi instytucjami badawczymi, działającymi w krajach socjalistycznych.

Odmiennym typem współpracy międzynarodowej jest przejęty z GKKFiT kontakt z Europejskim Ośrodkiem Koordynacji i Dokumentacji Nauk Społecznych w Wiedniu. Jest to międzypaństwowa instytucja, powołana do życia przez UNESCO oraz Międzynarodowe Stowarzyszenie Nauk Społecznych dla zacieśniania kontaktów między badaczami krajów o różnych systemach społecznych, jak również dla koordynowania badań porównawczych, prowadzonych przez różne instytucje. Jednym z takich programów badawczych jest wielopaństwowe studium na temat ekonomicznych i socjologicznych problemów turystyki w Europie. W naszym kraju badania te prowadzi Instytut Ekonomiki Obrotu Towarowego WSE w Poznaniu /doc. dr R.Gałecki/, przy czym gestię w tym zakresie GKKFiT przekazał Instytutowi Turystyki. W grudniu 1973 r. trzyosobowa grupa pracowników naukowych z Polski uczestniczyła w naradzie w Czechosłowacji dla ustalenia dalszego programu prac, zaś kolejne spotkanie ma zostać zorganizowane w Polsce w styczniu 1974 r.

Na zakończenie należy odnotować niektóre wyjazdy pracowników Instytutu, jak:

- dra A. Ziemilskiego do Szwajcarii, na zaproszenie fundacji "Pro Helvetia" w celu zapoznania się z kulturą i zagospodarowaniem zespołów górskich;
- zespołu opracowującego plan zagospodarowania rejonu Śnieżnika do Austrii.

Również w czasie prywatnych pobytów za granicą pracownicy Instytutu wykorzystywali każdą sposobność do nawiązania kontaktów. I tak: dr inż. I.Potocki wygłosił w Institut International de Glion sur Montreux /wyższa szkoła turystyki i hotelarstwa/ wykład ilustrowany filmami na temat walorów i urządzeń turystycznych Polski, a mgr inż. A. Cosma wygłosił wykłady na uniwersytecie w Aix-en-Provence oraz nawiązał szereg kontaktów z instytucjami specjalistycznymi w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego i turystycznego Francji.

5. DOROBEK INSTYTUCJI PRZEJĘTYCH PRZEZ INSTYTUT TURYSTYKI

Instytut Turystyki przejął w znasznym stopniu kadry, urządzenia i dorobek szeregu placówek podejmujących problematykę turystyczną. Oto informacje na temat działalności tych placówek do chwili włączenia ich w skład Instytutu.

5.1. ZAKŁAD ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO GKKFiT WE WROCŁAWIU

/1.I.1967 - 30.VI.1972/

Zakład Zagospodarowania Turystycznego we Wrocławiu powołany został z dniem 1.I.1967 r. jako jednostka budżetowa podległa GKKFiT i zatrudniał przeciętnie około 50 osób łącznie z administracją /w dniu włączenia do Instytutu Turystyki - 1.VII.1972 - w Zakładzie pracowały 54 osoby pełnozatrudnione i 11 w niepełnym wymiarze godzin/. Zakład ten składał się z 6 Pracowni zlokalizowanych we Wrocławiu, Warszawie, Krakowie, Katowicach, Toruniu /przeniesionej następnie do Bydgoszczy/ i Szczecinie oraz Działu Adm. Finansowego we Wrocławiu.

Omówienie merytorycznego dorobku ZZT GKKFiT w okresie przeszło pięciu lat z konieczności ograniczy się do zagadnień podstawowych. Sam wykaz tytułów prac wykonanych w byłym ZZT zająłby conajmniej stron kilkanaście. Już w pierwszym roku działalności przekazano GKKFiT przeszło 40 opracowań. Tak pomyślny start był możliwy dzięki temu, iż Zakład rozwinął się w oparciu o Pracownię Zagospodarowania Turystycznego /w Warszawie i Wrocławiu/ przy Centralnym Funduszu Turystyki i Wypoczynku, istniejącą od 1963 r.

Profil prac poszczególnych pracowni ZZT kształtował się następująco: Kraków - zagospodarowanie turystyczne obszarów górskich i podgórskich, Katowice - wypoczynek świąteczny, Szczecin i Toruń /Bydgoszcz/ zagospodarowanie turystyczne obszarów pojeziernych i nadmorskich oraz problematyka turystyki krajoznawczej, Warszawa - urządzenia turystyczne oraz problematyka turystyki wodnej, Wrocław - syntezy przestrzenne i opracowania ogól-

nokrajowe. Podział ten nie był w praktyce w pełni przestrzegany, gdyż potrzeby podejmowania dużych opracowań zespołowych /np.Plan kierunkowy zagospodarowania turystycznego Polski/ wymagały włączenia i wykorzystania kwalifikacji większości pracowników Zakładu.

Do podstawowych zadań Zakładu należało:

- klasyfikowanie i bilansowanie walorów turystycznych,
- inwentaryzowanie i bilansowanie urządzeń turystycznych,
- analizowanie potrzeb w zakresie zagospodarowania turystycznego,
- opracowywanie planów zagospodarowania turystycznego,
- opracowywanie wzorcowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania poszczególnych typów terenów,
- opracowywanie wzorcowych rozwiązań w zakresie poszczególnych typów funkcjonalnych urządzeń turystycznych.

Istotne znaczenie miały prace typu analityczno-inwentaryzacyjnego. Zebranie materiałów /dotyczących m.in. turystycznej bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, komunikacyjnej, ośrodków wypoczynku świątecznego, niektórych form ruchu turystycznego, elementów stanowiących walory turystyczne/ zwiększyło możliwości prawidłowej oceny zjawisk występujących w turystyce i stworzyło podstawę wielu opracowań studialnych i projektowych.

W grupie opracowań studialnych szczególne znaczenie dla dalszych prac w Zakładzie, w tym dla różnego typu opinii, wytycznych itp. na potrzeby bieżącej praktyki planistycznej i realizacyjnej, miały przede wszystkim:

- studia klasyfikacyjne i bonitacyjne dotyczące różnego typu walorów turystycznych /stosunkowo dobrze rozeznano sytuację w zakresie walorów wypoczynkowych, krajoznawczych oraz dla niektórych form turystyki specjalistycznej/;
- analizy aktualnego stanu zagospodarowania turystycznego wybranych obszarów, szlaków i miejscowości oraz całego kraju;
- studia nad dostępnością komunikacyjną obszarów i miejscowości turystycznych;

- studia nad chłonnością i pojemnością turystyczną.

Do prac studialnych o większym znaczeniu należy też zaliczyć:

- studia nad wypoczynkiem świątecznym na tle procesów urbanizacyjnych /oprócz późniejszych prac koncepcyjno-projektowych/;
- analizy przebiegu i zagospodarowania ważniejszych turystycznie tras drogowych /w tym także drogi Sudecko-Karpackiej/;
- analizy istniejących opracowań planistycznych w zakresie ustaleń dot. problematyki turystycznej;
- studia zagadnień turystyki i wypoczynku w niektórych krajach europejskich i USA;
- opracowania wyjściowe do planu kierunkowego zagospodarowania turystycznego Polski w układach branżowych i regionalnych oraz
- wstępne studia nad czynnikami hamującymi rozwój turystyki na niektórych obszarach wraz z problematyką ochrony walorów turystycznych.

Zakład prezentował swoje materiały dotyczące problemu turystyki i ochrony środowiska m.in. na konferencji Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ w sprawie ochrony środowiska człowieka, zorganizowanej w Pradze w 1971 r., na XXI Kongresie AIEST w Barcelonie,również w 1971,r. oraz /częściowo/ na międzynarodowej konferencji w Rostocku w 1972 r. i na międzynarodowej konferencji dziennikarzy turystycznych krajów socjalistycznych w Warszawie,w 1972 r.

Spośród prac o charakterze koncepcyjnym wymienić można kilka grup opracowań, w tym:

1. projekty architektoniczno-budowlane urządzeń i obiektów turystycznych /o charakterze wzorcowym lub powtarzalnym/ oraz projekty technicznych normatywów projektowania, wykonywane w Pracowni Warszawskiej w początkowym okresie pracy Zakładu;
2. projekty wytycznych dotyczących problematyki zagospodarowania turystycznego dla potrzeb GKKFiT /między innymi wytyczne dot. lokalizacji środowiskowych obiektów wypoczynkowych, zasad

zagospodarowania tras drogowych, zasad zagospodarowania obrzeży zbiorników wodnych, przystosowania dla potrzeb turystyki architektonicznych obiektów zabytkowych itp.; niektóre z tych materiałów zostały wykorzystane w aktach prawnych resortu turystyki/;

3. zasady planowania oraz plany i program zagospodarowania turystycznego określonych miejscowości, powiatów, obszarów i szlaków; w tej grupie na szczególną uwagę zasługują:

- zasady zagospodarowania przestrzennego wielkich centrów krajoznawczych na przykładzie Torunia oraz podobne opracowania dla ośrodków krajoznawczych na przykładzie Chełmna i Stargardu, zakończone już w ramach prac Instytutu Turystyki,
- plan zagospodarowania turystycznego międzynarodowej trasy drogowej tzw. "BTBA" oraz trasy E-8,
- plany funkcjonalno-przestrzenne wybranych rejonów turystycznych /rejon Pilska, rejon Lądecko-Międzygórski/,
- opracowania związane z projektem kompleksowego rozwoju i zagospodarowania systemu wodnego Wisły - w części dot. turystyki.

Do tej grupy można też zaliczyć opracowanie modelowe stacji sportów zimowych na przykładzie Kamienicy, w rejonie Śnieżnika.

4. opracowania planistyczne dla całego kraju.

Podstawową pozycję ZZT GKKFiT stanowił Plan Kierunkowy Zagospodarowania Turystycznego Polski, opracowany w latach 1968-1970. W kwietniu 1969 r. przedstawiono Głównemu Komitetowi Kultury Fizycznej i Turystyki wstępną wersję tego planu. Następnie, po przeprowadzeniu szerokiej dyskusji, przygotowano wersję ostateczną, zatwierdzoną przez Prezydium GKKFiT w dniu 10.XII. 1970 r. W oparciu o zatwierdzoną wersję planu sporządzono wyciągi dla wszystkich województw oraz szereg strzeszczeń i informacji dla potrzeb różnych resortów i instytucji. Skrócona wersja informacyjna planu została opublikowana. Na całość

planu składa się 14 tomów tekstowo-tabelarycznych, 3 plansze podstawowe w skali 1:300 tys. oraz 15 plansz pomocniczych w skali 1:500 tys., na których zilustrowano dwie grupy zagadnień: a/ rozwiązania dot. walorów turystycznych, podstaw ruchu turystycznego i zasad zagospodarowania turystycznego oraz b/ ilustrujące zasady ochrony walorów turystycznych oraz informujące o węzłowych problemach planu w zakresie zagospodarowania i infrastruktury. Plan ten jest szeroko wykorzystywany w wielu różnych opracowaniach krajowych i regionalnych. Między innymi szereg jego elementów weszło do opracowania perspektywicznego planu przestrzennego zagospodarowania kraju do 1990 r., w części dotyczącej turystyki i wypoczynku. Warto wspomnieć, że daleko zaawansowane były też prace nad projektem uchwały rządowej, mającej na celu wdrożenie omawianego planu i jednocześnie ochronę obszarów i szlaków z walorami turystycznymi, zwłaszcza z walorami środowiska przyrodniczego.

Drugim opracowaniem planistycznym w skali krajowej były Założenia Przestrzennego Rozwoju Turystyki Zimowej w Polsce na okres do 1990 r. Opracowanie to ma podstawowe znaczenie dla bardziej szczegółowych opracowań regionalnych i miejscowych w zakresie zagospodarowania turystycznego, przede wszystkim dla obszarów górskich. Opracowanie zawiera szereg studiów szczegółowych i ekspertyz, z podstawowymi opracowaniami kartograficznymi w skali 1 : 100 tys. oraz przykładowymi rozwiązaniami modelowymi w skalach 1 : 25000, 1 : 10000 i 1 : 5000 /model stacji sportów zimowych/.

Podobny charakter posiadają, opracowane w dwóch etapach, założenia rozwoju turystyki wodnej w Polsce. W pierwszym etapie, zakończonym w 1970 r., opracowanie dotyczyło okresu 1970-1985, w drugim - rozszerzono je na okres do 1990 r.

W Zakładzie opracowywano także liczne opinie dla potrzeb resortu, dot. zagadnień zagospodarowania turystycznego oraz technicznych rozwiązań i lokalizacji inwestycji turystycznych.

Zupełnie odrębną pracą - wykraczającą niejako poza zakres tematyczny Zakładu - było opracowywanie Bibliografii Turystyki Polskiej. Znaczenie tej pracy dla nauki i rozwoju badań w zakresie turystyki jest oczywiste. Zakład nie posiadał większych moż-

liwości wydawniczych, co z pewnością odbiło się niekorzystnie na popularyzacji dorobku Zakładu oraz na szerszym wykorzystywaniu wykonanych opracowań. Jak skromne były te możliwości świadczy fakt, iż w okresie działalności Zakładu wydano zaledwie 12 pozycji, w tym 5 tomów wspomnianej wyżej bibliografii.

5.2. OŚRODEK STUDIÓW URZĄDZEŃ SPORTOWYCH I TURYSTYCZNYCH GKKFiT W POZNANIU

/1968 - 1972 /

Przed polskim hotelarstwem na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych postawiono zwiększone zadania obsługi wzmożonego ruchu turystycznego, w szczególności turystyki przyjazdowej. Z lat sześćdziesiątych pochodzą obiekty, które do dnia dzisiejszego przyjmują główny ciężar obsługi turystów przyjeżdżających do Polski.[1] Wzrastający w tych latach plan zadań inwestycyjnych spowodował zorganizowanie m.in. specjalnych służb inwestycyjnych przy Polskim Biurze Podróży Orbis.[2] Służby te, poza rolą inwestorską, podjęły również działalność inspiratorską w zakresie nowych rozwiązań funkcjonalnych i wyposażenia. W okresie tym dokonuje się także pierwszych porównań z hotelarstwem zagranicznym i oceny naszych osiągnięć na tle programu i rozwiązań światowych.

Sprzyjający klimat w GKKFiT przyczynił się m.in. do podjęcia decyzji o powołaniu resortowej jednostki badawczej w postaci Wydziału Studiów w ramach Zarządu Inwestycji Hoteli Orbis w Poznaniu.[3] Jednostka ta w ciągu kolejnych 5-ciu lat przechodzi-

---

1/ powyższe dot. hotelu Europejskiego Warszawa, Merkury Poznań, Cracovia Kraków.

2/ w latach 1960-1962 zorganizowano Zarząd Inwestycji Hoteli Orbis w Warszawie, Krakowie i Poznaniu.

3/ zarządzenie nr 92 Przew. GKKFiT z dn. 28.12.1967 r. o utworzeniu Wydziału Studiów w ramach ZIHO-Poznań.

ła różne przeobrażenia organizacyjne, aż do wykształcenia się w samodzielną jednostkę studialno-badawczą.[4/] Dorobek byłego OSUSiT wniesiony do Instytutu Turystyki jest zatem bardzo zróżnicowany tak pod względem tematycznym jak i w odniesieniu do charakteru opracowań.

Działalność Ośrodka Studiów do 1.7.1972 r. można podzielić na dwa zasadnicze etapy:

a/ lata 1968-1969 to okres badań i studiów o zawężonej problematyce programowo-technicznej, powiązanej zasadniczo z planem inwestycyjnym Orbisu,

b/ lata 1970-1972 to okres zapoczątkowania studiów i samodzielnych prac naukowo-badawczych oraz wdrożeniowych, obejmujących całe hotelarstwo.

W jednym i drugim okresie rozwinięto działalność publikatorską, szkoleniową i wydawniczą.

Okres pierwszy należy traktować jako przygotowawczy do spełniania funkcji usługowej w stosunku do zadań bieżących. W tym czasie opracowano szereg wskazówek do technicznego projektowania, wytycznych oraz opracowań mających charakter przede wszystkim normujący. W miarę doskonalenia kadr i warsztatu pracy podjęto w drugim etapie szereg opracowań o charakterze naukowo-badawczym i studialnym.[5/]

Badania i studia doprowadziły do opracowania kilku modelowych zestawów w odniesieniu do mebli, wyposażenia łazienki, wy-

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

4/ zarządzeniem nr 74 Przew. GKKFiT z 27.11.68 utworzono Ośrodek Studiów Zakład Noclegowych w Poznaniu, a później przekształcono w Ośrodek Studiów Urządzeń Sportowych i Turystycznych.

5/ m.in. praca Lecha A.Dębskiego pt. "Wymogi oraz zasady lokalizacji szczegółowej zakładów hotelarskich sytuowanych na terenach zainwestowania miejskiego"/praca doktorska/; S. Zdrojewska - Analiza organizacji oraz kosztów utrzymania wybranych ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku.

posażenia technologicznego i instalacji sygnalizacyjnej. Prace te, mające charakter wdrożeniowy, stanowiły podstawę działalności międzyresortowej Komisji Wyposażenia Zakładów Noclegowych i Campingów, a organizowane wspólnie ze Zrzeszeniem Polskich Hoteli Turystycznych konferencje problemowe i dyskusje środowiskowe oddziaływały na jednostki współpracujące. Podjęto studia nad określeniem możliwości przystosowania technologii uprzemysłowionej budownictwa mieszkaniowego do budownictwa hotelarskiego.[7/]

Praca ta była podstawą wielu rozpracowań technicznych. Równolegle z problematyką techniczną prowadzono studia ekonomiczne nad efektywnością inwestycji[8/] i działalnością eksploatacyjną hoteli i pensjonatów podległych ZPT "Orbis".

W r. 1970 podjęto działalność wydawniczą obejmującą nie tylko publikację niektórych opracowań, ale równocześnie rozpoczęto wydawanie własnego kwartalnika pn. "Biuletyn". Wydawnictwo to zapoczątkowało regularną publikację materiałów studialnych, informacyjnych, dotyczących problematyki hotelarskiej.[9/]

Były Ośrodek Studiów zapoczątkował współpracę z zagranicą[10/] w zakresie wymiany publikacji, materiałów studialnych, doświadczeń oraz wspólne planowanie niektórych tematów badawczych. Szczegółowe zestawienie dorobku byłego OSUSiT zostało opublikowane w Biuletynie Informacyjnym Instytutu Turystyki.[11/]

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

6/ konferencje problemowe Poznań 1969, Poznań 1970, wystawa wyposażenia meblowego i urządzeń sanitarnych, Poznań 1969, wystawa wyposażenia technol. gastronomii hotelowej Poznań 1970

7/ J. Dzierliński "Technologia uprzemysłowiona w obiektach hotelarskich".

8/ M. Jachna, praca zbiorowa, Instrukcje w sprawie obliczania efektywności, oceny i klasyfikacji inwestycji zakładów noclegowych.

9/ Do 1.07.1972 wydano 5 nr kwartalnika pt. "Biuletyn".

10/ Rationalisierungs - und Forschungszentrum Gaststätten Hotels Gemeinschaftsverpflegung - Berlin.
Vyskumny Ustav Cestovneho Ruchu - Bratysława.

11/ B. Janicki "Dorobek i zamierzenia oddziału Instytutu Turystyki w Poznaniu". Biuletyn Informacyjny I.T. nr 7 Warszawa 1973.

5.3. KATEDRA TURYSTYKI AKADEMII WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Katedra Turystyki Akademii Wychowania Fizycznego została powołana Zarządzeniem Przewodniczącego GKKFiT z dnia 2.8. 1962 r. /Monitor Polski nr 65, poz. 309/.

Skład Katedry:

- Zakład Ekonomiki i Organizacji Turystyki
- Zespół Ekonomiki i Organizacji Uzdrowisk
- Zakład Obsługi Ruchu Turystycznego
- Zielonogórska Pracownia Regionalna /umowa Senatu AWF z PWRN w Zielonej Górze z dnia 22.6.1966 r./.
- Bydgoska Pracownia Regionalna /w organizacji od 15.XI.1966 r./.
- Społeczna Pracownia Turystyki Mieszkańców Wsi /od 3.I.1967 r./.

Kierownikiem Katedry został dn. 1.IX.1962 r. prof. dr Zygmunt Filipowicz.

Podstawowymi zadaniami Katedry Turystyki było:

- dopełnienie wiedzy nauczycieli wychowania fizycznego o teoretyczne podstawy turystyki oraz metodykę organizacji wycieczek; zapewnienie rozwoju kadry naukowej i dydaktycznej w dziedzinie turystyki /i wypoczynku/ dla prac naukowo-badawczych i procesu kształcenia na poziomie wyższych uczelni, drogą doktoratów i habilitacji, w formie konferencji i spotkań naukowych;
- zapewnienie materiałów źródłowych dla pracowników naukowych, osób piszących prace habilitacyjne i doktorskie, w formie "materiałów i dokumentów turystyki" jako wydawnictw Katedry, w tym tłumaczeń i opracowań specjalnych;
- zapoczątkowanie serii prac podstawowych o charakterze podręczników dla studiujących zagadnienia turystyki i wypoczynku.

Dorobek wydawniczy Katedry był następujący:

I. Biblioteka podręczników Katedry Turystyki wydanych przez "Sport i Turystykę".

1. Ruch turystyczny w Polsce - mgr Stanisław Ostrowski. Ss. 228, nakład 2750 egz., Warszawa 1968. Wydanie II - 1972 egz. 5250, s. 320.

2. Zarys historii turystyki - dr Zbigniew Kulczycki. Ss. 240, nakład 2730 egz. Warszawa 1968. Wydanie II - 1970 egz. 5230.

3. Problemy ekonomiczne turystyki - prof. dr Zygmunt Filipowicz, Ss. 167, nakład 2730 egz. Warszawa 1969.

4. Model organizacyjny turystyki w Polsce - dr Włodzimierz Reczek, Warszawa 1969 - egz. 2370.

II. Publikacje Zakładu Ekonomiki i Organizacji Turystyki.

1. Ekonomiczna teoria turystyki i renty turystycznej - Michele Troisi - Bari 1955. Tłumaczenie z włoskiego Stanisława Czułowskiego. Ss. 174, Warszawa 1963.

2. Zeszyty szkoleniowe turystyki. 12 opracowań, 6 autorów. Ss. 328. Warszawa 1963.

3. Historia turystyki - Giuliana Mariotti. Roma 1958. Tłumaczenie z włoskiego Stanisława Soi. Ss. 168. Warszawa 1963.

4. Materiały i dokumenty. Tom I. Turystyka współczesna, jej znaczenie ekonomiczne i możliwości planowania oraz różne opracowania. Ss. 245. AWF - Warszawa 1964.

5. Materiały i dokumenty. Tom - II. Ruch turystyczny 1962 i 1963 /A+B/ Ss. 378, AWF - 1965.

6. Materiały i dokumenty. Tom III. Opracowania: Ekonomiczna teoria turystyki i renty turystycznej oraz inne, Ss. 395 - AWF - 1966.

7. Ekonomika i organizacja turystyki lotniczej. Ss. 160."Orbis" i AWF - 1966.

8. Nauka, dydaktyka i organizacja nauczania. Ss. 119, AWF - 1960.

9. Sprawozdanie z I Zielonogórskiej Konferencji Naukowej. Ss. 130, PAN - 1966.

10. Sprawozdanie z II Zielonogórskiej Konferencji Naukowej. Ss. 235. CRZZ - 1971.

III. Publikacje Zakładu Ekonomiki i Organizacji Uzdrowisk

1. Uzdrowiska a turystyka zagraniczna. Praca doktorska. Ss. 149. Jerzy Wolski. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 2/24. Warszawa 1965.
2. Rozwój lecznictwa i turystyki w uzdrowiskach.Praca doktorska. Ss. 164. Zdzisław Szamborski."Problemy Uzdrowiskowe" nr 5/27. Warszawa 1965.
3. Zasady kooperacji i koegzystencji lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki w uzdrowiskach. Praca doktorska. Ss. 212 + 36 + 13 rys. Stanisław Sobolski. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 1/28. Warszawa 1966.
4. Zasady i metody zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej dla potrzeb lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki. Praca doktorska Ss. 240. Elżbieta Wysocka. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 1. Warszawa 1969.
5. Lecznictwo i turystyka w uzdrowiskach. Autorzy: Z.Filipowicz, Z. Szamborski, S. Sobolski, J. Wolski. Ss. 256. PZWL. Warszawa 1964.
6. Zagadnienia odnowy sił człowieka w ruchu turystycznym. Materiały na konferencję naukową Komitetu Kultury Fizycznej PAN - Zielona Góra 19,21.2.1965. Ss. 159. Autorzy: Z. Filipowicz, Z. Szamborski, S. Sobolski, J. Wolski. "Problemy Uzdrowiskowe" nr A/22. Warszawa 1964.
7. Studia metodologiczne nad modelem zagospodarowania ziem górskich dla potrzeb ochrony sił człowieka. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 1/38, część I i II. Ss. 357 + rys. Warszawa 1968.
8. Problemy realizacji wypoczynku po pracy i nauce. Zeszyt wydany z okazji II Zielonogórskiej Konferencji Naukowej 1969 r. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 3/40. Ss. 240. Warszawa 1968.
9. Współpraca Pracowni V Wydz. PAN, Katedry Turystyki AWF, Pracowni OTU w zakresie wypoczynku, turystyki i uzdrowisk. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 4/41. Ss. 212. Warszawa 1969.

IV. Publikacje Zakładu Obsługi Ruchu Turystycznego

1. Ćwiczenia w terenie. Turystyka. Tadeusz Jakubowski. "Zeszyty Naukowo-Metodyczne" nr 4. Ss. 142. AWF - 1967.

V. Publikacje Pracowni Regionalnej w Zielonej Górze

1. "Turystyczny Zeszyt Lubuski" nr 1, ss. 187. Lubuskie Tow. Naukowe i Pracownia Regionalna Katedry Turystyki AWF. Zespół Redakcyjny: M. Wasiak, A. Netzel, Cz. Gordzelewski, Zygmunt Filipowicz. AWF. Warszawa-Zielona Góra - 1966.
2. Sprawozdanie Zielonogórskiej Pracowni Regionalnej Katedry Turystyki AWF z konferencji naukowej w Łagowie, w dniach 4 i 5 czerwca 1967 r. Temat: "Ocena wąrunków i możliwości utworzenia uzdrowiska w Łagowie. Ss. 130. Komitet Redakcyjny: M. Wasiak, A. Netzel, Cz. Gordzelewski.AWF. Warszawa - 1967.
3. "Turystyczny Zeszyt Lubuski" Nr 2, ss. 290. Zielonogórska Pracownia Regionalna. Komitet Redakcyjny: M. Wasiak, A. Netzel, Cz. Gordzelewski. AWF. Warszawa - 1968.

VI. Publikacje Pracowni Regionalnej w Bydgoszczy

1. Problemy realizacji wypoczynku po pracy i nauce. Bydgoskie problemy turystyczno-wypoczynkowe. Zespół autorski pod przewodnictwem A. Kornaka. Wyd. WRN i Bydgoskiej Pracowni Regionalnej. Z.1, ss. 146. Bydgoszcz 1968.
2. Społeczno-ekonomiczne funkcje usług turystycznych na przykładzie woj. bydgoskiego. Autor dr A. Kornak. Wyd. Pracowni i Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego - 1971.
3. Materiały Komisji Organizacji Wolnego Czasu i Rekreacji z konferencji w dn. 2.6.1970 n.t. "Problemy wypoczynku po pracy mieszkańców woj. bydgoskiego". Wyd. BTN i Pracowni - Bydgoszcz - 1971.

Kształcenie wysokokwalifikowanych kadr

I. Prace habilitacyjne pisane przy Katedrze Turystyki

1. dr w.f. Jerzy Wolski /1.6.71/
Turystyka zdrowotna a uzdrowiska europejskich krajów socjalistycznych. Ss. 168. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 5/70. Warszawa - 1970.

2. dr w.f. Stanisław Sobolski /9.5.71/
Czym jest lecznictwo uzdrowiskowe i turystyka. "Problemy Uzdrowiskowe". Warszawa - 1971.

3. dr w.f. Aleksander Kornak /17.4.71/
Społeczno-ekonomiczne funkcje usług turystycznych na przykładzie województwa bydgoskiego. Bydgoskie Towarzystwo Naukowe - 1971.

4. dr nauk hum. Tadeusz Chudoba
Wychowanie przez turystykę. "Problemy Uzdrowiskowe" nr 3/63 - 1972.

II. Przyznane stopnie doktora nauk wychowania fizycznego.

1. dr Jerzy Wolski /18.5.65/: Uzdrowiska a turystyka zagraniczna.
2. dr Zdzisław Szamborski /21.12.65/: Rozwój lecznictwa i turystyki w uzdrowiskach jako istotny element planowego działania w zakresie organizacji ochrony zdrowia i regeneracji sił ożło wieka.
3. dr Stanisław Sobolski /24.5.66/: Zasady kooperacji i koegzystencji lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki w uzdrowiskach.
4. dr Mikołaj Bańczyk /7.6.66/: Geneza i rozwój ruchu turystyczno-wczasowego robotników w woj. śląskim w latach 1918-1938.
5. dr Borys Lange /11.4.67/: Kemping w Europie oraz analiza perspektyw i kierunków jego rozwoju w Polsce.
6. dr Aleksander Kornak /25.4.67/: Usługi turystyczne w regionie.
7. dr Stanisław Gierwatowski /28.5.68/: Geneza i rozwój turystyki mieszkańców wsi w Polsce na tle warunków społeczno-ekonomicznych /1918-1939/.

8. dr Bernard Czerwiński /1.4.69/: Rola i rozwój schronisk młodzieżowych w Polsce i w świecie.

9. dr Czesław Piskorski /1.4.69/: Turystyka w województwie szczecińskim. Tradycje wczasowo-wypoczynkowe rejonu ujścia Odry, powojenny rozwój turystyki oraz wnioski wynikające z porównania okresu do r. 1945 i XX-lecia 1945-1965.

10. dr Elżbieta Wysocka /24.6.69/: Zasady i metody zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej dla potrzeb lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki.

11. dr Stefan Ziemołożyński /24.6.69/: Elementy metody racjonalnego zagospodarowania turystycznego obszaru pojeziornego na przykładzie województwa bydgoskiego oraz próba określenia chłonności turystycznej wybranego rejonu.

12. dr Ireneusz Adamski /30.6.70/: Problemy turystyki w wojsku ze szczególnym uwzględnieniem Marynarki Wojennej PRL.

13. dr Ryszard M. Szpecht /2.11.71/: Funkcje kultury fizycznej i jej bazy materialnej w działalności lecznictwa uzdrowiskowego.

14. dr Andrzej Ziemilski /2.11.71/: Stacje sportów zimowych w krajach alpejskich. Studium z zagadnień planowania przestrzennego i zagospodarowania turystycznego w górach.

15. dr Czesława Skrudlik /14.12.72/: Wczasy dla dzieci i młodzieży - system organizacyjny i zadania wychowawcze.

16. dr Ryszard Kaszubski /5.1.73/: Analiza możliwości zagrożenia walorów leczniczych, wypoczynkowych i turystycznych w Uzdrowisku Świnoujście i regionie nadmorskim powiatu wolińskiego.

Katedra Turystyki AWF została przejęta przez Instytut Turystyki z dniem 2.5.1972 r.

Samodzielna Pręcownia Turystyki w Instytucie Naukowym Kultury Fizycznej

Kierownikiem /1960-1962/ był prof. dr ZYGMUNT FILIPOWICZ, w latach 1960-1972 członek Rady Naukowej Instytutu Naukowego Kultury Fizycznej.

Pracownia działała w latach 1960-1962. Przedmiot badań stanowiły: 1/ rozmieszczenie i natężenie krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego; 2/ wartości społeczne i wychowawcze krajoznawstwa; treść i formy informacji turystycznej.

Przygotowane publikacje Pracowni:

1/ Krajoznawstwo jako treść istotna ruchu turystycznego

Monografia: XV rozdziałów, ss 180 /maszynopis/, 28.XII.61. Autorzy: Stanisław Lenartowicz i Kazimierz Staszewski. Pracę przekazano ZG PTTK, na ręce dr I.Mileskiej, przewodniczącej Komisji Krajoznawczej.

2/ Zagadnienia rozwoju turystyki na Ziemiach Zachodnich i Północnych

Opracowanie: ss 99 + 10 + 4. Autor: Zygmunt Filipowicz. Pracę przedstawiono na sesji Rady Naukowej TRZZ /16-17.VI.61/ w Zielonej Górze. Warszawa 1961.

3/ Sytuacja na rynku wydawnictw turystycznych

ss 30. Autor: mgr Adam Bajcar.

Pracownia turystyki 1960-1962, Instytut Naukowy Kultury Fizycznej. Struktura i działalność w pierwszym X-leciu 1953-1963, ss.4, 5, 11, 25. PWN - Warszawa 1964.

5.4. ZESPÓŁ PROBLEMOWY PODSTAWOWYCH ZAGADNIEŃ PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO PRZY V WYDZIALE PAN /1957-1972/

Zespół powstał w 1957 r. w wyniku powołania przez Komitet Zagospodarowania Ziem Górskich PAN Sekcji i Pracowni Syntez w Warszawie pod kierownictwem prof. dr Jana Chmielewskiego. Sekcja, jako społeczny organ Komitetu, składała się z członków Komitetu reprezentujących różne dyscypliny nauki, była więc organem interdyscyplinarnej współpracy. W skład Sekcji weszli między innymi: prof. dr W. Brzeziński, prof. dr M. Chilczuk, prof. dr J.Papierkowski, prof. dr S. Zych, prof. dr Z. Filipowicz, doc. dr A. Kotarbiński, prof. dr J. Sysak, dr I. Potocki, dr S. Sobolski,dr Z. Szamborski, dr E. Wysocka, dr S. Zawadzki.

Pierwszym zagadnieniem, którym zajęła się Sekcja było opracowanie materiału i wniosku o potrzebie powołania Komitetu Zagospodarowania Przestrzennego Kraju PAN. Prezydium PAN powołało Komitet Zagospodarowania Przestrzennego Kraju w 1958 r. Istnieje on do dnia dzisiejszego i rozwija szeroką działalność badawczą pod kierownictwem prof. dr S. Leszczyckiego.

Po powołaniu Komitetu, Sekcja skoncentrowała swoje zainteresowania badawcze na zagadnieniach "odnowy sił człowieka", a,wobec objęcia zakresem swojej działalności obszaru całego kraju, podporządkowana została bezpośrednio V Wydziałowi PAN jako Zespół używający skrótowej nazwy "Zespół 5P PAN". Podobnie jak dla Komitetu Zagospodarowania Przestrzennego Kraju organem wykonawczym stał się Instytut Geografii PAN, tak dla Zespołu 5P PAN stałym ośrodkiem analitycznym badań stała się Pracownia Planowania Rozwoju Uzdrowisk pod kierownictwem S. Sobolskiego, powołana przez Centralny Zarząd Uzdrowisk w r. 1957, nad której działalnością naukową objął kierownictwo prof. dr J. Chmielewski, a integracja obu tych ostatnich placówek wyrażała się między innymi w tym, że ulokowane zostały we wspólnym pomieszczeniu. Od 1963 r. oba Zespoły nawiązały ścisłą współpracę z Katedrą Turystyki, zorganizowaną w tym czasie przez prof. dr Z. Filipowicza w ramach Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Zgodnym dezyderatem tych trzech placówek, zgłaszanym na konferencjach ogólnokrajowych, było powołanie Instytutu Turystyki,

jako interdyscyplinarnego ośrodka kompleksowych badań nad złożoną problematyką wypoczynku, turystyki i odnowy sił człowieka, jako ośrodka koordynacji badań, a także kształcenia i doskonalenia kadr dla potrzeb nauki i praktyki.

Z chwilą powołania Instytutu Turystyki, wychodząc z założenia, że Instytut Turystyki posiada potencjalne warunki do szerokiego rozwijania prac badawczych nad problematyką naukową wykonywaną w ramach społecznego zaangażowania, kierownik Zespołu 5P PAN, prof. dr J. Chmielewski, wystąpił do Sekretariatu Naukowego V Wydziału PAN o wyrażenie zgody na przekazanie Instytutowi Turystyki zadań badawczych prowadzonych dotychczas przez ten Zespół. W wyniku uzgodnienia z dnia 1.I.1973 r., problematyka naukowa Zespołu 5P PAN przejęta została przez Instytut Turystyki. W przekonaniu, że Instytut Turystyki kontynuować i rozwijać będzie prace badawcze prowadzone przez Zespół 5P PAN, prof. dr J. Chmielewski w wyniku porozumienia z PAN przekazał Instytutowi archiwum wykonanych prac /nieogłoszonych drukiem/ oraz własny księgozbiór naukowy obejmujący kilka tysięcy dzieł naukowych i map. Lokal Zespołu 5P PAN wraz z inwentarzem stanowiącym własność PAN przekazany został innej instytucji PAN.

Ograniczone ramy informacji uniemożliwiają prezentację dorobku a także metodologii prac badawczych, opartych na kompleksowym, systemowym, interdyscyplinarnym podejściu do rozwiązywania problemów naukowych. Dlatego też członkowie byłego Zespołu 5P PAN, doc. dr A. Kotarbiński i dr S. Sobolski, podjęli prace nad próbą przedstawienia zarówno dorobku naukowego i dydaktycznego Zespołu 5P PAN, jak i szkoły myślenia jaką reprezentował kierownik Zespołu, prof. dr J. Chmielewski. Praca ma być zakończona w 1974 r.

5.5. CENTRALNY OŚRODEK DOSKONALENIA KADR KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI

/1967 - 1973/

Omówienie całokształtu działalności Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki wymaga cofnięcia się do roku 1967, kiedy to zarządzeniem Przewodniczącego GKKFiT został powołany Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Turystycznych /Dz.Urz. GKKFiT nr 3/67 poz. 15/, jako wyspecjalizowana placówka koordynująca i nadzorująca działania, zmierzające do podniesienia kwalifikacji zawodowych kadr zatrudnionych w obsłudze ruchu turystycznego.

W roku 1969 zakres działania Ośrodka został rozszerzony o zagadnienia kultury fizycznej /Dz.Urz. GKKFiT nr 10/69 poz. 31/. Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki został zlikwidowany z dniem 1 kwietnia 1973 r. Zadania jego przejął częściowo Instytut Turystyki, Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie /Dz.Urz. GKKFiT nr 4/73 poz. 19/.

Zadaniem Ośrodka było organizowanie działalności związanej z doskonaleniem i dokształcaniem zawodowym kadr dla potrzeb kultury fizycznej i turystyki /początkowo tylko dla potrzeb turystyki/ oraz koordynowanie przedsięwzięć innych instytucji w tym zakresie.

Sześcioletni okres działalności Ośrodka można podzielić na dwa etapy.

W pierwszym, do roku 1969, szczególnie dużego nakładu pracy wymagało ukształtowanie profilu działania CODKT, co znalazło swój wyraz w wielu aktach normatywnych, jakie ukazały się w tym okresie, przy redagowaniu których Ośrodek był inspiratorem lub konsultantem. W tym okresie dokonano poważnej pracy badawczej dotyczącej stanu kwalifikacji podstawowej kadry turystycznej. Badaniem objęto 7,3 tys. osób zatrudnionych na 288 różnych stanowiskach pracy, charakterystycznych dla obsługi turystyki /pominięto służby finansowe, administracyjne, zaopatrzeniowe itp./. Badanie nie objęło również pracowników kuchni i pokojowych, a

zatem nie było w pełni reprezentatywne. Z ogólnej liczby badanych wyodrębniono 1,6 tys. osób pełniących funkcje kierownicze.

Celem przeprowadzonych badań, których wyniki zostały opublikowane w dwutomowym wydawnictwie CODKT pt. "Kwalifikacje zawodowe kadry turystycznej" /autorzy:dr Wiesław Jędrzycki i mgr Krystyna Szajdakowska/, było zebranie danych o liczebności kadry turystycznej na wytypowanych stanowiskach, o poziomie jej wykształcenia ogólnego i zawodowego, znajomości języków obcych, odbytych kursów szkoleniowych, wysokości zarobków, stażu pracy. Wyniki tych badań miały służyć za podstawę określania polityki GKKFiT w dziedzinie kształcenia i doskonalenia kadr turystycznych i stworzenia adekwatnego do potrzeb systemu dokształcania i doskonalenia zawodowego, zapewniającego zgodne z taryfikatorami kwalifikacje kadry turystycznej. Efekty badań były zaskakująco niekorzystne. Niestety, nie spowodowały jednak wdrożenia kompleksowego programu niezbędnych działań.

W drugim etapie działalności Ośrodka, przypadającym na lata 1969-1972 i pierwszy kwartał roku 1973, dominują prace związane z organizowaniem kursów doskonalenia zawodowego, tworzeniem sieci "organizatorów szkoleń" oraz akcją wydawniczą.

Zorganizowano następujące kursy i kursokonferencje szkoleniowe:

- "Wiedza fachowa dla dyrektorów biur podróży i organizacji turystycznych"
- "Organizacja pracy w administrowaniu sportem"
- "Funkcjonowanie służb kadrowych"
- "Zastosowanie teorii organizacji i zarządzania w pracy biur podróży"
- "Efektywność kierowania"/uczestnicy: kierownicy WKKFiT-ów i sekretarze polskich związków sportowych/
- "Funkcjonowanie służb kadrowych w resorcie GKKFiT"
- "Organizacja i technika rachunkowości oraz zasady planowania i finansowania działalności w nadzorowanych jednostkach społecznych"

- "Wiedza dla wykładowcy"
- "Odnowa biologiczna organizmu"
- "Zagadnienia wychowawcze w sporcie"
- "Nowoczesne zarządzanie" /dwuetapowy kurs obligatoryjny dla kadry kierowniczej GKKFiT/
- "Organizacja pracy i kierownictwo" /dwuetapowy obligatoryjny kurs dla kadry kierowniczej instytucji i organizacji turystycznych/
- "Organizacja i metody dokształcania i doskonalenia kadr" /dwu etapowy kurs dla "organizatorów szkoleń" w dziedzinie turystyki/
- Kursy szkoleniowe w NRD dla sześciu grup pilotów polskich biur podróży obsługujących turystów z NRD i NRF.
- "Kontrola w organizacji zarządzania resortem kultury fizycznej i turystyki".

Dla kierowników szkolnych wycieczek turystyczno-krajoznawczych sfinansowano ogółem 520 kursów, podczas których przeszkolono 26 tys. nauczycieli-kierowników tych wycieczek.

Wymienienie wszystkich pozycji wydawniczych Ośrodka przekracza ramy tego opracowania. Należy jednak wspomnieć przynajmniej o tych pozycjach, które nadal są przydatne w prowadzeniu akcji, mających na celu dalsze systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry turystycznej, a mianowicie:

1971 - "Zarys koncepcji podnoszenia kwalifikacji kadr w dziedzinie turystyki" - praca zbiorowa pod kierunkiem dr J. Sierpińskiego,

1972 - "Ramowy program doskonalenia kadr kierowniczych zatrudnionych w turystyce" - praca zbiorowa pod kierunkiem dr J. Sierpińskiego /w przygotowaniu nowe wydanie/,

1972 - "Poradnik organizatora dokształcania i doskonalenia pracowników - zagadnienia wybrane" - praca zbiorowa,

1973 - "Polska literatura turystyczna 1945-1972" bibliografia

adnotowana, dla celów szkoleniowych Antoni i Danuta Jackowscy /w druku - poprzednie wydanie z 1970 r./,

1973 - "Wybrane zagadnienia z prawa" /dla zakładów hotelarskich i biur podróży/ - Zygmunt Bałkowski

w druku "Zbiór przepisów z zakresu dokształcania i doskonalenia zawodowego w dziedzinie turystyki" - Henryk Łukaszewski.

Powyższy, z konieczności bardzo skrótowy przegląd działalności Ośrodka za okres 1967 - 1973, byłby niepełny, gdyby zostały w nim pominięte nazwiska osób, które kierowały tą działalnością. W pierwszym etapie /1967-1969/ dyrektorem CODKT był mgr Marian Bark, a kierownikami Zespołów: mgr Krystyna Szajdakowska i mgr Janusz Podoski. W drugim etapie /1969-1971/ dyrektorem była dr Barbara Karolczak-Biernacka, a następnie /1971-1973/ dr Jerzy Sierpiński, a kierownikami Zespołów: Organizacyjnego - mgr Andrzej Sobolewski, Kultury Fizycznej - mgr Barbara Treutz, Turystyki - Grażyna Konsewicz.

Funkcje głównego księgowego pełniła w tym okresie Teresa Zakrzewska, a następnie Jolanta Wieczorkowska. Od sierpnia 1972 do likwidacji CODKKFiT z dniem 31 marca 1973, wobec zaabsorbowania dyrektora Ośrodka pracami w Instytucie Turystyki, funkcje zastępcy dyrektora pełniła mgr Barbara Treutz.

6. STRUKTURA I ORGANIZACJA INSTYTUTU

Instytut Turystyki powołany został uchwałą nr 108 Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 1972 r.[1/]

Z dniem 1 lipca 1972 r. Instytut przejął zadania naukowo-badawcze z zakresu turystyki realizowane dotyczczas przez katedry i zakłady Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, Instytut Naukowy Kultury Fizycznej w Warszawie, Zakład Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT we Wrocławiu oraz Ośrodek Studiów Urządzeń Sportowych i Turystycznych GKKFiT w Poznaniu.[2/] W roku 1973, z dniem 1 kwietnia do Instytutu włączony został również Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie[3/].

Uchwała nr 108 Rady Ministrów oraz statut Instytutu[4/] w sposób szczegółowy określiły zadania Instytutu, jako resortowej placówki naukowo-badawczej, do której należy przede wszystkim prowadzenie badań związanych z turystyką i wypoczynkiem, współudział we wdrażaniu wyników tych badań i współdziałanie w tym zakresie z innymi placówkami oraz kształcenie i doskonalenie kadr specjalistów.

Funkcję pełnomocnika GKKFiT do spraw organizacji Instytutu Turystyki kierownictwo resortu powierzyło prof. dr hab. Zygmuntowi Filipowiczowi, który następnie został powołany na stanowisko zastępcy dyrektora d/s naukowo-badawczych oraz przejął obowiązki związane z pełnieniem funkcji dyrektora Instytutu.

Zastępcą dyrektora d/s organizacyjno-kadrowych mianowany został dr nauk ekon. Jerzy Sierpiński, równocześnie pełniący funkcję dyrektora Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki.

Jako podstawowe komórki organizacyjne w skład Instytutu wchodzą:

- - - - - - - - - - - - - - - -

1/ Monitor Polski nr 26, poz. 146.

2/ Zarządzenie nr 18 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 20 maja 1972 r.

3/ Zarządzenie nr 16 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 15 marca 1973 r.

4/ Załącznik do zarządzenia nr 18 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 20 maja 1972 r.

- Zakład Problemów Społecznych Turystyki /4 pracownie/,
- Zakład Ekonomiki i Organizacji Turystyki /3 pracownie/,
- Zakład Zagospodarowania Turystycznego /1 pracownie/,
- Zakład Budownictwa Turystycznego,
- Ośrodek Dokumentacji i Informacji Naukowej /3 pracownie/,
- Pracownia Doskonalenia Kadr Turystyki,
- Dział Administracyjno-Ekonomiczny

oraz 7 samodzielnych jednostek terenowych - oddziały w Poznaniu i we Wrocławiu oraz pracownie w Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, Szczecinie i Toruniu.[5/]

Powołanie Instytutu jako placówki badawczej o charakterze interdyscyplinarnym wymaga odpowiednio dobranego personelu naukowego o różnych specjalnościach, współdziałania komórek organizacyjnych i jednostek terenowych, prawidłowej organizacji pracy badawczej i sprawnej administracji.

Do Instytutu włączone zostały jednostki działające w zakresie turystyki, ale o różnych kierunkach działania, odmiennej organizacji i różnym stopniu przygotowania do prowadzenia pracy naukowo-badawczej. To też jeszcze w okresie organizowania Instytutu i tworzenia nowego zespołu pracowników koniecznym było skonkretyzowanie merytorycznej koncepcji programu badawczego, selekcja podjętych poprzednio tematów oraz stworzenie warsztatu naukowego.

W oparciu o krytyczną ocenę stanu wyjściowego, stanu i rozmieszczenia kadr naukowych, oraz analizę kierunków rozwojowych turystyki i głównych interdyscyplinarnych kierunków działań poz-

- - - - - - - - - - - - - - -

5/ Dotychczasowa struktura organizacyjna oparta jest na schemacie w/g załącznika do zarządzenia nr 18 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 20 maja 1972 r., zarządzenia nr 26 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 21 czerwca 1972 r. oraz zarządzeń Dyrektora Instytutu: z dnia 1 grudnia 1972 r., nr 5 z dnia 8 marca 1973 r., nr 7 z dnia 28 marca 1973 r.

nawczych, opracowano plan prac naukowo-badawczych na lata 1973-1975.[6/]

Dla prawidłowego działania i współpracy jednostek badawczych przyjęto jako zasadę, iż pracownie oddziałów i pracownie terenowe utrzymują więź funkcjonalną z właściwym zakładem.

Równolegle do prac merytorycznych opracowano założenia organizacyjne i uporządkowano szereg spraw podstawowych dla właściwego funkcjonowania Instytutu.

Regulamin organizacyjny Instytutu Turystyki[7/] jest podstawowym dokumentem, umożliwiającym uporządkowane, prawidłowe działanie i współpracę jednostek organizacyjnych, ustalającym szczegółową strukturę i zakres działania poszczególnych zespołów pracowniczych.

System finansowy Instytutu jako jednostki budżetowej oparty jest o zasadę samodzielności dysponowania środkami pieniężnymi w ramach ustalonych planem finansowym. Preliminarz budżetowy Instytutu podlega zatwierdzeniu przez Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki, oddziałów i pracowni terenowych - przez Instytut.

Zgodnie z przepisami dotyczącymi instytutów naukowo-badawczych od dnia 1 października 73 r. podjęło pracę kolegium Instytutu Turystyki. Regulamin kolegium oraz projekt regulaminu rady naukowej precyzują sposób działania i zakres ich kompetencji jako organów doradczych i opiniodawczych kierownictwa Instytutu.

Przedstawiony tu zarys prac, których wykonanie warunkowało realizację statutowych zadań młodej placówki badawczej już od momentu jej powołania, daje pogląd, ile ważnych i niełatwych spraw, dzięki staraniom pracowników, zostało załatwionych w ciągu stosunkowo krótkiego okresu w niesprzyjających warunkach lokalowych /np. w Warszawie przypada zaledwie około 3 m^2 powierzchni lokalu na pracownika/.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

6/ ogłoszony w „Biuletynie Informacyjnym" Instytutu Turystyki - 1973 r., wyd. specjalne poświęcone omówieniu rocznej działalności Instytutu.

7/ wprowadzony zarządzeniem nr 6 Dyrektora Instytutu Turystyki z dnia 28 marca 73 r.

6.1. ZATRUDNIENIE W INSTYTUCIE TURYSTYKI

w okresie od 1.07.72 do 31.12.73

Jednostki organizacyjne Instytutu wg stanu na 31.12.1973 r.	Liczba zatrudnionych							
	1.07.72		1.01.73		1.07.73		31.12.73	
	na etatach							
	pełn.	niep.	pełn.	niep.	pełn.	niep.	pełn.	niep.
Centrala w Warszawie	24	11	38	24	61	21	71	22
oddziały: w Poznaniu	16	4	15	5	13	5	22	5
we Wrocławiu	16	3	19	4	22	3	31	5
pracownie w Bydgoszczy	10	3	10	4	12	4	10 a/	5
w Katowicach	3	1	3	1	4	1	7	2
w Krakowie	9	-	6	1	11	1	20	2
w Szczecinie	3	-	4	1	5	1	6	1
w Toruniu	-	-	-	-	-	-	9	3
ogółem:	81	22	95	40	128	36	176	45
w tym: prac.naukowo-bad.	48	8	51	13	72	10	108	9
prac.inż.-techn.	17	1	19	5	22	4	26	10

a/ zmniejszenie stanu na skutek przeniesienia pracowników z Bydgoszczy do nowo utworzonej pracowni w Toruniu.

W początkowym okresie działalności Instytutu zmiany w zatrudnieniu spowodowane były zmianami organizacyjnymi i nowymi warunkami płacy, w okresie późniejszym - dostosowywaniem kadry jednostek do nowych funkcji w Instytucie.

W kadrze naukowej poważny udział mają młodzi pracownicy naukowo-badawczy /z tytułem magistra/ różnych specjalności.

6.2. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH W INSTYTUCIE TURYSTYKI

W Instytucie nie ma Podstawowej Organizacji PZPR. Wśród członków Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej najliczniejszą grupę partyjną stanowią pracownicy zatrudnieni w Warszawie /11 członków/, należący do POP przy Głównym Komitecie Kultury Fizycznej i Turystyki. W oddziale w Poznaniu 7 członków partii tworzy własną Podstawową Organizację Partyjną. Członkowie partii pracujący w pozostałych jednostkach terenowych należą do terenowych organizacji partyjnych.

Rada Zakładowa Związku Zawodowego Pracowników Państwowych i Społecznych przy Instytucie Turystyki rozpoczęła działalność w dniu 13 lutego 1973 r. obejmując swym działaniem 69 członków związku zatrudnionych w Warszawie, Szczecinie i Katowicach. Zakres działania Rady Zakładowej obejmował przede wszystkim sprawy socjalno-bytowe oraz personalne - jak np. współpraca z dyrekcją Instytutu przy kształtowaniu polityki personalnej, zwłaszcza w trudnym okresie organizacji. Z wczasów w ośrodkach COSTiW w Cetniewie i Giżycku skorzystało 34 pracowników i 52 członków ich rodzin, na koloniach i obozach przebywało 7 dzieci. Z przeprowadzonej przez Radę Zakładową akcji dobrowolnych świadczeń na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia wpłynęła kwota 1.881,- zł. Przy budowie Wisłostrady członkowie związku przepracowali 136 godzin.

Kasa Zapomogowo-Pożyczkowa Zw.Zaw.Pracowników Państwowych i Społecznych przy Instytucie Turystyki istnieje od 7 maja 1973r.i zrzesza 71 członków z Warszawy, Katowic i Krakowa. Na środki finansowe Kasy składają się wkłady członków na kwotę ca 27.000 zł. oraz pożyczka Zarządu Okręgu w kwocie zł 30.000. Do końca grudnia 1973r.udzielono 27 pożyczek, w tym 23 długoterminowych.

6.3. WYKAZ ADRESÓW I TELEFONÓW INSTYTUTU TURYSTYKI I PLACÓWEK TERENOWYCH

Centrala	ul.Merliniego 9a 02-511 Warszawa	tel. 44-61-67 lub 44-63-47
Dyrektor /Sekretariat/	- " -	wew. 3
Z-ca Dyrektora	- " -	wew. 1
Zakład Problemów Społecznych Turystyki	- " -	wew. 4
Zakład Ekonomiki i Organizacji Turystyki	- " -	wew. 2
Ośrodek Dokumentacji i Informacji Naukowej	- " -	wew. 16
Pracownia Dokumentacji i Informacji	- " -	wew. 5
Pracownia Wydawnicza	- " -	wew. 15
Biblioteka	- " -	wew. 6
Główny Księgowy	- " -	wew. 20
Sekcja Finansowo-Budżetowa	- " -	wew. 19
Sekcja Kadr	- " -	wew. 14
Dział Administracyjno-Ekonomiczny	- " -	wew. 13
Sekretariat Naukowy	Plac Żelaznej Bramy 1 00-136 Warszawa	20-45-05
Zakład Zagospodarowania Turystycznego	- " -	20-34-75
Oddział w Poznaniu	ul.Ratajczaka 44 61-728 Poznań	54-801
Oddział we Wrocławiu	ul. Rynek 45 50-116 Wrocław	36-829 39-139 81-663
Pracownia w Bydgoszczy	ul.Korczaka 6/55 85-319 Bydgoszcz	31-622 33-223

Pracownia w Katowicach	ul.Mariacka 7	37-908
	40-014 Katowice	38-111
Pracownia w Krakowie	ul.Oleandry 4	39-665
	30-060 Kraków	
Pracownia w Szczecinie	ul.Tkacka 55	44-557
	70-556 Szczecin	
Pracownia w Toruniu	ul.Wojska Polskiego 43/45	30-738
		31-469
	87-100 Toruń	

7. WYKAZ PUBLIKACJI PRACOWNIKOW INSTYTUTU TURYSTYKI w latach 1972-1973 x/

1. Baranowska-Janota Maria - "Ocena środowiska geograficznego dla turystyki zimowej". W: "Główne problemy rozwoju turystyki zimowej w Polsce", Instytut Turystyki, Warszawa-Kraków, 1973.

2. Baranowska-Janota Maria - "Wartości graniczne klas walorów turystycznych dla różnych form ruchu turystycznego". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s.40--41.

3. Baranowska-Janota Maria - "Mapa walorów turystycznych". Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej, CRZZ /w druku/.

4. Baranowska-Janota Maria - "Rzeźba południowej części Podgórza Szydłowskiego oraz Płaskowyżu Szanieckiego na tle paleogeografii sarmatu". Rocznik WSP - Kraków /w druku/.

5. Beyer William - "Umowy w międzynarodowym obrocie turystycznym zawierane pomiędzy polskimi i zagranicznymi biurami podróży". Biuletyn Informacyjny IT nr 7/1973, s. 25-34.

6. Beyer William - "Umowy uczestnictwa w wycieczkach zagranicznych organizowanych przez polskie biura podróży". Biuletyn Informacyjny IT /w druku/.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

x/ Nie zawiera wszystkich publikacji pracowników IT.

7. Błądek Zenon - "Hotele typu Novotel". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7/ /1972, s. 117-126.

8. Błądek Zenon - "Nowe hotele francuskie". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 8/1973, s. 165-183.

9. Błądek Zenon - "Hotel "Scandinavia" w Kopenhadze kat. Lux". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 9/1973, s. 101-117.

10. Błądek Zenon - "Hotel Forum". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

11. Błądek Zenon - "Kierunki rozwoju hoteli w Polsce z punktu widzenia potrzeb turystów zagranicznych". Biuletyn Informacyjny IT nr 1/1973, s. 39-47.

12. Bohdanowicz Jerzy - "Powiązania funkcjonalno-przestrzenne w turystyce". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej" - Zakopane, październik 1973. Zeszyt: Sekcja ekonomiki turystyki, s.5-8.

13. Bohdanowicz Jerzy
Mikułowski Bogdan
Werner Zbigniew
Wyrzykowski Jerzy
Ziółkowski Zbigniew - "Materiały wyjściowe do programu ochrony walorów i zasobów środowiska przyrodniczego obszarów, szlaków i obiektów turystycznych". Powielone w MGTiOŚ, Warszawa 1973, s. 66.

14. Borne-Falencik Hanna - "Problemy wypoczynku młodzieży w dużym zakładzie pracy"/Huta "Warszawa"/. W: "Wartości społeczne turystyki studenckiej". Sesja Naukowa AWF i ZSP, Warszawa 1972.

15. Borne-Falencik Hanna
Bystrzanowski Juliusz
Mikuliszyn Jan - "Organizacja czynnego wypoczynku w obiekcie hotelarskim". TNOiK, Kraków /w druku/.

16. Bystrzanowski Juliusz - "Model organizacyjny turystyki studenckiej". W: "Wartości społeczne turystyki studenckiej". Sesja Naukowa AWF i ZSP, Warszawa 1972.

17. Bystrzanowski Juliusz - "Wszystko o Warszawie". Przewodnik, Informator. GiT /w druku/.

18. Bystrzanowski Juliusz - Patrz poz. 15.

19. Cosma Andrzej
Krasnodębski Zbigniew - "Wybrane problemy zagospodarowania turystycznego Polski". Biuletyn Informacyjny IT nr 1/1973, s. 27-34.

20. Cosma Andrzej - Patrz poz. 110.

21. Chmielewski Olaf
Kubicz Bolesław,
Węgiełek Bogumił
Ziemilski Andrzej - "Masyw Śnieżnika" - Koncepcja zagospodarowania" - Informacja wstępna. Instytut Turystyki, Warszawa, październik 1972, s. 22.

22. Chmielewski Olaf
Kubicz Bolesław
Węgiełek Bogumił
Ziemilski Andrzej - "Śnieżnik - plan zagospodarowania turystycznego" /Założenia wyjściowe. Układ funkcjonalno-przestrzenny. Charakterystyka programowa/. Instytut Turystyki, Warszawa 1972, s. 75.

23. Chmielewski Olaf
Kubicz Bolesław
Węgiełek Bogumił
Ziemilski Andrzej - "Śnieżnik. Wstępna koncepcja zagospodarowania rejonu Śnieżnika". Instytut Turystyki, Warszawa 1973, s. 39.

24. Chmielewski Olaf - "Model obsługi komunikacyjnej obszaru rekreacyjnego w górach na przykładzie masywu Śnieżnika". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

25. Chmielewski Olaf - Patrz poz. 119 /Kubicz/.

26. Cholewa Krystyna - "Koncepcja rozwoju wsi zimowiskowych w Polsce". W: "Główne problemy rozwoju turystyki zimowej w Polsce". Instytut Turystyki, Warszawa-Kraków 1973.

27. Cholewa Krystyna - "Niektóre problemy zimowego ruchu turystycznego w aspekcie badań socjologicznych i statystycznych w woj. krakowskim i katowickim". "Ruch turystyczny" nr 2/1973 /w druku/.

28. Chrzanowska Urszula, Krasnodębski Zbigniew - "Problemy aktywizacji budownictwa mieszkalno-pensjonatowego". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 17-21.

29. Chudoba Tadeusz - "Wychowanie przez turystykę a struktura imprez turystycznych". W: "Wartości społeczne turystyki studenckiej". Sesja Naukowa AWF i ZSP, Warszawa 1972, s. 40-52.

30. Chudoba Tadeusz - "Wychowanie przez turystykę. Zarys teorii i metodyki turystyki". W: "Problemy uzdrowiskowe" z. 3/63, 1972.

31. Chudoba Tadeusz, Dzierżanowski Lech - "Geografia turystyczna Polski". Skrypt PTE, Kraków 1972.

32. Chudoba Tadeusz - "Kulturowe aspekty turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/ /1973, s. 24-26.

33. Chudoba Tadeusz - "Bezpośrednie i pośrednie formy akwizycji w turystyce zagranicznej".

- "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej" - Zakopane, październik 1973. Referat w sekcji problemów społecznych, s. 6.

34. Chudoba Tadeusz - Głos w dyskusji ogólnej..."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

35. Dębski Lech Andrzej - "Problemy lokalizacji hoteli w aglomeracjach wielkomiejskich". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 73-77.

36. Dębski Lech Andrzej - "Obliczanie powierzchni parcel dla zakładów hotelarskich sytuowanych na terenach zainwestosowania budowlanego". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7/1972, s. 7-64.

37. Dębski Lech Andrzej - "Kartograficzna metoda wyznaczania stref i obszarów lokalizacyjnych dla zakładów hotelarskich na terenach aglomeracji miejskich". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 8/ /1973, s. 5-30.

38. Dębski Lech Andrzej - "Rachunek ekonomicznej efektywności inwestycji jako kryterium lokalizacji szczegółowej zakładów hotelarskich na terenach aglomeracji miejskich". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 8/1973, s. 31-40.

39. Dębski Lech Andrzej - "Kojarzenie funkcji hotelarskiej z innymi funkcjami usługowymi we wspólnych układach przestrzennych ośrodków i zespołów usługowych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego nr 9/1973, s. 5-64.

40. Dębski Lech Andrzej - "Infrastruktura przemysłu hotelarskiego - wybrane problemy programu". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

41. Dębski Lech Andrzej - "Charakterystyka programów zakładów hotelowych /hotelarstwa tradycyjnego/". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

42. Dębski Lech Andrzej - "Charakterystyka programu zakładu hotelarstwa komplementarnego i campingów". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

43. Dębski Lech Andrzej - "Obozowiska, ośrodki turystyczne - próba definicji". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

44. Dębski Lech Andrzej - "Budowa hoteli w Polsce dla potrzeb turystyki zagranicznej". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej" - Zakopane, październik 1973. Referat w sekcji ekonomicznej.

45. Dębski Lech Andrzej - "Some aspects of the infrastructure problem in the turism in the west centres and the hotel and gastronomic trades". Wyd.: XXIV Congress International HO-RE-CA.

46. Dębski Lech Andrzej - "Programowanie i lokalizacja urządzeń turystycznych /streszczenie rozprawy doktorskiej/". Zeszyty Dokumentacji Geograficznej, Instytut Geografii PAN /w druku/.

47. Dębski Lech Andrzej - Informacja o przebiegu konferencji naukowej na temat: "Osiągnięcia i potrzeby badawcze w woj. koszа-

lińskim do 1980 r.". Biuletyn Informacyjny IT nr 9/1973.

48. Dębski Lech Andrzej - Głos w dyskusji ogólnej..."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

49. Drzewiecki Maciej - "Problematyka wdrożeniowa w działalności Instytutu Turystyki - Chełmno". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s. 44-45.

50. Drzewiecki Maciej - "Współczesne ujęcia treści przewodników turystycznych" Jantarowe Szlaki nr 10/124/1973.

51. Drzewiecki Maciej - "Turystyczne zagospodarowanie przestrzenne Chełmna jako ośrodka krajoznawczego /zasady ogólne zagospodarowania miejscowości krajoznawczych i przykładowe rozwiązania projektowe/". Instytut Turystyki, Warszawa 1973 /w druku/.

52. Drzewiecki Maciej - Współautorstwo -"Atlas województwa bydgoskiego". Wydawnictwo Geologiczne 1973.

53. Dysarz Roman - "Degradacja środowiska przyrodniczego obszarów turystycznych w świetle badań prowadzonych przez Toruńską Pracownię Instytutu Turystyki". Zeszyty Naukowe "Pax" /w druku/.

54. Dysarz Roman - Patrz poz. 265.

55. Dysarz Roman - Patrz poz. 266.

56. Dzierbiński Jarosław - "Zastosowanie technologii uprzemysłowionej w budownictwie obiektów hotelowych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7/1972.

57. Dzierbiński Jarosław - "Technologia uprzemysłowiona w obiektach hotelarskich". Instytut Turystyki, Oddział w Poznaniu, 1973.

58. Dzierbiński Jarosław - "Studium układu funkcjonalnego recepcji wraz z serwisem usług w obiektach hotelowych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 9/1973, s. 65-97.

59. Dzierbiński Jarosław - "Podstawy wymiarowania holu recepcyjnego w obiektach hotelowych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

60. Dzierbiński Jarosław - "Metody budownictwa uprzemysłowionego oraz ich wpływ na kształtowanie obiektów stałych bazy turystycznej"."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

61. Dzierżanowski Lech - Patrz poz. 31.

62. Dzierżanowski Lech - Hasła - Województwo gdańskie, olsztyńskie, białostockie, bydgoskie, lubelskie. W:"XXX-lecie Polski Ludowej", PWN /w druku/.

63. Filipowicz Zygmunt - "Zadania i struktura organizacyjna Instytutu Turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 1/1973, s. 5-14.

64. Filipowicz Zygmunt - "Turystyka i wypoczynek jako jeden z zasadniczych mierników warunkujących poziom życia i rozwoju społeczeństwa oraz podstawowy element zagospodarowania przestrzennego". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s. 5-7.

65. Filipowicz Zygmunt - "Kompleksowy program ochrony środowiska i udział Instytutu Turystyki w pracach GKKFiT". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 48-49.

66. Filipowicz Zygmunt - "Założenia w sprawie zagospodarowania Zalewu i Mierzei Wiślanej". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 52-53.

67. Filipowicz Zygmunt - "Międzynarodowe stowarzyszenie naukowych ekspertów turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 50-51.

68. Filipowicz Zygmunt - "Problem dyskusji nad określeniem zakresu zadań, metod pracy i ukierunkowaniem rozwoju Instytutu Turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 6/1973, s. 45-47.

69. Filipowicz Zygmunt
Skórzyński Zygmunt - "Model wypoczynku i turystyki w PRL w perspektywie roku 2000. Zarys tez ogólnych". Biuletyn Informacyjny IT nr 6/1973, s. 14-28.

70. Filipowicz Zygmunt - "Węzłowe problemy turystyki" - "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej" Zakopane - październik 1973. Zeszyt: Referaty plenarne s. 1-20.

71. Filipowicz Zygmunt - "XXIII Kongres AIEST". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 39-40.

72. Filipowicz Zygmunt - Patrz poz. 110.

73. Filipowicz Zygmunt - "Turystyka - zjawisko społeczne i ekonomiczne". Wykład inauguracyjny, wygłoszony dnia 12.XII.1973 r. z

okazji otwarcia Uniwersytetu Ludowego w Rudziskach Pasymskich pow. Szczytno. Materiały ZG Związku Socjalistycznej Młodzieży Wiejskiej i Rady Głównej Zrzeszenia LZS, s. 11, Warszawa 1973.

74. Filipowicz Zygmunt - "Turystyka - zjawisko ekonomiczne". "Urządzenia turystyczne". Wydawnictwo Arkady, wyd. II, s. 399. Artykuł s. 10-14, Warszawa 1973.

75. Filipowicz Zygmunt - "Instytut Turystyki". Biuletyn Informacyjny GKKFiT nr 5-6, s. 46-48, Warszawa 1972.

76. Filipowicz Zygmunt - "XXII Kongres AIEST w Stambule". Biuletyn Informacyjny GKKFiT nr 12, s. 29-32, Warszawa 1972.

77. Filipowicz Zygmunt - "Czas wolny społecznie użyteczny". Sesja Naukowa AWF w Warszawie i Zrzeszenia Studentów Polskich. W: "Wartości społeczne turystyki studenckiej", s. 11-33, Warszawa 1972.

78. Filipowicz Zygmunt - "Czas wolny od pracy obowiązkowej jest kategorią społeczną". Wypowiedź na Zespole d.s. Sportu, Turystyki i Wypoczynku Po Pracy, XI/1972. Materiały z VII Kongresu Związków Zawodowych, s. 5, Warszawa 1972.

79. Filipowicz Zygmunt - "Zagospodarowanie Śnieżnika Kłodzkiego i inne prace Instytutu Turystyki". Biuletyn Informacyjny GKKFiT nr 5-6-7, s. 1-5, Warszawa 1973.

80. Gac Janusz - "Strategia rozwoju turystyki w przestrzennym zagospodarowaniu kraju". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 44-46.

81. Gajdzik Bonifacy - "Wycieczki autokarowe mieszkańców wielkich miast polskich". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s. 24-27.

82. Gajdzik Bonifacy
Suboczowa Maria - "Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku w Chorzowie - modelowy ośrodek wypoczynku po pracy i nauce". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 84-99.

83. Gajdzik Bonifacy
Suboczowa Maria - "Przejazdy wycieczkowe za biletami powrotnymi PKP ze zniżką 33%". Biuletyn Informacyjny IT nr 7/1973, s.14-24.

84. Gajdzik Bonifacy - "Osadnictwo rekreacyjne w województwie katowickim". Studia nad ekonomiką regionu. Tom 3, Wyd. Śląski Instytut Naukowy, Katowice 1972, s.183-189.

85. Gajdzik Bonifacy - "Twórcy polskiej turystyki - wizerunek z pamięci". "Gościniec" nr 45, Wyd. ZG PTTK, Warszawa 1973.

86. Gajdzik Bonifacy - "Zakłady pracy w GOP udostępnione do zwiedzania". GOP - Materiały dla przewodników miejskich, Wyd. WKKFiT - PTTK, s. 50-51, Katowice 1973.

87. Gajdzik Bonifacy - Patrz poz. 110.

88. Gotowt-Jeziorska Alicja
Bańska Maria
Shouko Wilian - "Zarys metody zagospodarowania rekreacyjnego terenów po eksploatacji piasku podsadzkowego". W: "Pracach Studium Podyplomowego Urbanistyki Wy-

działu Architektury Politechniki Warszawskiej", PWN, Warszawa 1973, s.64-72.

89. Habela Ewa - "X Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków PTTK", Jantarowe Szlaki nr 8-9/1972, s. 47-48.

90. Habela Ewa - "Zagospodarowanie Świnoujścia dla potrzeb turystyki krajoznawczej", Jantarowe Szlaki /w druku/.

91. Handzełko Zofia - "Informacja naukowa w Instytucie Turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 1/1973, s. 62-63.

92. Iwicki Stefan - "Wstępna ocena przydatności środowiska geograficznego powiatu tucholskiego dla potrzeb turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 42-43.

93. Iwicki Stefan - "Środowisko geograficzne w turystycznym planowaniu przestrzennym". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s.48-50.

94. Iwicki Stefan - "Okolice Górzna i Lidzbarka Welskiego - kraina leśnych rezerwatów". Jantarowe Szlaki nr 9/123/1973.

95. Iwicki Stefan - Patrz poz. 261.

96. Janicki Bohdan - "Dorobek i zamierzenia Oddziału Instytutu Turystyki w Poznaniu". Biuletyn Informacyjny IT nr 7/1973, s. 42-44.

97. Jaworski Jerzy - "Sauny eksploatowane na terenie kraju". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7/1972, s. 135-150.

98. Józefczyk Kazimierz - "Rola krajobrazu w planowaniu przestrzennym terenów wypoczynku świątecznego". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej" CRZZ /w druku/.

99. Klimaszewski Kazimierz - "Problemy turystycznego zagospodarowania szlaków wodnych w Polsce". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 10-16.

100. Klimaszewski Kazimierz - "Założenia rozwoju turystyki wodnej w latach 1971-1985". Instytut Turystyki /w druku/.

101. Klimaszewski Kazimierz - Patrz poz. 110.

102. Klimaszewski Kazimierz - "Podstawowe kierunki rozwoju turystyki wodnej w Polsce w latach 1973-1985". - GKKFiT.

103. Konsewicz Grażyna - "VII Konferencja problemowa w Zrzeszeniu Polskich Hoteli Turystycznych". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s. 29-32.

104. Konsewicz Grażyna - "Technologia usług hotelarskich"- skrypt TNOiK, Kraków.

105. Konsewicz Grażyna - "XXIV Kongres International HO-RE-CA". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 41-42.

106. Konsewicz Grażyna - "Problemy hoteli robotniczych". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

107. Krasnodębski Zbigniew - Patrz poz. 28.

108. Krasnodębski Zbigniew - "Wybrane problemy techniczno-ekonomiczne zabudowy rzek w świetle potrzeb turystyki i wypoczynku" "Miasto" nr 10/1972.

109. Krasnodębski Zbigniew - Patrz poz. 19.

110. Krasnodębski Zbigniew
Cosma Andrzej
Filipowicz Zygmunt
Gajdzik Bonifacy
Klimaszewski Kazimierz
Mikułowski Bogdan
Przybyszewska-Gudelis Romana
Rolewicz Czesława
Stęporowski Janusz
Węgiełek Bogumił
Wyrzykowski Jerzy
- "Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r.". Instytut Turystyki, Warszawa 1974 /w druku/.

111. Krasnodębski Zbigniew - Głos w dyskusji ogólnej..."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej" CRZZ /w druku/.

112. Kroman Krystyna - "Problematyka wdrożeniowa w działalności Instytutu Turystyki - Stargard Szczeciński". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s.45-46.

113. Kroman Krystyna - "Zagospodarowanie Świnoujścia jako ośrodka krajoznawczego - tematem konferencji problemowej". Biuletyn Informacyjny IT nr 9, Warszawa 1973.

114. Kroman Krystyna - "Dzieje Kamiennej Grobli - traktu między Szczecinem a Dąbiem","Jantarowe Szlaki" nr 5-6, 1973, s.50-53.

115. Kroman Krystyna - "Sprawozdanie z konferencji problemowej w Stargardzie pt. "Zagospodarowanie Stargardu Szczecińskiego dla potrzeb turystyki krajoznawczej"". Instytut Turystyki - Pra-

cownia w Szczecinie i Prezydium MRN w Stargardzie, 1973.

116. Kroman Krystyna - "Sesja Stowarzyszenia Historyków Sztuki w Słupsku", "Jantarowe Szlaki" nr 12, 1972, s. 54-55.

117. Kroman Krystyna - Hasła: "Szczecin" i "Lipiany". "Miejskie zespoły zabytkowe w Polsce". Ministerstwo Kultury i Sztuki - Ośrodek Dokumentacji Zabytków, PWN Warszawa /w druku/.

118. Kubicz Bolesław - "Śnieżnik". Biuletyn Informacyjny IT nr 1/1973, s. 35-38.

119. Kubicz Bolesław
Chmielewski Olaf - "Śnieżnik". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 44-45.

120. Kubicz Bolesław - Patrz poz. 21.

121. Kubicz Bolesław - Patrz poz. 22.

122. Kubicz Bolesław - Patrz poz. 23.

123. Kubicz Bolesław
Ziemilski Andrzej - "Model zagospodarowania turystycznego ziem górskich - na przykładzie "Śnieżnika"". Biuletyn Informacyjny IT nr 6/1973, s. 38-44.

124. Kubicz Bolesław - Głos w dyskusji ogólnej..."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej", CRZZ /w druku/.

125. Leśko Ryszard - "Zagadnienia bioklimatologiczne na polskim wybrzeżu". "Balneologia Polska" nr 3-4, Kołobrzeg maj-czerwiec 1973 r. /w druku/.

126. Leśko Ryszard
Grzegorczuk M. - "Kształtowanie się odczuwalności cieplnych na obszarze Polski". Problemy Uzdrowiskowe" nr 5/1973.

127. Libicki Bolesław - "Struktura przestrzenna turystyki i wypoczynku". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 4-9.

128. Libicki Bolesław - "Ciekawe tradycje wodniackie", "Barbakan Warszawski" nr 5-6/1973, s. 4-7.

129. Libicki Bolesław - "Bilans pracy turystycznej Koła PTTK w Warelu", "Barbakan Warszawski" nr 5-6/1973, s. 40-42.

130. Libicki Bolesław - "Współzawodnictwo organizatorów turystyki /system punktacji/". "Barbakan Warszawski" nr 7/1973, s. 9-13.

131. Libicki Bolesław - Głos w dyskusji ekspertów "okrągłego stołu" na posiedzeniu plenarnym III Konferencji Zielonogórskiej. "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

132. Libicki Bolesław - "Model przestrzenny turystyki w Polsce - kilka uwag polemicznych". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 11-19.

133. Libicki Bolesław - "Głos w dyskusji na sesji plenarnej Sympozjum Naukowego z okazji 100-lecia Turystyki Polskiej". Zakopane 19.X.1973, Wyd. AWF, PTE, WKKFiT - Kraków /w druku/.

134. Libicki Bolesław - "Głos w dyskusji na konferencji problemowej dotyczącej zagospodarowania Świnoujścia jako ośrodka krajoznawczego". Świnoujście 6.XI.1973, TKKFiT /w druku/.

135. Mikołajczak Zbigniew - "Dla wszystkich i dla każdego". "Światowid" nr 1/72.

136. Mikołajczak Zbigniew - "Sprawnie i konkretnie". "Światowid" nr 2/72.

137. Mikołajczak Zbigniew - "34000 km przez Polskę" /rozmowa z A. Górnym/. "Światowid" nr 6/72.

138. Mikołajczak Zbigniew - Redakcja pracy zbiorowej pt."Pierwsze lata TKKF". s. 156, w tym opracowanie własne: "Działacze TKKF". s. 37-87, Wyd. Sport i Turystyka, Warszawa 1972.

139. Mikołajczak Zbigniew - "Nie tylko Szczyrk". "Światowid" nr 7/72.

140. Mikołajczak Zbigniew - "Przyszłość turystyki wodnej - na wartkim nurcie". "Światowid" nr 11/72.

141. Mikołajczak Zbigniew - "Ein Nachtquartier findet jeder Gast". "Junge Welt" nr 72 B/1972, Berlin-NRD.

142. Mikołajczak Zbigniew - "Sezon zimowy na cenzurowanym - nie tylko śniegu nie było...". "Światowid" nr 14/72.

143. Mikołajczak Zbigniew - "Auch in Polen gibt's Jugendherbergen". "Junge Welt" nr 83/B/1972, Berlin - NRD.

144. Mikołajczak Zbigniew - "Hummel-Reise liczy na dobre interesy". "Światowid" nr 15/72.

145. Mikołajczak Zbigniew - "Wiosła w górę" /rozmowa z J.Siudą/. "Światowid" nr 17/72.

146. Mikołajczak Zbigniew - "To będzie trudny sezon" /rozmowa z A. Trojnarem/. "Światowid" nr 18/72.

147. Mikołajczak Zbigniew - "Problemy współpracy redakcji turystycznych czasopism krajów socjalistycznych" - referat na III Międzynarodowe Sympozjum Redaktorów Prasy Turystycznej Krajów Socjalistycznych, Warszawa, kwiecień 1972, s. 5 /druk powielany/.

148. Mikołajczak Zbigniew - "Historyczne decyzje i kłopoty". "Światowid" nr 23/72.

149. Mikołajczak Zbigniew - [illegible]oraj, dziś, jutro..." oraz "Zaczęliśmy - raz na miesiąc" /rozmowa z K. Chmielewskim/. "Światowid" nr 25/72.

150. Mikołajczak Zbigniew - "Predszestwenik na polskija turizm". "Echo" nr 24/72, Sofia - Bułgaria.

151. Mikołajczak Zbigniew - "Wizyta na Monte Titano". "Światowid" nr 31/72.

152. Mikołajczak Zbigniew - "Zelturlaub - jedem nach seiner Fasson". "Junge Welt" 185 B/72, Berlin-NRD.

153. Mikołajczak Zbigniew - "Perspektywy turystyki - ile razy więcej ?". "Trybuna Ludu" nr 239/72.

154. Mikołajczak Zbigniew - "Perspektywy polskiej turystyki - miliard noclegów w 1990 roku ?". "Dziennik Ludowy" nr 225/72.

155. Mikołajczak Zbigniew - Wystąpienie w dyskusji na konferencji w Jaszowcu nt. "Społeczne funkcje wypoczynku i turystyki". "Sprawozdania". t. II, s. 180-184, Wyd. Instytut Pracy i Spraw Socjalnych Warszawa 1972.

156. Mikołajczak Zbigniew - "Perspektywy polskiej turystyki - niech to będzie "Antyzakopane"". "Dziennik Ludowy" nr 221/72.

157. Mikołajczak Zbigniew - "Problemy polskiej turystyki - wodniacka rezerwa". "Dziennik Ludowy" nr 238/72.

158. Mikołajczak Zbigniew - "Dobre perspektywy kolarskiej turystyki". "Dziennik Ludowy" nr 242/72.

159. Mikołajczak Zbigniew - "Turystyka piesza - kopciuszkiem czy królową". "Dziennik Ludowy" nr 245/72.

160. Mikołajczak Zbigniew - "Dla zakładu, miasta, powiatu...". "Rekreacja fizyczna" nr 10/72.

161. Mikołajczak Zbigniew - "Polska turystyka "skazana" na camping". "Dziennik Ludowy" nr 247/72.

162. Mikołajczak Zbigniew - "Więcej nie znaczy wystarczająco". "Trybuna Ludu" nr 348/72.

163. Mikołajczak Zbigniew - "Nobilitacja turystyki kwalifikowanej". "Trybuna Ludu" nr 357-360/72.

164. Mikołajczak Zbigniew - "Rekreacja fizyczna elementem zagospodarowania czasu wolnego". "Rekreacja fizyczna" nr 12/72.

165. Mikołajczak Zbigniew - "Turystyka" - rozdział w "Roczniku politycznym i gospodarczym 1971". s. 667-677. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1972.

166. Mikołajczak Zbigniew - "Na pograniczu turystyki... i sportu". "Tempo" nr 2/73.

167. Mikołajczak Zbigniew - "Organizacja wypoczynku górników i energetyków". "Trybuna Ludu" nr 3/73.

168. Mikołajczak Zbigniew - "Wypoczynek pracowników służby zdrowia" oraz "Czy będzie gdzie zjeżdżać na nartach". "Trybuna Ludu" nr 16/73.

169. Mikołajczak Zbigniew - "Problemy wielkiego miasta - odpoczynek na podwórku". "Trybuna Ludu" nr 68/73.

170. Mikołajczak Zbigniew - "Nie wykorzystana rezerwa - wsie letniskowe". "Trybuna Ludu" nr 87/ /73.

171. Mikołajczak Zbigniew - "Czego oczekujemy od Instytutu Turystyki". Biuletyn Informacyjny, GKKFiT nr 2/73.

172. Mikołajczak Zbigniew - "Spotkanie ekspertów". "Rekreacja fizyczna" nr 7-8/73.

173. Mikołajczak Zbigniew - "Warszawa miastem kongresów". "Trybuna Ludu" nr 189/73.

174. Mikołajczak Zbigniew - "Dla kogo wczasy" /rozmowa z E. Grochalem/. "Trybuna Ludu" nr 229/ /73.

175. Mikołajczak Zbigniew - "Model wypoczynku". "Rekreacja fizyczna" nr 9/73.

176. Mikołajczak Zbigniew - "Już po urlopach i wakacjach" /rozmowa z J. Wolskim/. "Trybuna Ludu" nr 278/73.

177. Mikołajczak Zbigniew - "Dla kogo Zakopane ?" /rozmowa z S. Gustkiem/. "Trybuna Ludu" nr 313/ /73.

178. Mikołajczak Zbigniew - Redakcja pracy zbiorowej "Perspektywy rozwoju turystyki kwalifikowanej w Polsce", s.190, w tym teksty własne s. 27-57 i 109-115, Wyd. GKKFiT. Warszawa 1973.

179. Mikołajczak Zbigniew - "Wypoczynek w pobliżu miejsca zamieszkania w Polsce". S. 260-263, "Sport" nr 4/73, Bruksela-Belgia.

180. Mikołajczak Zbigniew - "Trzecia Zielonogórska". Biuletyn Informacyjny IT nr 6/73, s. 5-7.

181. Mikołajczak Zbigniew - "Turystyka" - rozdział w "Roczniku polityczno-gospodarczym 1972", s. 817-826. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1973.

182. Mikułowski Bogdan - "Ujęcia kartograficzne prac inwentaryzacyjno-analitycznych problematyki turystycznej w Polsce". W: "Problemy kartografii turystycznej". PTG i PPWK, Warszawa-Kraków 1973, s. 5.

183. Mikułowski Bogdan - "Prace nad oceną środowiska geograficznego Polski dla potrzeb turystyki krajoznawczej". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej". Zakopane - październik 1973. Zeszyt: Sekcja problemów geografii turystyki, s.18-19.

184. Mikułowski Bogdan
Wyrzykowski Jerzy - "Zasoby krajoznawcze województwa wrocławskiego". ZO PTTK z okazji 100-lecia turystyki polskiej, s. 12 /w druku/.

185. Mikułowski Bogdan - Patrz poz. 13.

186. Mikułowski Bogdan - Patrz poz. 110.

187. Mikułowski Bogdan - Patrz poz. 339.

188. Nespiak Danuta - Problemy wypoczynku a rozwój wsi turystycznych w Polsce". "Wieś Współczesna" nr 10/1973, s.5.

189. Ostrowski Stanisław - "Ruch turystyczny w Polsce". Wyd. Sport i Turystyka 1972, II wyd. s. 319.

190. Ostrowski Stanisław, Gajda Stanisław - "Projekt unifikacji danych statystycznych i metod analiz oraz prognozowania w dziedzinie turystyki w krajach socjalistycznych". Warszawa 1972, s. 59. Tekst powielony w języku rosyjskim. Archiwum GKKFiT.

191. Ostrowski Stanisław - "Rola państwa w rozwoju turystyki i wypoczynku". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 5-11.

192. Ostrowski Stanisław - "Dorobek i perspektywy rozwojowe systemu informacji turystycznej w Polsce". Biuletyn Informacyjny GKKFiT nr 8/10, 1973, s. 5.

193. Ostrowski Stanisław - Hasło "Turystyka i wypoczynek w PRL". Informator Robotniczy K i W, s. 8 /w druku/.

194. Ostrowski Stanisław - "Wprowadzenie do statystyki ruchu turystycznego" część II "Analiza statystyczna. SGPiS. Ruch Turystyczny - Monografia, s. 250 /w druku/.

195. Owsiak Jan, Pronobis Jan - "Model organizacyjno-funkcjonalny miejskiego ośrodka wypoczynku świątecznego i po pracy na przykładzie Torunia". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej" CRZZ /w druku/.

196. Owsiak Jan - "Próba określenia wpływu zbiorników wodnych na temperaturę i wilgotność względną powietrza strefy zagospodarowania turystycznego /na przykładzie Zalewu Koronowskiego/". Mate-

riały na III Sympozjum Biometeorol. Sportu i Turystyki. AWF - Poznań /w druku/.

197. Owsiak Jan - "Aktualny stan badań nad wskaźnikami chłonności obszarów turystycznych jako elementem ochrony środowiska przyrodniczego". Zeszyty Naukowe "Pax" /w druku/.

198. Owsiak Jan - Patrz poz. 266.

199. Pawuła Regina - "Miejskie centra rekreacji". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 8 1973, s. 99-126.

200. Pawuła Regina - "Formy mobilne w architekturze obiektów turystycznych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7 1972, s. 65-94.

201. Pawuła Regina - "Miejskie centra rekreacji"."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej" CRZZ /w druku/.

202. Pawuła Regina - "Zmienność funkcji i formy w planowaniu obiektów sportowych". "Architektura", /w druku/.

203. Peretiatkowicz Roman - "Stulecie polskich organizacji turystycznych". /Daty i fakty/. Biuletyn Informacyjny IT cz.I nr 1/1973, s. 48-55, cz. II, nr 2/1973, s. 38-43.

204. Peretiatkowicz Roman - "Program badawczy pracowni krakowskiej". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 37-40.

205. Peretiatkowicz Roman - "Ekonomiczne aspekty wypoczynku po pracy". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 12-17.

206. Peretiatkowicz Roman - "Nauczyciele kraju ojczystego". W: "100 lat przewodnictwa turystycznego rejonu krakowskiego". WOIT i ZO PTTK, Kraków 1973.

207. Peretiatkowicz Roman - "Sympozjum Naukowe dla uczczenia 100-lecia zorganizowanej turystyki polskiej". Biuletyn Informacyjny IT nr 9/1973.

208. Peretiatkowicz Roman - Głos w dyskusji na spotkaniu redakcyjnym n.t. usprawnienia informacji statystycznej w turystyce. "Statystyk Terenowy" nr 9/176/1973.

209. Peretiatkowicz Roman - Głos w dyskusji na Ogólnopolskim Sympozjum poświęconym rozwojowi turystyki zimowej w Polsce". W: "Główne problemy rozwoju turystyki zimowej w Polsce". Instytut Turystyki, Warszawa-Kraków, 1973, s. 150-157.

210. Peretiatkowicz Roman - Głos w dyskusji ekspertów "okrągłego stołu" na posiedzeniu plenarnym III Konferencji Zielonogórskiej. "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ, /w druku/.

211. Piskorski Czesław - "Dorobek naukowo-badawczy pracowni szczecińskiej". Biuletyn Informacyjny IT nr 3/1973, s. 41-42.

212. Piskorski Czesław - "Problemy zagospodarowania i ruchu turystycznego obszaru pojezierzego Wyżyny Ińskiej". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 43-48.

213. Piskorski Czesław - "Struktura zagranicznego ruchu turystycznego w Polsce północno-zachodniej a problemy programu kulturalnego /tezy/". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej". Zakopane-październik 1973. Zeszyt: Sekcja problemów społeczno-wychowawczych, s.43-45.

214. Piskorski Czesław - "Model zagospodarowania ośrodków wypoczynku świątecznego i po pracy, a problemy przekazywania informacji krajoznawczej". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

215. Piskorski Czesław - "Pyrzyce - Przelewice - Będgoszcz i okolice". Informator dla wycieczek młodzieżowych. PTSM, Warszawa 1972, s. 24.

216. Piskorski Czesław - "Pobierowo - Rewal i okolice". Informator dla wycieczek młodzieżowych. PTSM, Warszawa 1972, s. 22.

217. Piskorski Czesław - "Myślibórz - Głazów i okolice". Informator dla wycieczek młodzieżowych. PTSM, Warszawa 1972, s. 30.

218. Piskorski Czesław - "Cedynia - Stara Rudnica - Stare Łysogórki". Informator dla wycieczek młodzieżowych. PTSM, Warszawa 1972, s. 29.

219. Piskorski Czesław - "Świnoujście i okolice". Przewodnik Turystyczny. SiT, Warszawa 1972, s. 94.

220. Piskorski Czesław - "O walorach krajoznawczych i zagospodarowaniu turystycznym Szczecina". "Życie i Myśl" nr 4/1972, s. 106-113.

221. Piskorski Czesław - "Problemy przedłużenia letniego sezonu turystycznego w miejscowościach wczasowych Ziemi Koszalińskiej", referat opublikowany w broszurce p.t. "Konferencja n.t. Ekonomiczne przesłanki przedłużenia sezonu turystycznego na terenie regionu koszalińskiego". Koszalin, listopad 1972, s. 45-72, PTE Koszalin.

222. Piskorski Czesław - "Problemy zagospodarowania turystycznego Ziemi Cedyńskiej". W: "Kultura Fizyczna" nr 3/1972, s. 124-129.

223. Piskorski Czesław - "Mieszkowice - miasto nad Kurzycą". "Jantarowe Szlaki" nr 103/1972, s. 18-21.

224. Piskorski Czesław - "Goleniów - ośrodek krajoznawczy przy szosie E-14". "Jantarowe Szlaki" nr 107/1972, s. 21-24.

225. Piskorski Czesław - "Cedynia - nieco wiadomości o mieście i jego położeniu". "Jantarowe Szlaki" nr 108/1972, s. 24-28.

226. Piskorski Czesław - "Ogród dendrologiczny w Przelewicach". "Jantarowe Szlaki" nr 111/1972, s. 12-14.

227. Piskorski Czesław - "Golenice - wieś muzeum i problemy zagospodarowania turystycznego osady". "Jantarowe Szlaki" nr 112/1972, s. 15-20.

228. Piskorski Czesław - "Prace i zamiary Komisji Historycznej PTTK w Szczecinie". "Jantarowe Szlaki" nr 112/1972, s. 46-47.

229. Piskorski Czesław - "Choszczno - miasto na pograniczu Wielkopolski i Pomorza". "Jantarowe Szlaki" nr 113/1972, s. 25-30.

230. Piskorski Czesław - "O wilczych gniazdach rodu Borków /walory turystyczne ziemi nad średnią Regą". "Jantarowe Szlaki" nr 114/ /1972, s. 22-26.

231. Piskorski Czesław - "V-te walne zebranie oddziału wojewódzkiego PTSM w Szczecinie". "Jantarowe Szlaki" nr 114/1972, s. 56-59

232. Piskorski Czesław - "Szczeciński Oddział PTG rozpoczął drugie ćwierćwiecze pracy". "Jantarowe Szlaki" nr 114/1972, s. 59-60.

233. Piskorski Czesław - "Powiat szczeciński", przewodnik krajoznawczy. Prez. PRN w Szczecinie, s. 72.

234. Piskorski Czesław - "XX-lecie działalności Okręgowej Komisji Turystyki Górskiej przy Zarządzie Okręgu PTTK w Szczecinie", 1952-1972, s. 45. ZO PTTK - Szczecin.

235. Piskorski Czesław - "Plan Szczecina" /treść turystyczna i informator/. PPWK Warszawa 1973, /współudział/.

236. Piskorski Czesław - "Okolice Szczecina" /treść turystyczna/. PPWK - Warszawa 1973, /współudział/.

237. Piskorski Czesław - "Pobrzeże Bałtyku" /zachodnia część treści turystycznej/. PPWK Warszawa 1973, /współudział/.

238. Piskorski Czesław - "Walory i zagospodarowanie turystyczne powiatu gryfickiego". "Ziemia Gryficka 1970-71". Instytut Zachodnio-Pomorski Szczecin 1973, s. 148-176.

239. Piskorski Czesław - "Nadmorski salon wczasowy". "Pobrzeże" nr 54 sierpień 1973. Koszalin, s. 10-11.

240. Piskorski Czesław - "Wspomnienia pośmiertne o Bolesławie Czwójdzińskim". "Przegląd Zachodniopomorski" nr 2/1973, s. 205-207.

241. Piskorski Czesław - "Ruch i zagospodarowanie turystyczne Pomorza, a problemy ochrony środowiska przyrodniczego", w materiałach na konferencję NOT w Słupsku p.t. "Pomorskie środowisko przyrodnicze - jego ochrona i kształtowanie", s.162-174.

242. Piskorski Czesław - "Ekonomiczne problemy turystyki na terenie regionu koszalińskiego /sprawozdanie z konferencji naukowej PTE w Koszalinie/". "Jantarowe Szlaki" nr 115/1973, s. 42-44.

243. Piskorski Czesław - "Golczewo nad Niemicą - śródlądowe wczasowisko Ziemi Kamieńskiej". "Jantarowe Szlaki" nr 117/1973, s.18-22.

244. Piskorski Czesław - "Rola turystyki w życiu gospodarczym Pomorza Zachodniego w latach 1945 - 1972". "Jantarowe Szlaki" nr 119/1973, s. 1-9.

245. Piskorski Czesław - "Powstanie i rozwój kąpielisk, letnisk oraz ośrodków krajoznawczych na Pomorzu Zachodnim". "Jantarowe Szlaki" nr 119/1973, s. 24-31.

246. Piskorski Czesław - "Leon Królak - polski wydawca w Szczecinie /wspomnienie pośmiertne/". "Jantarowe Szlaki" nr 121/1973, s. 13-16.

247. Piskorski Czesław - "Lipiany - miasteczko o piwnych tradycjach". "Jantarowe Szlaki" nr 121/1973, s. 22-26.

248. Piskorski Czesław - "Naukowcy z NRD zapoznają się z przyrodą Dolnego Przyodrza". "Jantarowe Szlaki" nr 121/1973, s. 53-55.

249. Piskorski Czesław - "XX-lecie działalności szczecińskich górali". "Jantarowe Szlaki" nr 123/1973, s. 1-2.

250. Piskorski Czesław - "Gliniec - ogród dendrologiczny w Górach Bukowych pod Szczecinem". "Jantarowe Szlaki" nr 123/1973, s. 12-18.

251. Piskorski Czesław - "Kształt miasta". "Spojrzenia" nr 10/73, Szczecin s. 2.

252. Potocki Ignacy - "Kierunki rozwoju uzdrowisk w ostatnim 10-leciu w Europie". Biuletyn Informacyjny IT nr 9/1973.

253. Prażanowski Bolesław - "Nowa Huta". PWN /w druku/.

254. Pronobis Jan - "Prognoza rozwoju turystyki w województwie bydgoskim". Zeszyty Naukowe Stronnictwa Demokratycznego nr 12.

255. Pronobis Jan - Patrz poz. 195

256. Pronobis Jan - Patrz poz. 266

257. Przybyszewska-Gudelis Romana - "Konferencja problemowa o zagospodarowaniu ośrodków krajoznawczych na przykładzie Chełmna i Stargardu Szczecińskiego". Biuletyn Informacyjny IT nr 1/1973, s. 56-58.

258. Przybyszewska-Gudelis Romana - "Bory tucholskie jako przykład regionu turystycznego o zróżnicowanych funkcjach". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 118-122.

259. Przybyszewska-Gudelis Romana - "Analiza trendów rozwoju turystyki krajowej w Polsce na tle ogólnoświatowej tendencji". "Kultura Fizyczna" nr 8 1973.

260. Przybyszewska-Gudelis Romana - "Zagospodarowanie turystyczne - zakres i cele"."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

261. Przybyszewska-Gudelis Romana
Iwicki Stefan - "Toruń jako wielkie centrum krajoznawcze". Instytut Turystyki, Warszawa 1974 /w druku/.

262. Przybyszewska-Gudelis Romana - Patrz poz. 110.

263. Regel Krystyna - Patrz poz. 265.

264. Regel Krystyna - Patrz poz. 266.

265. Regel Stanisław
Zwoliński Antoni
Regel Krystyna
Dysarz Roman - "Wskaźniki chłonności środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych". Instytut Turystyki, Bydgoszcz 1973, s. 57.

266. Regel Stanisław
Pronobis Jan
Regel Krystyna
Dysarz Roman
Owsiak Jan
Sewerniak Janusz - "Program rozwoju MOSTiW-u w Toruniu na lata 1973-1980". MOSTiW Toruń, wrzesień 1973, s. 20.

267. Regel Stanisław - "Zanieczyszczenie Jezior Chaszykowskich". Biuletyn Informacyjny IT nr 9, Warszawa 1973.

268. Regel Stanisław - "Aktualny stan badań nad chłonnością środowiska przyrodniczego w Polsce z punktu widzenia potrzeb turystyki". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

269. Rogoziński Walenty-Kazimierz - "Ekonomiczne następstwa integracji turystycznej". Materiały z konferencji w Warszawie - wrzesień 1973, /w druku jęz. rosyjski i angielski/.

270. Sarosiek Lech - "Najatrakcyjniejsze rejony i miejscowości krajoznawcze oraz trasy widokowe powiatu chojeńskiego". "Jantarowe szlaki" nr 6-7/1972, s. 15-23.

271. Sarosiek Lech - "Kryteria wyboru miejscowości letniskowych oraz ocena możliwości zorganizowanego ruchu letniskowego w powiecie chojeńskim". "Jantarowe Szlaki" nr 6-7/1972, s. 35-43.

272. Sarosiek Lech - "Spis obiektów krajoznawczych powiatu chojeńskiego". "Jantarowe Szlaki" nr 6-7/1972, s. 48-54.

273. Sarosiek Lech - "Bibliografia turystyczno-krajoznawcza powiatu chojeńskiego". "Jantarowe Szlaki" nr 6-7/1972, s. 55-57.

274. Sarosiek Lech Szałecki Jerzy - "Projekt rozwoju sieci dróg lokalnych w województwie szczecińskim w aspekcie potrzeb turystyki i wypoczynku do 1985 roku". Prez. WRN Wydz. Komunikacji - Zarząd Dróg Lokalnych, Szczecin 1972, s. 14 /maszynopis powielany/.

275. Sarosiek Lech - "Trzęsacz - czy początek legendy ?!" "Jantarowe Szlaki" nr 3-4/1973, s. 29-32.

276. Sarosiek Lech - "Województwo szczecińskie w Planie Kierunkowym Zagospodarowania Turystycznego Polski". "Jantarowe Szlaki" nr 5-6/1973, s. 9-20.

277. Sarosiek Lech - "Małe miejscowości wypoczynkowe na śródlądziu szczecińskim". "Jantarowe Szlaki" nr 5-6/1973, s. 31-42.

278. Sarosiek Lech - "Zmiany podziałów administracyjnych w strefie nadmorskiej województwa szczecińskiego w latach 1972-73". "Jantarowe Szlaki" nr 5-6/1973, s.55-57.

279. Sarosiek Lech - "Spis ważniejszych pozycji o województwie szczecińskim zamieszczonych w Jantarowych Szlakach w latach 1970-1972". "Jantarowe Szlaki" nr 5-6/1973, s. 58-60.

280. Sarosiek Lech - "Studium struktury przestrzennej walorów krajoznawczych miasta Poznania" Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s. 46.

281. Sarosiek Lech - "Turystyczne zagospodarowanie przestrzenne Stargardu jako ośrodka krajoznawczego /studium/". Instytut Turystyki, Warszawa 1974, s. 80 /w druku/.

282. Schupp Hanna - "Problemy gastronomii w zagospodarowaniu turystycznym kraju". Biuletyn Informacyjny IT nr 7/1973, s. 35-36.

283. Schupp Hanna - Patrz poz. 290.

284. Sewerniak Janusz - "Walory turystyczne Wału Pomorskiego". "Jantarowe Szlaki" /w druku/.

285. Sewerniak Janusz - Patrz poz. 266.

286. Sierpiński Jerzy - "Ruch turystyczny jako przedmiot polityki społecznej". W:"Społeczne funkcje wypoczynku i turystyki. Konferencja w Jaszowcu 24-25.X.1972". Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 1972, t.I,s.245-259 i t.II, s.60-64.

287. Sierpiński Jerzy - "Ekonomiczne przesłanki zmian w metodach zarządzania turystyką w PRL"- Konferencja naukowa krakowskiego oddziału PTE. XI - 1972 r.; skrót w "Problemach Ekonomicznych" nr 1. Kraków 1973, s.39-48.

288. Sierpiński Jerzy - "O terminologii turystyczno-hotelarskiej". "Hotelarz" nr 4. s.13-14.

289. Sierpiński Jerzy - "Wstęp do wiedzy o turystyce". Skrypt TNOiK, Kraków, 1973, s.126

290. Sierpiński Jerzy
Schupp Hanna - "Kadry w hotelarstwie polskim". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej". Zakopane - październik 1973. Zeszyt: sekcja ekonomiczna, s. 1-20

291. Sierpiński Jerzy - "Działalność Zakładu Ekonomiki i Organizacji Turystyki w okresie VII 1972 - XII 1973". Biuletyn Informacyjny IT nr 9 1973.

292. Skrudlik Czesława - "Analiza systemu wczasów dzieci i młodzieży w Polsce". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s.27-28

293. Skrudlik Czesława,
Gonera Arnold - "Turystyka zagraniczna młodzieży na przykładzie pracy BTZM "Juventur". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej". Zakopane - październik 1973. Zeszyt: Sekcja problemów społeczno-wychowawczych, s.32.

294. Skrudlik Czesława - "O prawo dziecka wiejskiego do wczasów". Biuletyn Tow.Wiedzy Powszechnej 1973.

295. Skrudlik Czesława - "Wakacje młodzieży" rozdział z pracy zbiorowej n.t. czasu wolnego. s.10, wyd."Watra" /w druku/.

296. Skrudlik Czesława - "Wczasy dla dzieci i młodzieży jako system przygotowania do korzystania z czasu wolnego".Wyd."Sport i Turystyka", W-wa /w druku/ - praca dokt.

297. Skórzyński Zygmunt - "Wybrane warianty roboczego tygodnia pracy a funkcjonowanie jednostek mieszkaniowych przyszłości" w tomie: "Społeczne problemy jednostek mieszkaniowych dziś i jutro". Materiały z konferencji naukowej. Rada Nauk. Czł.Zw.Spół.Bud.Mieszk.; CZSBM - zeszyt 12, W-wa 1972, s.148-163.

298. Skórzyński Zygmunt - "The use of free time in Toruń, Maribor and Jackson". W pracy zbiorowej: "The use of time". Daily activities of urban and suburban populations in twelve countries" - /edited by Alexander Szalai/. Publication of the European Coordination Centre for Research and Documentation in the Social Sciences - /Vienna/. Wyd.Mouton, The Hague-Paris - 1972; s.265-290.

299. Skórzyński Zygmunt - "La méthode des budgets-temps et la planification sociale". Kwartalnik: "Society and Leisure" nr 1/1973, s.101-111. Wyd: European Centre for Leisure and Education /UNESCO/ - Praha.

300. Skórzyński Zygmunt - "Aspekty socjologiczne w zagospodarowaniu wypoczynkowo-turystycznym". W pracy zbiorowej: "Urządzenia turystyczne" pod redakcją J.Mokrzyńskiego. Wyd.Arkady, W-wa 1973, s.15-20.

301. Skórzyński Zygmunt - "Problème des critères pour une politique du développement de la culture du temps libre et du loisir". Congrès International: "Les loisirs dans la société industrielle" /Fondation Van Clé/, Bruxelles, 5-7/ /IV-73, /w druku /.

302. Skórzyński Zygmunt - "Przyspieszenie badania kompleksowego". /dyskusja o czasie wolnym/ - Trybuna Ludu nr 84/73.

303. Skórzyński Zygmunt - Patrz: poz.69.

304. Skórzyński Zygmunt - "Czas wolny w społeczeństwie uprzemysłowionym /Kongres Brukselski - kwiecień 1973/". Biuletyn Informacyjny nr 3/1973, s.31-35.

305. Skórzyński Zygmunt - Głos w dyskusji ekspertów "okrągłego stołu"na posiedzeniu plenarnym III Konferencji Zielonogórskiej . "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

306. Skórzyński Zygmunt - Głos w dyskusji ogólnej ..."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej" CRZZ /w druku/.

307. Sobolski Stanisław - "Nauka o turystyce samodzielną dyscypliną naukową". Instytut Turystyki 1973, s.99.

308. Suboczowa Maria - Patrz: poz. 82.

309. Suboczowa Maria - Patrz: poz. 83.

310. Suboczowa Maria - "Kultura ludowa i folklor", GOP - Materiały dla przewodników miejskich. Wyd.WKKFiT - PTTK, s.31-34. Katowice 1973.

311. Suboczowa Maria - "Fizjografia" GOP - Materiały dla przewodników miejskich. Wyd.WKKFiT - PTTK, Katowice 1973.

312. Szymkowiak Edmund - "Urządzenia sygnalizacyjne do racjonalnego dysponowania jednostkami mieszkalnymi w obiektach hotelowych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7, 1972 s.95-113.

313. Szymkowiak Edmund - "Strefowe programowanie komunikacji pionowej przy pomocy dźwigów elektrycznych w wysokich budynkach hotelowych". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 8/1973, s.41-59.

314. Szymkowiak Edmund - "Instalacje i urządzenia elektryczne oraz dźwigowa komunikacja pionowa w hotelu "Forum"". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 10-11/1973.

315. Tarkowski Jacek - "Głos w dyskusji na spotkaniu redakcyjnym n.t. usprawnienia informacji statystycznej w turystyce". "Statystyk Terenowy" nr 9/176/, 1973, s.3.

316. Wandel Grażyna - "Rozwój wsi Charzykowy pod wpływem turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 9, Warszawa 1973.

317. Wandel Grażyna - "Pół wieku dynamicznych przemian struktury przestrzennej wsi Charzykowy pod wpływem turystyki". "Jantarowe Szlaki" /w druku/.

318. Wawrzyniak Stanisław - "Turystyka i plany" -"Przegląd gospodarczy" nr 7/8 1972.

319. Wawrzyniak Stanisław - "O potrzebie utworzenia centralnego gabinetu map turystycznych". W: "Problemy kartografii turystycznej". PTG i PPWK, Kraków - Warszawa 1973, s.3.

320. Wawrzyniak Stanisław - "Przestrzenne założenia rozwoju turystyki zimowej w obrębie rejonu wypoczynkowego na przykładzie rejonu lądecko-międzygórskiego" w:"Główne problemy rozwoju turystyki zimowej w Polsce". Instytut Turystyki. Warszawa - Kraków 1973.

321. Wawrzyniak Stanisław - "Stan i kierunki rozwoju turystyki w Sudetach" w: "Problemy zagospodarowania ziem górskich". z. 11, PWN Warszawa - Kraków 1973.

322. Wawrzyniak Stanisław - "Rozwój turystycznej bazy noclegowej w Polsce". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej". Zakopane - październik 1973. Zeszyt: Sekcja ekonomiczna, s.39-63.

323. Werner Zbigniew - "Rola podkładów kartograficznych w planowaniu przestrzennym turystyki" w: "Problemy kartografii turystycznej". PTG i PPWK Kraków-Warszawa 1973, s.5.

324. Węgiełek Bogumił - Patrz: poz. 21.

325. Węgiełek Bogumił - Patrz: poz. 22.

326. Węgiełek Bogumił - Patrz: poz. 23.

327. Węgiełek Bogumił - Patrz: poz.110.

328. Węgiełek Bogumił - "Struktura przestrzenna turystyki pieszej w Polsce". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s.19-23.

329. Węgiełek Bogumił - "Stan zniszczeń i zagrożeń walorów turystycznych środowiska przyrodniczego północnej Białostocczyzny". Biuletyn Informacyjny IT nr 7/1973, s.4-13.

330. Węgiełek Bogumił - "Z prac nad Problemem Węzłowym". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973 s.36-38.

331. Węgiełek Bogumił - "Północna Białostocczyzna - obszar potencjalnych możliwości rozwoju turystyki zimowej". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 22-30.

332. Wolski Jerzy - "Zielonogórskie konferencje naukowe". Biuletyn Informacyjny IT nr 6/1973, s. 7-10.

333. Wolski Jerzy - "Nowe drogi rozwojowe uzdrowisk Czechosłowacji". "Problemy uzdrowiskowe", z. 6/66, Warszawa 1972 r., s. 12.

334. Wolski Jerzy - "Turystyka zdrowotna a problem uzdrowiskowy". Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału Nauk Humanistycznych. Seria G. nr 3 "Zagadnienie turystyki i wypoczynku w woj.bydgoskim". PWN 1972 r., s. 16.

335. Wolski Jerzy - "Turystyka - problem naukowy". "Pobrzeże".- Koszalin nr 58, grudzień 1973 r.

336. Wolski Jerzy - "Rola uzdrowisk w modelowym rozwiązywaniu spraw wypoczynku". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

337. Wolski Jerzy - "Europejski Ośrodek Badań Społecznych w Wiedniu a problematyka turystyczna". Biuletyn Informacyjny IT nr 9/1973.

338. Wyrzykowski Jerzy - Patrz: poz. 110.

339. Wyrzykowski Jerzy
Mikułowski Bogdan - Koreferat do opracowania Departamentu Ochrony Przyrody ML i PD pt. "Ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz obszarów rekreacji". Powielone w MGTiOŚ, Warszawa, maj 1973, s. 11.

340. Wyrzykowski Jerzy - "Prace nad oceną środowiska geograficznego Polski dla potrzeb urlopowej turystyki wypoczynkowej". Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej. Zakopane, październik 1973. Zeszyt: Sekcja problemów geografii turystyki, s. 11-17.

341. Wyrzykowski Jerzy - Patrz poz. 184.

342. Zdrojewska Sabina - "Efektywność ekonomiczna wybranych ośrodków sportu, turystyki i wypoczynku". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 6-7/1972, s. 151-164

343. Zdrojewska Sabina - "Analiza działalności gospodarczej bazy pensjonatowej podległej ZPT Orbis". Biuletyn Oddziału Poznańskiego IT nr 8/1973, s. 87-98.

344. Ziemilski Andrzej - "Koncepcja modularna stacji sportów zimowych /na przykładzie stacji Śnieżnik - Kamienica/". W: "Główne problemy rozwoju turystyki zimowej w Polsce". Instytut Turystyki, Warszawa - Kraków 1973.

345. Ziemilski Andrzej - Patrz poz. 21.

346. Ziemilski Andrzej - Patrz poz. 22.

347. Ziemilski Andrzej - Patrz poz. 23.

348. Ziemilski Andrzej - "Zmiany społeczne pod wpływem rozwoju turystyki". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 18-23.

349. Ziemilski Andrzej - Patrz poz. 123.

350. Ziemilski Andrzej - "Stacje sportów zimowych w krajach alpejskich. Studium z zagadnień planowania przestrzennego i zagospodarowania turystycznego w górach". Instytut Turystyki, Warszawa 1973, s.s.318.

351. Ziemilski Andrzej - "Uwagi ogólne o pojęciu "instytucji wypoczynku"". W: "Społeczne funkcje wypoczynku i turystyki, Konferencja w Jaszowcu 24-25.X.1972", Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 1972, t. 1. Referaty, s.343--350.

352. Ziemilski Andrzej - Głos w dyskusji ogólnej..."Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

353. Zürn Marek - "Potoczne interpretacje terminu "turystyka"". Biuletyn Informacyjny IT nr 2/1973, s. 8-13.

354. Zürn Marek - "Miejsce turystyki w społeczno-kulturowych wzorach i wzorcach wypoczynku weekendowego mieszkańców dużego miasta". Biuletyn Informacyjny IT nr 4-5/1973, s. 29-33.

355. Zürn Marek - "Próba konstrukcji syntetycznego wskaźnika aktywnośći turystycznej młodzieży". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 31-35.

356. Zürn Marek - "Informacja o konferencji w Jaszowcu". Biuletyn Informacyjny IT nr 9/1973.

357. Zürn Marek - "Próba konstrukcji ogólnego wskaźnika aktywnośći turystycznej młodzieży". "Sympozjum Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej", Zakopane, październik 1973. Zeszyt: Sekcja problemów społeczno-wychowawczych, s. 31-41.

358. Zürn Marek - "Sport i rekreacja fizyczna w kulturze czasu wolnego mieszkańców miast". W: Z. Krawczyk /red./ "Sport w społeczeństwie współczesnym", Warszawa, PWN 1973, s. 333-354.

359. Zürn Marek - "Turystyka studencka na tle aktywnośći turystycznej młodzieży warszawskiej" W:"Wartości społeczne turystyki studenckiej". Sesja Naukowa AWF i ZSP. Warszawa 1972, s. 107-121.

360. Zürn Marek - "Uwagi o społecznych aspektach turystyki kwalifikowanej" - referat na posiedzenie Rady Turystyki. W: "Problemy rozwoju turystyki kwalifikowanej w Polsce", s. 80-92, GKKFiT, Warszawa 1973.

361. Żürn Marek
E. Saar
Z. Skórzyński
M. Strzeszewski
- "Weekendy mieszkańców Krakowa. Z badań socjologicznych nad kulturą czasu wolnego". INKF, Warszawa 1972, s.s.445.

362. Żürn Marek
- "Wyjazdy wypoczynkowe mieszkańców Krakowa". "Ruch Turystyczny" nr 35. SGPiS, Warszawa 1972, s. 71-88.

363. Żürn Marek
- "Społeczno-kulturowe wyznaczniki uczestnictwa w rekreacji". "Rekreacja fizyczna" nr 11/1973, s. 6.

364. Żürn Marek
- "Tourism and Motor Activity of Cracow Inhabitants". International Review of Sport Sociology. Vol 1/8/. Warszawa. PWN 1973, s. 79-94.

365. Żürn Marek
- "Natężenie i kierunki letnich wyjazdów weekendowych mieszkańców Krakowa". Roczniki Naukowe AWF, PWN Warszawa 1973, s. 69.

366. Żürn Marek
- "Ocena pracy ankieterów a niektóre ich cechy społeczno-demograficzne". W: J. Lityński, Z. Gostkowski /red./ "Analizy i próby technik badawczych w socjologii", t. IV, Ossolineum, Warszawa 1972, s. 477-492.

367. Żürn Marek
- "Uwagi o "modelu wypoczynku"". "Materiały z III Konferencji Zielonogórskiej". CRZZ /w druku/.

368. Żürn Marek
A. Dziewulak
E. Kosel
A. Nocuń
K. Przecławski
- "Turystyka młodzieży warszawskiej". COIT, ss. 340 /w druku/.

369. Zŭrn Marek - "Próba pomiaru efektu ankieterskiego oraz błędów popełnianych przez ankieterów w wywiadzie kwestionariuszowym". Uniwersytet Łódzki, ss. 31 /w druku/.

370. Zwoliński Antoni
Robaczewski Roman - "Surowce budowlane doliny Drwęcy w obrębie woj. bydgoskiego, ich eksploatacja oraz rekultywacja gruntów". Zeszyty Naukowe UMK "Geografia". Zeszyt 31, 1973.

371. Zwoliński Antoni - "Typologia jezior oraz metodyka ich badań dla celów rekreacji". Biuletyn Informacyjny IT nr 8/1973, s. 50-52.

Summary

This paper contains a study of activities carried out by the Institute of Tourism from the 1st July 1972 to the 31st December 1973. The Institute for Tourism took over the activities of the following bodies: The Chair for Tourism in the Academy of Physical Education in Warsaw, Tourist Area Development Workshop of the General Committee for Physical Education and Tourism in Wrocław and its subordinated sections, The Study Centre for Sport and Tourism Installations of the General Committee for Physical Education and Tourism in Poznań and from the 1st April 1973 the Centre for Post-Graduate Personnel Training.

The Institute took over as well the activities of the Group studying the issues of fundamental problems of space planning in the fifth section of the Polish Academy of Sciences.

The Institute of Tourism is engaged on the task of scientific research and didactics co-ordinating various research works.

This paper includes a dissertation by prof. dr. Zygmunt Filipowicz and dr. Stanisław Sobolski on "Science and Tourism" also a treaty on the subject of basic problems studied by the scientific and research divisions of the Institute of Tourism /Establishment for study of Social Problems of Tourism, Establishment for studies of Economics and Organisation of Tourism, Establishment for Touristic Management, Centre for Information and Documentation, Training of Touristic Personnel, branches in Poznań and Wrocław and independent establishment in Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Toruń and Szczecin/.

The subsequent chapter presents national and foreign relations; organisation of conferences and scientific symposia, with particular regard to the 3rd Conference in Zielona Góra on the subject of "Model of Leisure and Rest after Work and Study in Poland in the perspective of the year 2000".

The next chapter shows the achievements of institutions which have been incorporated into the Institute.

The last chapter deals with the structure and organisation of the Institute.

A list of more important publications by employees of the Institute during 1972-1973, closes the paper.

During the reporting period the Institute for Tourism was directed by the Director for scientific matters prof. dr hab. Zygmunt Filipowicz and Deputy Director dr Jerzy Sierpiński.

Résumé

La présente publication donne un aperçu des activités de l´Institut du Tourisme depuis le 1-er juillet 1972, jusqu´au 31 décembre 1973. L´Institut fut constitué à partir de: la Chaire de tourisme de l´Académie d´éducation physique - de Varsovie, la Section d´aménagement touristique du Comité général de la culture physique et du tourisme - de Wrocław - et ses filiales, le Centre de recherche sur les équipements de sport et de tourisme du Comité général de la culture physique et du tourisme - de Poznań et, depuis le 1-er avril 1973, le Centre général de perfectionnement professionnel pour les besoin de la culture physique et du tourisme.

L´Institut prit aussi en charge les travaux du Groupe de recherches sur les principaux problèmes de planification du territoire, auprès de la 5ème Section de l´Académie polonaise des sciences.

L´Institut du Tourisme est une institution de recherche scientifique et d´enseignement, de caractère interdisciplinaire.

La présente publication contient en premier lieu une dissertation du professeur Zygmunt Filipowicz et du docteur Stanisław Sobolski, intitulée "La science et le tourisme". Elle traite ensuite des principaux problèmes examinés par les cellules scientifiques de l´Institut du Tourisme /la Section de problèmes sociaux du tourisme, la Section d´économie et d´organisation du tourisme, la Section d´aménagement touristique, le Centre d´information et de documentation scientifique, le Centre de formation touristique professionnelle, les filiales de Poznań et de Wrocław et les Centres de Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Toruń et Szczecin/.

Le chapitre suivant présente les relations établies en Pologne et à l´étranger, les conférences et sessions scientifiques organisées; en premier lieu le IIIème Congrès de Zielona Góra, placé sous le thème: "Modèle prospectif de la recréation après le travail et les études en Pologne, jusqu´à l´an 2000".

Le chapitre successif présente les réalisations des institutions venues faire partie de l´Institut. Le dernier traite de la structure et l´organisation de l´Institut. La bibliographie des plus importants ouvrages des personnes faisant partie de l´

Institut, publiés dans la période 1972-73, ferme la publication. Au cours de la période traitée, l'Institut était dirigé par le professeur Zygmunt Filipowicz, directeur scientifique, et le docteur Jerzy Sierpiński, directeur adjoint.

Zusammenfassung

Die Veroffentlichung enthält eine Besprechung der Tätigkeit des Institutes für Fremdenverkehr in Warszawa in der Zeit vom 1.7.1972 bis zum 31.12.1973. Dem Institut wurden eingegliedert: der Lehrstuhl für Touristik an der Akademie für Körperkultur in Warszawa, die Forschungsanstalt für touristische Erschliessung des Hauptkommitees für Körperkultur und Touristik in Wrocław mit allen seinen Agenden, das Forschungszentrum sportlicher und touristischer Anlagen des Hauptkommitees für Körperkultur und Touristik in Poznań sowie die Zentralanstalt für Vervollkommnung der Kader der Körperkultur und Fremdenverkehr. Das Institut übernahm auch die Agenden der Arbeitsgruppe Grundsätzlicher Probleme der Raumplanung der V Abteilung der Polnischen Akademie der Wissenschaften. Das Institut beschäftigt sich mit wissenschaftlichen Forschungen und interdisziplinärer Didaktik.

Diese Veröffentlichung enthält, nach einer Einleitung, die Abhandlung des Prof. Dr. Zygmunt Filipowicz und des Dr.St. Sobolski zum Thema "Wissenschaft und Fremdenverkehr". Nachstehend wurden grundsätzliche Probleme besprochen, die im Institut bearbeitet waren sowie der wissenschaftliche Ertrag der einzelnen Forschungsanstalten /Anstalt der Sozialen Problemen, Anstalt für Ökonomie und Organisation, Anstalt der touristischen Erschliessung, Zentrum für Information und wissenschaftliche Dokumentation, Arbeitsstelle für Vervollkommnung der Kader, Abteilungen in Poznań, Wrocław, Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Toruń, Szczecin/.

Das nächste Kapitel stellt die heimischen und ausländischen Kontakte, sowie Konferenzen und Symposien unter besonderer Berücksichtigung der III Konferenz in Zielona Góra zum Thema "Modell der Erholung nach der Arbeit und Lehre in Polen in der Perspektive des Jahres 2000" dar. Der nächste Abschnitt enthält Besprechungen wissenschaftlicher Erträge der Institutionen, bis zum Moment ihrer Angliederung, die dem Institut einverleibt wurden. Der letzte Abschnitt bespricht die Struktur und die Organisation des Institutes. Die Veröffentlichung schliesst ein Verzeichnis wichtigerer Publikationen der Mitarbeiter des Institutes in den Jahren 1972/73.

In dieser Zeit wurde das Institut von dem Direktor für wissenschaftliche Angelegenheiten, Prof. Dr Zygmunt Filipowicz und seinen Stellvertreter, dr. Jerzy Sierpiński geleitet.

INSTYTUT TURYSTYKI
BIBLIOTEKA
W WARSZAWIE

6253

[50.-]